Her Çocuğun İçindeki Başarılı Öğrenciyi Keşfetmek İçin Eğitimcilere ve Ailelere İpuçları

ÖĞRETMENİN 55 ALTIN KURALI

RON CLARK

ÖĞRETMENİN 55 ALTIN KURALI

RON CLARK

Öğretmenin 55 Altın Kuralı

Ron Clark

Çeviren
Esra Davutoğlu

arkadaş

arkadaş YAYINEVİ
Mithatpaşa Cad. 28 / C Ankara
Tel: (0312) 434 46 24 (4 hat) Faks: (0312) 435 60 67
e-posta: info@arkadas.com.tr
www.arkadas.com.tr

Kitabın özgün adı ve yazarı: The Essential 55/Ron Clark

© 2003 Ron Clark

ISBN: 975-509-417-2

© Türkçe yayım hakları **arkadaş** yayınevinindir. Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü yeniden üretilemez ya da dağıtılamaz.

ANKARA, 2005

Çevirmen : Esra Davutoğlu
Editör : Fulya Yavuz
Proje Editörü : Ümit Türkoğulları
Sayfa Düzeni : Özlem Çiçek Öksüz
Kapak Tasarımı : Mehmet Yaman
Baskı : Özkan Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür xi

Giriş xv

1. KURAL: Büyükleri yanıtlamak 1

2. KURAL: Göz teması kurmak 2

3. KURAL: Bir sınıf arkadaşını kutlamak 5

4. KURAL: Başka öğrencilerin yorumlarına, görüşlerine ve düşüncelerine saygı gösterin 8

5. KURAL: Kazanırsanız böbürlenmeyin; kaybederseniz öfkelenmeyin 12

6. KURAL: Sohbet sırasında size bir soru sorulduğunda, karşılığında siz de bir soru sorun 14

7. KURAL: Hapşırırken ya da öksürürken ağzınızı kapatın ve özür dileyin .....

8. KURAL: Beden hareketleriniz saygısızlık ifade etmesin .....

9. KURAL: Size bir şey verildiğinde her zaman teşekkür edin .....

10. KURAL: Size bir şey verildiğinde, armağanı ya da vereni aşağılamayın .....

11. KURAL: Ara sıra ince davranışlarda bulunarak başkalarına sürpriz yapın .....

12. KURAL: Diğer öğrencilerin sınavlarını değerlendirirken, yalnızca doğru notu verin. .....

13. KURAL: Sınıfça okuma yapılırken takip edin .....

14. KURAL: Tüm yazılı sorularını tam tümcelerle yanıtlayın .....

15. KURAL: Ödül istemeyin .....

16. KURAL: Ev ödevlerinizi her gün tamamlamalısınız .....

17. KURAL: Konu geçişleri çabuk, rahat ve düzenli olmalıdır 49

18. KURAL: Olabildiğince düzenli olun 51

19. KURAL: Ev ödevi verildiğinde sızlanmayın, yakınmayın 54

20. KURAL: Vekil öğretmen varken, sınıfta uyulması gereken kuralların tümü aynen geçerlidir 56

21. KURAL: Sınıfın belirli kurallar dizisine uyun 60

22. KURAL: Sınıfa şişeyle su getirebilir, ders sırasında su içmek için sınıftan çıkamazsınız 62

23. KURAL: Diğer öğretmenlerin adlarını öğrenin ve onları koridorda isimlerini söyleyerek selamlayın. 65

24. KURAL: Kendinizin ve tuvaletlerin temiz ve mikropsuz olmasına dikkat edin 67

25. KURAL: Ziyaretçileri selamlayın ve hoş karşılandıklarını hissettirin 69

26. KURAL: Yemekhanede yer tutmayın 71

27. KURAL: Azarlanan bir öğrenciye gözünüzü dikmeyin 73

28. KURAL: Ev ödeviyle ilgili bir sorunuz varsa, beni arayıp mesaj bırakın, ama sadece bir kere 74

29. KURAL: Görgü kurallarının ABC'si 76

30. KURAL: Kafeteryada ya da başka bir yerde yemek yedikten sonra çöplerinizi ortada bırakmayın 80

31. KURAL: Otel odasında, odanızı temizleyen otel çalışanları için bahşiş bırakın. 82

32. KURAL: Otobüste yüzünüz her zaman öne dönük olsun 83

33. KURAL: Yeni insanlarla tanıştığınızda ellerini sıkın ve adlarını tekrarlayın 84

34. KURAL: Yiyecek sunulduğunda, yalnızca payınıza düşen kadarı alın 86

35. KURAL: Biri yere bir şey düşürdüğünde, yakınsanız eğilip alın 88

36. KURAL: Kapının insanların yüzüne kapanmasına izin vermek yerine açık tutun 89

37. KURAL: Biri size çarparsa, hatanız olmasa da özür dileyin 90

38. KURAL: Okul gezisinde kamu binalarına sessizce girin 92

39. KURAL: Okul gezisinde ziyaret ettiğiniz yerleri övün 93

40. KURAL: Toplantı sırasında konuşmayın ya da arkadaşlarınıza seslenmeyin 95

41. KURAL: Evdeyken telefonu nazik ve uygun bir tavırla açın 96

42. KURAL: Bir geziden dönerken, gözetmenlerin hepsinin elini sıkın 98

43. KURAL: Yürüyen merdivenlerde sağda durun, soldan yürüyün 99

44. KURAL: Sıra olup yürürken, kollarınız yanlarda, sessizce ilerleyin 100

45. KURAL: Sıraya asla aradan girmeyin 103

46. KURAL: Sinema salonunda film sırasında konuşmayın 105

47. KURAL: Okul binasına cips getirmeyin 107

48. KURAL: Biri size kabadayılık taslıyorsa, bana haber verin 109

49. KURAL: İnandığınız şeyi savunun 111

50. KURAL: Olumlu olun ve yaşamdan zevk alın 115

51. KURAL: Asla pişmanlık duymayacak şekilde yaşayın 117

52. KURAL: Hatalarınızdan ders alın ve yolunuza devam edin 118

53. KURAL: Koşullar ne olursa olsun, her zaman dürüst olun 124

54. KURAL: Carpe Diem (Günü Yaşayın) 127

55. KURAL: Olabileceğiniz en iyi insan olun 129

Çocuklarla İlişki Kurmanın İpuçları 131

Velilerle İlişki Kurmanın İpuçları 139

Ceza ve Ödül Belirlemenin İpuçları 149

Bitirirken 161

TEŞEKKÜR

Anne ve baba, siz şimdiye kadar tanıdığım en zeki insanlarsınız. Bana gülmeyi öğrettiğiniz ve insanlara nasıl davranılması gerektiğini gösterdiğiniz için çok teşekkür ederim. Beni hep desteklediniz ve dilediğim her şeyi olabileceğimi ya da yapabileceğimi hissetmemi sağladınız. Sizin oğlunuz olmak kesinlikle bir zevk, macera ve onurdur.

Sevgili kız kardeşim Tassie, bana her zaman arka çıktığın ve destek verdiğin için teşekkür ederim. Beni hep koruyacağını bilmek güzel. Keith'e de Tassie'ye iyi baktığı ve harika bir enişte olduğu için ayrıca teşekkür ediyorum. Austin, seni seviyorum, küçük dostum. Sen akıllı bir çocuksun (unutma ki, dayın Ron'a çekmişsin). Yaşamıma daha önce hiç tatmadığım bir neşe ve heyecan getirdin. Mükemmel olmak için yaratılmışsın.

Barbara Jones: Sen şimdiye kadar tanıdığım en çalışkan ve en iyi öğretmensin. Seninle çalışma onuruna sahip olduğum için dünyanın en şanslı insanıydım. Unutma; güzel, güzel şeyleri yapandır ve "O kutunun içinde ne olduğunu yeni öğrendim." Barb, "sen benim dayanağımsın."

Beni 65 kiloluk saf ve zayıf bir çocuk olarak aranıza alıp, kendini işine adamış bir öğretmen olmanın ne demek olduğunu gösteren June Zurface, Molly Bowen,

Sue Hollowell ve Aurora'daki olağanüstü öğretmenlerin tümüne teşekkür ediyorum. Beni benimsediğiniz ve tüm sıradışı fikirlerimi, projelerimi desteklediğiniz için Aurora topluluğuna teşekkürler. Bu yıl ülkenin dört bir yanını dolaştım ve North Carolina, Aurora'dakilerden daha nazik ve daha içten insanlarla karşılaşmadım.

Bayan Rebecca Owens, gelmiş geçmiş en sert öğretmenim olduğunuz için size de teşekkür ederim. Bana kızdığınızda bile önemsediğinizi biliyordum. Korkardım elbette, ama önem verdiğinizi bilirdim. Bana çok şey öğrettiniz, sizi özlüyorum.

East Carolina Üniversitesi ve North Carolina Eğitmen Bursu programına, bana kitap ve sınavlarla sınırlı kalmayan, sağlam bir eğitim verdiği için teşekkür ederim. Beni bir yetişkin olarak biçimlendirip tutkuyu, dostluğu ve fark yaratma yollarını öğrettiniz. Dr. V, sizi ilk tanıdığım andan itibaren ne yaptığını bilen bir insan olduğunuzu anladım; etkileyiciliğinizi hiç kaybetmediniz. Joann Norris ve Gladys Graves, harikasınız kızlar! Programı uygulayın!

Bir numaralı korsan Scott Wells, kitabıma inandığın ve tüm desteğin için teşekkür ederim. Cynthia Adams ve Öğrenci İşleri Müdürü, Marilyn Sheer, ikiniz de olağanüstü hanımlarsınız; enerjiniz, yardımlarınız ve inceliğiniz için sizi seviyorum.

Bayan Frances Castillo, East Harlem'e gelir gelmez beni kanatlarınızın altına aldınız. Orada kaldığım iki yıl boyunca hep sizin rehberliğinizi, desteğinizi ve sevginizi hissettim; gerçekten minnettarım. Şimdiye kadar tanıdığım en zeki, en sevecen ve en çalışkan insanlardan birisiniz. PS 83 ve East Harlem topluluğunda yaptığınız çalışma, inanılmaz ve birçok yaşamı etkilemektedir. Size hayranlık ve derin bir saygı duyuyorum.

Vivienne Graham, Brendan Jackson, Hazel Cruz, Liza Ortiz ve East Harlem PS 83'deki kendini işine adamış ve azimli diğer tüm personele teşekkür ederim. Bu kadar zeki ve çalışkan bir topluluğun parçası olmak benim için bir onur ve zevkti. Luis, odamı tertemiz tuttuğun; Natalie, bana iyi baktığın için (seni seviyorum) ve Alice, beni güldürdüğün için teşekkür ederim.

Mary Ellen O'Neill, kendini çocuklara adamana ve etkili kitaplar yaratma azmine hayranım. Seninle çalışmak zevkti. Beni ve bu kitabı desteklediğin için ne kadar teşekkür etsem azdır.

R, Teşekkürler. — R.

Cindy Skaff, bu yıl seninle çalışmak bir onur ve zevkti. Tüm konuşmalarımı programlamama ve benimle aynı öğretme tutkusunu paylaşmana minnettarım. Premiere Speakers (İlk Konuşmasını Yapanlar) Bürosu'ndaki herkes harikaydı, hepinize çok şey borçluyum.

Bri, Bith, Erica, Ryan ve Tiffany, siz dünyanın en iyi arkadaşlarısınız. Yaşamımda bu kadar yetenekli, benzersiz ve özel arkadaşlarım olduğu için çok şanslıyım. Hepinizi seviyorum.

Joey, on beş yıl önce senin dört tekerindeyken eli sopalı bir büyükanne tarafından kovalanmaktan, Tar Heels için yaptığımız tezahüratlara ve farklı tüm spor dallarında yarışmaya kadar, senin dostluğundan büyük zevk duydum.

Lloyd, bana gevşemeyi ve sabırlı olmayı öğrettiğin için teşekkürler. "Gerçek bir telaşe memurusun."

Sherry, mezun olurken benim uğurum olduğunu söylemiştim, buna gerçekten inanıyorum. Benim için çok özelsin ve yaşamımda bu kadar değerli bir arkadaşım olduğu için kendimi şanslı sayıyorum.

Candy, bende keşfettiklerin bugünkü kimliğimi kazanmamda bana güç verdi. Sana minnettarım.

Amanda, yaşamımda ne olursa olsun, birbirimize ne kadar kızarsak kızalım ya da ne yaşarsak yaşayalım, senin her zaman yanımda olacağını biliyorum. Sen benim için en iyi arkadaştan daha ötesin, benim kız kardeşimsin.

En önemlisi, tüm eski öğrencilerim, sizinle yaşadığım her gün bir mucizeydi. Öğrendim, güldüm ve hayatımın en güzel günlerini yaşadım. Yüreğimin derinliklerinden size teşekkür ediyorum. Sizi seviyorum. — Bay Clark

GİRİŞ

Adı Mudder'dı. *Guiding Light*'ı*, lahanayı ve enfiyeyi severdi; o, benim büyükannemdi. Tam bir elli boyundaydı, ama ellerini beline koyduğunda odadaki en uzun insan o olurdu. Hiçbir saçmalıkla işi olmayan bir hanımdı ve çevresindeki herkesten saygı görürdü; bunu kendiliğinden öğrenmeyenin vay haline! Büyüme çağlarımda ailemle yaşıyordu ve bugünkü kimliğim üzerinde güçlü bir etkisi vardır. Öğrencilerimin yanı sıra, tüm insanlardan beklentim olan bu 55 maddeye böylesine inanmamın nedenlerinden biri odur. Anne babamla birlikte büyükannem, saygı, görgü ve başkalarını değerlendirebilme özelliklerinden oluşan tam bir güneyli terbiyesi verdiler bana. Bu ideallere ek olarak, yaşamdan zevk almak, fırsatları değerlendirmek ve her anı sonuna kadar yaşayabilmek de öğretildi bana. Yaşamın değerini bilerek nasıl yaşanması gerektiğinin mükemmel örnekleri olan aile bireyleri çevremde olduğu için çok şanslıydım.

Benim büyüme çağlarımda sahip olduğum yönlendir-

* Ç. N. 1930'larda yayınlanan, kilise yöneticisi dul bir hanımın çevresindekilere yardım çabalarını anlatan radyo tiyatrosu.

me ve fırsatların, birçok çocuğun karşısına çıkmadığını öğretmen olduktan sonra anladım. Öğrencilerime örnek oluşturmaya ve tıpkı aile bireylerimin bana olduğu gibi, ben de onlara bir özdeşim modeli olmaya çalıştım. Yaşamın nasıl yaşanması ve değerlendirilmesi gerektiği konusunda bir ana fikir ya da rehber oluşturma çabasıyla, bu dersleri derleyerek liste haline getirdim. Çocuklarla çalıştığım ve bu listenin beş kuralla başlayıp, bir yaşam dersi elkitabına dönüşümünü izlediğim yıllar boyunca, öğrencilerimin kendilerini değerlendirmelerinde, okuldaki başarılarında ve başkalarına gösterdikleri saygıda dikkate değer bir değişiklik gördüm.

Bu dersleri öğrencilerime başarıyla aktardım, ama bunlar yalnızca çocuklar için değildir; burada sıralanan elli beş maddeden çoğu, gencinden yaşlısına, ev hanımından doktora, politikacıdan garsona, başka bir deyişle herkesce uygulanabilir. Bu maddeler yaşama, insanlarla iletişim kurma, yaşamı değerlendirme biçimimizle ilgilidir ve bu nedenle, herkes için geçerlidir.

Çocuklarla ilk elden çalışma ve bu elli beş kurallık listeyi bugünkü haline dönüştürebilme olanağını bulduğum için kendimi çok şanslı sayıyorum. Bu liste, benim yetiştirilme tarzımın yaşamdan edindiğim derslerle birleşimidir. Bunlara ek olarak, öğrencilerimle sınıf içinde bir düzen oluşturmak ve onların gizil güçlerini gerçekleştirmelerini sağlamak için uyarlama gereği duyduğum bazı kuralların uzantısıdır. Ancak, bu kurallar yalnızca çocukların düzgün davranmasını sağlamak için değil, benim sınıfımdan ayrıldıklarında onları bekleyen şeylere hazırlamak içindir de. Bu kurallar, onları, karşılaşabilecekleri her türlü durumun üstesinden gelmeye hazırlamaya ve bunu başarmak için gerekli güveni aşılamaya yöneliktir. Bazı açılardan bu, elli beş adımlık bir plandır. Ne var ki, adımlar birbirini izlemez. Sınıftaki ilk günden itibaren açıklanır, uygulanır

ve dayatılırlar. Yılın sonunda öğrencilerimin "yenilendiğini" söylemekten memnunluk duyuyorum. Onları her yere götürebileceğimi, her ortama sokabileceğimi, her dersi sunabileceğimi bilirim, çünkü öğrenmeye açık ve yaşamaya hevesli oldukları bir noktadadırlar.

Çocuklarla geçirdiğim ve onlara bu dersleri öğrettiğim zamanlar harikaydı; öğretmenlikten başka bir şey yaptığımı hayal bile edemiyorum. Ne var ki, bu ironiktir, çünkü yetişme çağlarımda istediğim son şey öğretmen olmaktı. Okul yıllarında Mısır'da antik mezarları keşfetmek, gezgin bir gazeteci olarak uçakla dünyayı gezmek ya da yabancı ülkelerde ajan olarak gizli bir kimlikle dolaşmak gibi heveslerim olduğunu anımsıyorum. Eğitim gibi sıkıcı, iddiasız ve zihin uyuşturan bir mesleğe adım atmak asla aklımdan geçmemişti.

Lise son sınıftayken, anne babamla oturup üniversite seçeneklerimi konuşmuştum. Annem ve babam çok çalışkan insanlardı, ama beni okula göndermek için gereken parayı toparlamaları onları zorlayacaktı. Babamın bana, "Ron, sen bu konuda endişelenme. Bu bizim sorumluluğumuz. Sen yalnızca notlarınla ilgilen," dediğini anımsıyorum. Benim için bulunmaya hazır oldukları özveri yüzünden onları seviyordum, ama iki yakalarını biraraya getirmek için debelenecekleri bir duruma sokmak istemedim onları. O sıralarda "Öğretmenler Derneği Bursu" adlı bir program duydum. Bu ödülü alanlar, mezun olduktan sonra dört yıl North Carolina'da öğretmenlik yapmayı kabul ederlerse, tüm üniversite masrafları üstleniliyordu. Öğretmen olmaya hiç istekli değildim, ama bu bursu almamın, ailem için parasal anlamda işleri çok kolaylaştıracağını da biliyordum. Bursu eğitimimi karşılamak için kullanmaya karar verdim, ama mezun olduktan sonra öğretmen olmayacaktım. Bursu geri ödememe yetecek parayı kazanmamı sağlayacak başka bir meslek edinecektim. Övünülecek bir

plan değil ama o zaman mantıklı gelmişti bana.

Üniversite boyunca, yaşamdaki gerçek zevkimin serüven olduğunu anladım. Önüme çıkan her tür zorluğu yenmeye hazırdım; böylece, oldukça çılgın anlar yaşadım. Bir keresinde arkadaşım Bri ile birlikte, ulusal kanalda yayınlanan bir futbol maçında üzerimizde yalnızca donlarımızla, baştan aşağı mora boyanmış olarak ve bir grup polis memurunun amansız takibinde sahayı boydan boya koşarak geçtik. Dunkin' Donuts'da çalışırken, bir saklambaç oyunu sırasında çalışmakta olan ılık, kilitli bir fırına saklanmıştım ve iş arkadaşımı yanlışlıkla binanın dışında kilitli bıraktığım için az daha pişerek ölecektim. Yüksekten korktuğum halde, bungee-jumping*,dağcılık, yamaç paraşütü ve Atlantik kıyısında bir teknenin ardında parasailing** yaptım. Üniversiteden mezun olduğumda, kesinlikle öğretmenlik yapmak istemediğimi fark ettim. Aslında hiç çalışmak istemiyordum. Bu nedenle, daha çok serüven yaşamak için Londra'ya taşındım ve şarkı söyleyip dans eden bir garson olarak çalıştım. Altı ay boyunca İngiliz turistleri çekmek için güneyli aksanımı kullandıktan sonra İngiltere'den ayrıldım. Sırt çantamla çıktığım Avrupa gezim, beni fareyle besleyen çingenelerle yaşadığım Romanya'da son bulduğunda, eve dönmemi gerektirecek kadar hastalanmıştım. Serüvenlerimin elbette iyi ve kötü anları vardı, ama hasta düştüğüm, neredeyse bir fırında kilitli kalıp piştiğim ya da başımın yasalarla derde girdiği zamanlarda bile, elde ettiğim deneyimler bedellerine değiyordu, çünkü bu deneyimlerin her birinin sonrasında daha güçlü, daha akıllı ve daha iyi bir insana dönüştüm.

Romanya'dan eve döndüğümde, annem ve babam beni gördüğü için çok mutluydu, ama evde uzun süre

---

* Elastik bir iple bağlandıktan sonra, bir atlama kulesinden yapılan atlayış.

** Bir sürat motoru ya da hareket eden başka bir ulaşım aracına bağlı olan bir paraşütle havada dolaşmak.

kalmaya hiç niyetim yoktu. Arkadaşım Bri, California'da sahilde yaşayacaktı ve ben de yanına taşınmak için sabırsızlanıyordum. Ne var ki, annem kalmam için ne gerekirse yapmaya hazırdı. Bölgemizdeki bir beşinci sınıf öğretmeninin vefat ettiğini söyledi. Ani bir hastalıkmış; öğrencileri, çalışma arkadaşları ve tüm kasaba, kaybından etkilenmişti. Şunu bilmelisiniz ki, biz taşrada yaşıyoruz ve kasabamız Aurora'nın nüfusu yaklaşık altı yüz. Bir trafik lambasına ulaşmak otomobille yirmi dakika sürerken, her gün katedilmesi gereken yol yüzünden okula öğretmen bulmak zordur. Annem, vekil öğretmenlerin bir aylığına boş öğretmen kadrosunu doldurduğunu ve sınıfın iyice ele avuca sığmaz hale geldiğini söyledi. Okulun yüzde yetmiş beşi azınlıklardan oluşmakta ve çocukların çoğuna bedava ya da indirimli ücretten yemek verilmekteydi. Öğrenciler için üzülmüştüm, ama çoğunda davranış bozukluğu ya da öğrenme güçlüğü olan, emek isteyen ve yorulmak bilmeyen beşinci sınıf öğrencilerden oluşan sınıfı üstlenmek ilgimi çekmiyordu.

Anneme, hayatta o okulda öğretmenlik yapmayacağımı söyledim. Yanıt olarak, en azından müdürle konuşmazsam, babamla kendisinin benim serüvenlerime para yetiştirmek için borç vermeye son vermeleri gerekeceğini söyledi. Ertesi gün Snowden İlkokulu'na ilk varan ben oldum.

Müdürle görüşmeyi kabul ettiysem de, işi almaya hiç niyetim yoktu. Teyzem Carolyn orada sekreter olarak çalışıyordu, ben de California'ya gitmeden onu görmek için bunun iyi bir fırsat olduğunu düşündüm. Okula varınca teyzemi ziyaret ettim, ardından müdür Andrea Roberson bana okulu gezdirdi ve görevi kabul edersem öğretmeni olacağım öğrenci grubuyla ilgili bilgi verdi. Bazılarında öğrenme güçlüğü olan çocuklara ne kadar emek vermem ve ne pahasına olursa olsun sınav sonuçlarını yükseltmem gerektiğini anlattı müdür. Kendi

kendime şöyle düşündüğümü anımsıyorum: "Bu hanım aslında beni burada çalışmaya ikna etmeye çalışıyor." İlgilenmiş gibi yaptım ama içimden öğretmenlik yapmak gelmiyordu. Sonra müdür, beşinci sınıfın olduğu odaya kadar bana eşlik etti. İçeri girdiğimizde kapıdan yalnızca bir iki metre uzakta, Rayquan adında küçük bir oğlan oturuyordu. Kocaman, yuvarlak, kahverengi gözleriyle bana baktı ve "Yeni öğretmenimiz sen mi olucan?" diye sordu. İçimi kaplayan duyguyu anlatmam olanaksız; sanki kutsal bir işaret gibiydi. Sesindeki ani güven, yüzündeki heyecan ve bir düzene duyduğu apaçık özlem içime işledi. Olmam gereken yerin orası olduğunu biliyordum. Dönüp Rayquan'a baktım ve "Sanırım," dedim.

Müdür, sınıfı üstlenmeden önce vekil öğretmeni gözlemlememi istedi. Gruptan ne bekleyeceğime ilişkin hiçbir fikrim olmadan beni alelacele sınıfa sokmak istemedi. Söz konusu vekil öğretmen Bayan Waddle, her zaman elinde bir sandviç olan ve matlaşmış perukları hep çarpık duran ilginç bir hanımdı. Onu gözlemlediğim ilk gün, sorduğu sorunun yanıtını bilmeyen bir öğrenciye kızdı. Yanyana üç küçük halka çizmek üzere tahtaya gitti. Sonra küçük adamdan burnunu ortadaki halkaya ve her iki elinden birer parmağını da dıştaki halkalara dayamasını istedi. Onu orada bırakıp arkasını dönerek, sınıfa yeniden aynı soruyu sordu. Bir sonraki öğrenci soruyu doğru bildiğinde, ellerini havaya kaldırarak Tanrı'nın varlığını hissettiğini haykırdı. Sonra bir ilahi söyledi. Bir hafta boyunca orada oturup bu öğretmeni izlemek, o öğrencilerle çalışma isteğimi gün be gün güçlendirdi. Bana, hayal edebileceğimden çok daha fazla gereksinim duyuyorlardı. Sınıfı devretmeden önce, vekil öğretmen küçük bir "öğüt" verdi. Bana bakıp dedi ki: "Bay Clark, endişelenmeyin, her şey yolunda gidecek. Bir tek çocuğun yaşamını etkileyebildiğiniz sürece, başarılı sayılırsınız."

Bu sözden hâlâ hoşlanmam. Eğitime, öğrencilerimizin her birini etkileme kararlılığıyla yaklaşmamız gerektiğine inanıyorum. Bir tek çocuğa ulaşarak "başarı" sağlama anlayışı yeterli değildir. Her yıla, o sınıftaki çocukların her biri için bir yaşam boyu fark yaratacak yalnızca bir yılımın olduğunu bilerek başlıyorum ve bunu sağlamak için tüm gücümle çalışıyorum. Sınıfa ilk girdiğimde ve sınıfı Bayan Waddle'dan devraldığımda fazla şey bilmesem de, yaşamımın farklı olacağını biliyordum, çünkü öğrencilerime değişik, daha iyi bir yaşam vermeye kararlıydım. Böylece, öğretmenlik dönemim başlamıştı.

Sınıfta geçen sonraki yedi yılımda, deneyimlerim hızlı tren yolculuğu gibiydi: Beyaz Saray davetleri, 911 ihbarları, öğrencilerle ülke çapında geziler, dünya çapında ilgi toplayan projeler ve kırsal North Carolina'dan New York City, Harlem'de öğretmenliğe önemli bir geçiş. Bu olaylar, çocuklarla çalışarak geçirdiğim zamanlarıma ve onlara bu elli beş kuralı öğretme çabalarıma ışık tutmaktadır. Hikayelerin birçoğunu bu kitapta anlattım. Bu hikayeler, süreç içindeki iniş çıkışları, başarı ve düş kırıklıklarını ve edindiğim dersleri içerir.

Listeyi gözden geçirirken, sevip, yaşamınızdaki öğrenciler ve çocuklar için kullanmaya karar vereceğiniz kurallar olabilir; öte yandan, bazıları size itici gelebilir. Çocukların davranışı söz konusu olduğunda, hepimizin hoşgörü düzeyleri farklıdır; kendimizden ve başkalarından ayrı düzeylerde beklentilerimiz vardır. Bu kuralları öneri olarak, benim öğrencilerimde işe yaradığı denenip kanıtlanmış yöntemler olarak sunuyorum. Umarım, yararlı bulursunuz.

★KURAL 1

Bir büyükle konuşurken, onu "Evet, efendim" ya da "Hayır, efendim" diye yanıtlamalısınız. Yalnızca baş sallamak ya da evet ve hayırı başka bir biçimde söylemek kabul edilemez.

Ben taşrada, North Carolina'da büyüdüğüm için, bu kuralı koymam çok doğal; bunun ilk kural olması açık bir tercihtir. Tüm kurallar içinde bence, en önemlilerden biri bu, çünkü öğrencilerimden beklediğim saygılı konuşma tarzını bu kural belirliyor. Çocukların size saygı göstermesini istiyorsanız, bunu bilmelerini sağlamalısınız. Size, "Efendim," diye seslenmelerini istediğinizi söylemek, göstermelerini beklediğiniz davranış biçimini anlamalarını sağlar. Öğrencilerime bunun, büyüklerle iletişim kurarken çok yararlı bir araç olduğunu, üstelik bir büyüğün başka bir büyükle konuşurken de işe yaradığını anlatıyorum. İşte örnek bir olay: Geçenlerde telefon şirketiyle faturamdaki

bir yanlışlık hakkında bir telefon görüşmesi yapıyordum. Konuştuğum hanım, yardımcı olmaya çalışmıyor ve rahatsız olmuş görünüyordu. Sonra, konuşmanın ortasında, bir "Evet, efendim," savurdum ve tavrı tümüyle değişti. Bana daha fazla yardımcı olmaya çalıştı, kolaylık göstermeye başladı ve istediğimden daha fazlasını yaparak, faturamı yarıya indirdi.

Harlem'deki öğrencilerimden bazıları, seçkin bir ortaokula gitme olanağı elde etmek için görüşmeye alınmışlardı. Bir sonraki yıl için okulda yalnızca otuz kişilik kontenjan vardı ve şehirde başvuran birçok öğrencinin arasında, benim de on iki öğrencim bulunuyordu. Görüşmenin nasıl olacağı konusunda, öğrencilerimle alıştırma yaptım. Vurguladığım ana şeylerden biri, "Ne olursa olsun, 'evet, efendim' ya da 'hayır, efendim' demeye dikkat edin" idi. Görüşmelerden haftalar sonra, on iki öğrencimin hepsinin kabul edilmiş olduğunu duymaktan mutluydum. Okuldaki kayıt kabul görevlisiyle görüştüğümde, öğrencilerimin görüşmelerde ne kadar kibar olduğu yorumunu yineledi. Yapılması çok basit bir şey gibi görünse de sonuç veriyor.

★KURAL 2

Göz teması kurun. Birisi konuşurken, gözlerinizi o kişiden ayırmayın. Biri yorumda bulunursa, dönüp yüzünüzü o kişiye çevirin.

Göz temasını sürdürmede birçok kişi zorlanır, ama insanlara amacınızı açıklamaya ve söylediklerinizle hakkında ne kadar ciddi olduğunuzu göstermeye çalışırken, böyle yapmak önemlidir. Örneğin, patronunuza gidip

zam istediğinizde, bakışlarınızı yere indirmektense gözlerine bakarsanız, sizi ciddiye alma olasılığı artacaktır. Bir iş önerisinde bulunuyorsanız, insanlar sizin kendinize güvendiğinizi, kendinizden emin olduğunuzu ve onlarla göz teması kurduğunuzu görürlerse, size güvenme ve fikirlerinize inanma olasılıkları artacaktır.

Öğrencilerimi göz teması kurmaları konusunda cesaretlendirmek için çok fazla zaman harcıyorum. Alıştırma yaptırmak üzere çocukları ikişerli gruplara ayırıyorum. Ardından, bir ifadede bulunurken göz teması kurmanın, söylediklerine vurgu ve duygu kattığını anlatıyorum. Uzaklara ya da yere bakmanız, söylediğinizden emin olmadığınızı ve doğruyu söylemiyor olabileceğinizi gösterir. Onlara ayrıca, sık sık havaya bakmanın, dürüst olunmadığı anlamına geldiğini duyduğumu da söylüyorum. Gruplar oluşturduktan sonra, eşleriyle göz teması kurmada ne kadar etkin olduklarına dikkat ederek, birbirleriyle konuşma alıştırması yaptırıyorum.

Göz teması kurmak yalnızca güveni göstermez; saygıyı belirtmenin de önemli bir yoludur. Sınıfta bir öğrenci düşüncesini açıklarken, diğer bütün öğrencilerin dönüp o bireye odaklanmasını sağlarım. O kişi konuşmasını bitirene kadar yorum yapmak için el kaldırmalarına izin vermem; böyle yaparlarsa, konuşmacının görüşlerinden çok kendi söylemek istedikleriyle ilgililermiş gibi görünürler. Kendileri bir düşünceyi açıklamaya çalışırken, çevrelerindeki herkesin ellerini sallayıp durmasının nasıl olacağını hayal etmelerini söylerim. Bu, onlara kendi görüşlerini değersiz hissettireceğinden böyle davranmayız.

Öğretmene bakarak hayal kurmanın ne kadar zor olduğunu kendi öğrencilik günlerimden anımsıyorum. Önümdekinin başına ya da kalemime odaklanabildiğimde kopup giderdim, ama öğretmeni izlediğimde bir şey eksik kalırdı. Bu nedenle sınıfımda, tüm gözlerin sürekli

üzerimde olduğundan emin olurum. Böylelikle, ders anlatırken öğrencilerin yüzlerindeki ifadeden kafaları karışık mı, anlamıyorlar mı, eğleniyorlar mı ya da ilgililer mi anlayabiliyorum. Ayrıca, oldukça görsel bir öğrenci ve öğretmen olduğum için, ders anlatırken sürekli tahtada el kol hareketleri yapar, öğrencilerin beni izlemelerini ve konunun gelişimini tam olarak bilmelerini isterim.

Hazır gıda sektöründe epeyce çalıştım. Dunkin' Donuts'da çörek yaparak ve çeşitli restoranlarda masalara serviste bulunarak saatler geçirdim. Hizmet etmek zevkli olabilir, ama zor müşterilerle uğraşmanız gerektiğinde işkenceye dönüşebilir. İnsanların gözlerime bakarak sipariş vermelerinin nasıl hoşuma gittiğini anımsıyorum. Bir insanın yüzüne bakmak çok daha saygılı bir harekettir. Ayrılırlarken, hep teşekkür etmelerini beklerdim ama birçoğu etmezdi ve şaşar kalırdım. Ne düşünürlerdi? Teşekkür edenlerin çoğu da bunu, arkalarını döndükten ya da arabaya bindikten sonra derdi. Neden bir saniye ayırıp o kişinin gözlerine bakarak, içtenlikle teşekkür edilmez?

Öğrencilerimin bunu, okuldaki öğretmen olmayan diğer yetişkinlerle başlayarak alışkanlık haline getirmelerini sağlamaya çalışırım. Genellikle hademeler, kafeterya görevlileri, sekreterler ve öğretmen yardımcılarının, öğretmenlere gösterilen saygıya layık oldukları düşünülmez. Öğrencilerimin bu düşüncesini değiştirmek için çok uğraşıyorum. Öğrencilere okuldaki herkesin rolünün ve görevlerinin, çocukların harika bir eğitim almalarını nasıl olanaklı kıldığını açıklıyorum. Sonra onlara, insanların beğenildiklerinde ve işe yaradıklarını hissettiklerinde daha çok ve daha büyük bir gayretle çalıştıklarını anlatıyorum. Çalışanların tümüyle, dostça ve saygılı bir tavırla iletişim kurarak, beklediğim davranış biçimine örnek olduğumdan emin oluyorum. Öğrencilerin benim

izimden yürümelerini sağlamak, çok çaba gerektirmiyor ve sonuçlar her zaman açıklıkla görülüyor. Yemekhaneye gittiğimizde, öğrencilerin sırada konuşmaları yasaktır. Yemeklerini alırken, kafeterya çalışanlarının gözlerine bakmaları ve bir şey isterken, "... alabilir miyim?" diye sormaları gerekiyor. Sırayla, yemekhane çalışanlarına her zaman teşekkür ediyor ve iyi günler diliyorlar. Çalışanlar sürekli olarak sınıfın harika olduğunu ve gösterdikleri saygıdan ne kadar mutlu olduklarını dile getirirler.

Çevremizdekilerle nasıl ilişki kurarsak kuralım ve ne söylersek söyleyelim, göz teması kurarsak daha ciddiye alınırız ve davranışlarımız daha çok beğeni görür.

★KURAL 3

Sınıfımızdakilerden biri, bir oyunu kazanır ya da güzel bir şey yaparsa, o kişiyi kutlarız. Alkışlar, doğru alkış sesini verecek tarzda, her iki elimizin tümünü birbirine çarparak ve en az üç saniye sürecek kadar olmalıdır. (Bunu böyle ifade etmek delice gelebilir, ama çocukların hoşuna gidiyor.)

Bir futbol ya da basketbol maçını düşünün. Biri gol ya da maçı kazandıran basketi attığında ne olur? Kalabalık çılgına döner ve o kişiye tezahüratta bulunur. İster işyeri ister ev olsun, özellikle de sınıfta, hedeflerimize ulaşmak için birlikte çalışmamız gereken her yerde, bu türden destekleyici bir ortamın ve dostluğun olması gerektiğini düşünüyorum. İnsanlar ne zaman çabaları için övülür ya da ödüllendirilirse, daha iyi iş çıkarırlar. Bu çok açık olsa da, her nedense anne ve babalardan,

çocuklarını yüreklendirmeyenler ve müdür ya da diğer yöneticilerden, meslektaşların birbirinin başarısını kutladığı bir ortam yaratmayanlar vardır.

Öğrencilerime gerçek bir takımın ya da ailenin, başkalarının çabalarını destekleyip alkışlamasına örnek vermeye çalışırım. Okulun ilk gününde, aşağıdaki gibi bir konuşma yaparım:

> Aranızda iyi bir şey yaptığında kutlanmak istemeyen var mı? Elbette yok, hepimiz isteriz bunu. Bu yıl, biz bir aile olacağız ve aileler, birbirinin tarafını tutar, başarılarını kutlar ve birbirini destekler. Bu sınıfta böyle bir ortamımız olacak; bu nedenle, biri iyi bir şey yaparsa bunu bilmesini sağlayın. O kişiye yalnızca, "İyi iş başardın" diyebilir ya da çabalarını alkışlayabilirsiniz. Nasıl yaptığınızın önemi yok, önemli olan tek şey, iyi yapılan bir işi değerlendirdiğinizi göstermek için çaba harcamanız.

Daha sonra, diğer öğrencileri alkışlamanın doğru olduğu anlar için sınıfa örnek veririm. Bu bazen iyi bir yorumun, yüksek bir sınav sonucunun ya da olağanüstü bir kompozisyonun ardından yapılabilir. Ayrıca birinin düşük not almasına karşın, o not onun için bir ilerleme göstergesiyse, yine o öğrenciyi alkışlamalıyız. Sınıfta daha sonra birkaç canlandırma uygulaması üzerinden gidip, alkışlama alıştırması yaparız; evet, alkışlama alıştırması. Kendi deyimimle, yarım ağız bir alkışlama olamaz. Öğrencilerin tümü, saygı ve beğeni ifade edecek biçimde alkışlamalıdır. Öğrencilere nasıl alkışlanacağını öğretmeye başlamadan önce, sınıfın yarısı alkışlıyor, çeyreğinin elleri güçlükle birbirine değiyor ve geri kalanı da uzaylı gibi oturuyor olur. Ayrıntılı açıklamalardan sonra hepsi

havaya girer.

Bazen öğrenciler, birinin pek fazla alkış hak etmeyen bir açıklaması ya da notu için alkışlamaya başlar. Kural şudur: Birkaç öğrenci alkışlamaya başlarsa, *hepimiz* alkışlamaya başlarız. Alkışlamaya başlayanların beğenilir bir şeyler gördüğü ortadadır. Birkaç cılız alkış, değmeyebilecek bir şey için hepimizin alkışlamasından daha kötüdür.

Otuz yedi öğrencinin bulunduğu bir sınıftaki tek öğretmen olarak, tüm öğrencilerle hak ettikleri kadar ilgilenmek ve onları övmek neredeyse olanaksızdı. Birbirlerinin başarılarını alkışlama fırsatı arayan öğrencilerden oluşan bir sınıf, işleri çok daha kolaylaştırdı. Öğretmenin teşekkürü her zaman değerlidir, ama öğrencinin arkadaşlarından gelen övgü daha da etkili olabilir.

Sınıfımı ziyaret eden öğretmenler, öğrencilerimin notlarının sınıfın duvarlarında asılı olmasıyla ilgili hep yorumda bulunur. Bu biraz alışılmışın dışındadır, çünkü genellikle öğretmenlere, öğrencilerin duygularını incitmemek için notları gizli tutmaları söylenir. Ben, doğru ortamda notları tüm sınıfla paylaşmanın çok olumlu bir deneyim olduğunu gördüm. Öncelikle, tüm notları asmıyorum, bu zaten olanaksız. Tüm öğrencilerin biraz çabayla başarabileceği ödevlerin notlarını seçmeye çalışıyorum. İkincisi, belirli bir zaman diliminde gelişimi izlenebilen ödev ve notları seçmeye çalışıyorum. Örneğin, her akşam öğrencilere bir okuma ödevi verilir. Ertesi sabah, ödev verilen okuma parçası üzerinden çoktan seçmeli bir sınav (on soruluk) yapılır. Sınavları beş dakikadan az bir sürede değerlendirebilir ve mutlaka aynı gün geri verilecek duruma getiririm. Geri verirken, notları tüm dönem boyunca asılı kalacak bir listeye yazarım. Notları listelediğimde büyük bir gösteri düzenlerim. Öğrencinin adını okur, birkaç saniye bekler ve sonra bağırarak notu

söylerim. Yüz alınmışsa, ciğerlerim yettiği kadar bağırırım. Sınıf tezahürat yapar ve öğrencinin yüzü aydınlanır. Doksan olan not da alkış alır; seksen ve bazen yetmiş de, öğrenci ilerleme göstermişse alkışlanır. Öğrenciler bundan hoşlanır ve tüm gün bunu beklerler.

Bu tür bir ortamda öğretmek ve çalışmak, olumlu bir deneyimdir ve çok eğlencelidir. İnsanların her sınıfta ve işyerinde böyle bir ortamı yaratmaya çalışmaları gerektiğini düşünüyorum.

★KURAL 4

Tartışmalar sırasında, diğer öğrencilerin yorumlarına, görüşlerine ve fikirlerine saygı gösterin. Olabildiğince, "Jim'e katılıyorum, ayrıca bence..." ya da "Sara'ya katılmıyorum. Iyi bir noktaya değindi, ama bana göre..." ya da "Victor harika bir gözlemde bulundu ve şunu fark etmemi sağladı ki,...." gibi ifadeler kullanın.

Bu, her aile sofrasının yanı sıra, her işyerinde düzenlenen toplantılarda ve kurul odalarında benimsetilmesi gerektiğini düşündüğüm bir kural. Genellikle, başkalarının yorumlarını göz ardı ederiz ve insanların serbestçe konuşmasına, görüş ve fikirlerini seslendirmesine olanak tanıyan bir ortam yaratmayız. Yine sıklıkla insanlar, fikirleriyle ilgili başkalarının neler düşüneceğinden, kendileriyle alay edileceğinden, küçük düşeceklerinden ve yorumlarının göz ardı edileceğinden endişelenir. Öyle sanıyorum ki, her gün yüzlerce kez odadaki en iyi fikrin işitilmediği ya da dile getirilmediği oluyordur.

Sınıfımda bu tür bir ortam istemediğimi biliyordum. Bu

yüzden, çocuklarla birlikte destekleyici ve korkutmayan bir atmosfer yaratacak bir sistem geliştirdim. Öğrencilerin görüş bildirmesine izin verilen bir sınıftan daha fazlasını istedim; bu düşünce ve fikirlerin, tüm görüşlere karşılıklı saygı gösterilerek tartışılmasını istedim. Bunun olması için öğrencilere, birbirlerinin görüşlerini onayladıklarını ya da onaylamadıklarını, saygılı ve destekleyici bir biçimde nasıl söyleyeceklerini adım adım öğretmek gerektiğini anladım.

Öğrencilerime anlattığım ilk şey, birinin yorumuna asla gülmememiz ya da onunla alay etmememiz gerektiğidir. Sınıftaki herkesin katkıda bulunabileceği bir şey vardır ve sınıfımızın olabildiğince gelişebilmesi için, herkesin görüş ve fikirlerini duymamız gerekmektedir. Aynı düşüncede olmamanın doğal, herkesle her konuda anlaşıyor olmamanın çok insanca olduğunu anlatıyorum onlara. Ancak, duygularınızı belirtmenin bir doğru bir de yanlış yolu olduğuna dikkat çekiyorum. Her birimiz farklıyız; farklı yeteneklerimiz, farklı deneyimlerimiz ve şimdiye kadar geçtiğimiz farklı yollar vardır. Yanınızdaki kişinin fikrini oluşturan nedenlerin tümünü bilmek olanaksız. Bundan dolayı, kimseye tepeden bakmadan ve düşünce tarzlarının yanlış olduğunu hissettirmeden ifadelerine saygı göstermeliyiz.

Bu konuda çok uygulama yaparız ve öğrencilerin çoğu, belki de ilk kez başkalarının ifadelerini dinler ve başka birinin söylediklerine değer verirler. Ben öğrencilerime söyledikleri şeyi beğendiğimi ya da zekice bir yorumda bulunduklarını pek çok kez söyleyebilirim ama bir arkadaşının dönüp, "Vay canına, bu harika bir fikirdi. Ben bunu düşünememiştim," demesinin, o çocuğun kendine güveni ve özsaygısına yararı sözcüklerle anlatılamaz. Bu, tıpkı annelerimizin övgüsünü işitmenin harika olmasına karşın, iş arkadaşlarımızdan olumlu yorum alma ve kabul

görmenin bizim için daha anlamlı olması gibidir.

Harlem'de birkaç aydan sonra, ders verdiğim çocuklarda bir değişiklik görmeye başladım. Bunu başkaları da açıkça görebiliyordu. Okulumuzu ziyaret eden ve sınıfımı gözlemleyen kişiler, öğrencilerin ne kadar kibar ve birbirlerine karşı destekleyici olduğunu söylüyordu. Öğrencilerin fikirlerini tartışmaktan ne kadar zevk aldığına, tüm yorum ve görüşlere, karşılıklı olarak ne çok saygı gösterildiğine şaşırıyorlardı. Bu değişikliği, birkaç olay sonrasında kendim de fark ettim. Harlem'de öğretmenlik yapmaya başladığımda, öğrencilerimi bana çift iple çapraz atlamayı öğretmeye ikna etmeye çalıştığımı anımsıyorum. Başlangıçta pek de destekleyici değillerdi. İp atlamaya çalışırken hiç öğüt vermedikleri gibi, fazladan deneme yapmama da izin vermiyorlardı. Yalnızca iki kez deneme yaptıktan sonra sıranın sonuna gönderiyorlardı beni.

İyi ip atlayanlara, tüm öğrencilerin saygı gösterdiği dikkatimi çekmişti. Bu, önemli bir konum göstergesiydi ve başarabilirsem, çocukların gözünde artı puan kazanacağımı biliyordum. Denemeyi sürdürdüm, ama her gün gülmekle yetiniyorlardı bana. Sanki, çok zaman alacağını ve benim hiçbir şekilde başaramayacağımı bildikleri için bana şans bile tanımak istemiyorlardı. Yine de her gün dışarı çıkıp, tekrar tekrar deniyordum. Genellikle ipler yüzüme çarpar ve ben başarmak için ortalıkta sıçrarken komik duruma düşerdim. Çocuklar, çift ip atlamaya çalışırken tepinen bir at gibi göründüğümü söylerlerdi. Sonunda, birkaç ayın ardından çocukların davranışlarında bir değişiklik dikkatimi çekti. Yalnızca sınıfta birbirlerine daha destekleyici olmakla kalmadılar, sınıf dışında da daha sevecen ve ilgili davranıyorlardı. Üç ay denedikten sonra, ip atlamaktan umudumu tümüyle kesmek üzereydim. İplerden biri alnıma çarpmış ve yaralanmıştım. Bay Clark'ın ip atlamayı deneme günleri geride kalmıştı.

Hemen çocuklar etrafımı sardılar ve bana inandıklarını, başarabileceğimi söylediler. İpleri daha yavaş çevirmeye başladılar. Ben yeniden denerken benimle konuşup öğüt veriyor, sevinç gösterisinde bulunuyorlardı. Kızlardan biri, "Öncelikle Bay Clark, at gibi tepinmeyi bırakmanız gerek. Böyle atlayın," dedi. Çocukların her biri, kendi tekniğini göstermek istiyordu bana. Başarmamı istedikleri ortadaydı. Bir gün, her zamanki gibi iplerin yüzüme çarpmasını bekleyerek atlama sırasına girdim ama bu kez farklı bir şey oldu ve ben iplerin arasına girebildim ve bir süre orada kaldım! Neredeyse otuz saniye, ciğerlerim yettiği kadar, "İplerin arasındayım!" diye bağırarak atladım. Bahçedeki çocukların tümü izlemek için koştu ve "Haydi Bay Clark! Devam edin, Bay Clark!" diye tempo tuttu. Çocuklar da benim kadar heyecanlıydı ve o andan sonra onlarla ilişkimiz belirgin biçimde değişti.

Sınıfta zor bir konu öğretmeye çalışırken çocuklar başaramayacaklarını düşündüklerinde genellikle, "Dinleyin beni! Biliyorsunuz, çapraz ip atlayamayacağımı sanıyordum ama siz bana inandınız, beni desteklediniz ve başardım. Şimdi siz bu çalışmayı yapamayacağınızı sanıyorsunuz, ama ben size inanıyorum, yeteneğinize inanç duyduğumu göstermek için buradayım ve başaracağınızı biliyorum," derim. Bu olay, çocukların bakışını gerçekten değiştirdi. İnsanlara sık sık şöyle derler, "Gereksinimimiz olduğunda Bay Clark bizi destekler, o gereksinim duyduğunda biz de onu destekliyoruz. Bazen bize gerçekten gerek duyuyor; biz de ona bir şeyler öğretiyoruz." Herkesin birbirini desteklediği, başkalarının düşünce ve becerilerini değerlendirdiği bir ortam yaratmak, bir sınıfta ya da birlikte çalışmayı deneyen insanların oluşturduğu bir grupta önemli değişiklikler yaratır.

★KURAL 5

Kazanırsanız ya da bir şeyi iyi yaparsanız böbürlenmeyin. Kaybederseniz kızgınlık göstermeyin. Bunun yerine, "Yarışmadan gerçekten zevk aldım, seninle tekrar oynamayı hevesle bekleyeceğim" ya da "İyi bir oyundu" deyin. Hiçbir yorum yapmayabilirsiniz de. Öfkelenmek ya da "Kendimi vererek oynamadım. O kadar da iyi değilsin," gibi sözlerle karşınızdakini küçümsemek, zayıflık göstergesidir.

Bir şeyde iyiyseniz, başkaları bunu anlar. Başkalarına ne kadar yetenekli olduğunuzu anlatmanız gerekmez, çünkü kendinizle ilgili böbürlenerek, olumsuz bir hava yaratırsınız ve o zaman insanlar yeteneklerinizle ilgilenmezler. Birçok kişi bunu zor fark eder, çünkü herkesin kendi başarılarını ve becerilerini sergilemek istediği bir kültürde yaşıyoruz. Bir zamanlar, film ve televizyon dizisi yıldızı olan bir rapçının koyu hayranıydım. Onu çok yetenekli buluyor, çalışmalarından keyif alıyordum. Ancak son dönemlerde, onu ne zaman televizyonda görsem ya da dergilerde onunla ilgili haber okusam, burnu havada davranıyor ve sanki gelmiş geçmiş en iyi şarkıcı oymuş gibi ifadeler kullanıyordu. Beni öylesine düş kırıklığına uğrattı ki, onunla ilgili hiçbir şeyi görmek için para harcamaz oldum. Kendisini pohpohlamasına hiç gerek yoktu.

Küçük ya da büyük, böyle bir olayın öğrencilerimin başına gelmesini istemiyorum. Yetenekleri ne olursa olsun, kendilerinden emin ama alçakgönüllü kalmalarını isterim. North Carolina'da her yıl öğrencilerimin basketbol ligiyle ilgilenmesini sağlardım. Her sezon sonunda da öğrenciler en değerli oyuncu için oy verirlerdi. DrayMond adında,

iyi bir oyuncu olduğu apaçık belli olan bir çocuk vardı. Ne var ki, ne denli iyi olduğunu sürekli anımsatma gereksinimi duyuyordu. Her sezon sonunda sezonun en değerli oyuncusu seçilmediğinde çok öfkeleniyordu. Ödül hep takımda oynamanın değerini gerçekten bilen, daha alçakgönüllü oyunculara verilirdi.

Öğrencilerime, geride durup yeteneklerinden söz etmemenin bazen insanlara çok zor geldiğini ama bunu yapabilirlerse, başkalarınca fark edildiğinde yeteneklerinin daha da büyük görüneceğini anlatırım. Draymond'ın kimseye basketbolda ne kadar iyi olduğunu anlatmasına gerek yoktu; bu açıktı. Yalnızca, tüm yüreğiyle oynamaya odaklanması ve kendisi hakkında konuşmak yerine başarılarını konuşturması gerekirdi. Öğrencilerimde oluşturmaya çalıştığım temel fikir budur.

Öğrencilerimle, celtilmence yenilmek konusunda konuşmaya da zaman ayırırım. En çok canımı sıkan şeylerden biri de, oyunda yenilen birinin "Kendimi oyuna vermedim," ya da "Bu oyunu almana izin verdim," gibi sözler söylemesidir.

Babam, Ronnie Clark, aklınıza gelebilecek her tür yarışmada başarılıdır; dart, bilardo, nal atma, iskambil, aklınıza ne gelirse. Ne var ki, arada bir şansı kötü gider ve bana yenilirdi. Neyse ki, bu çok sık olmazdı ama yine de olurdu. Her zaman tüm gücümle oynardım ama kazandığım her oyundan sonra, "Eh, bu sefer sana çok yüklenmedim," ya da "Çabalamadığımı biliyorsun, değil mi?" gibi yorumlar yapardı. Deliye dönerdim! Birçok düş kırıklığından sonra artık evimizde ve sınıfımda bir kuralımız var: Her yarışmada elimizden gelenin en iyisini yapacağız ve birine yenilme nedenimize ilişkin *asla* bir gerekçe bulmayacağız. Bu kural, her şeyi daha hoş, oynamayı da daha eğlenceli ve gerilimsiz hale getirdi. Kimin kazandığının ya da kaybettiğinin önemsiz olduğu

bir noktaya geldik; oyunun sonucu ne olursa olsun, elimizden gelenin en iyisini yaptığımızı biliyor ve birbirimizin çabalarından zevk alıyoruz.

KURAL 6

Sohbet sırasında size bir soru sorulursa, karşılığında bir soru sormalısınız. Biri, "Haftasonun güzel geçti mi?" derse, bu soruyu yanıtlamalı ve siz de bir soru sormalısınız. Örneğin:

Ben: "Haftasonun güzel geçti mi?"

Sen: "Evet, harika zaman geçirdim. Ailemle birlikte alışverişe gittik. Ya siz? Sizin haftasonunuz da güzel geçti mi?"

Başkalarına, onların sizinle ilgilendikleri kadar sizinde onlarla ilgilendiğinizi göstermek inceliktir.

Bu becerinin öğrenilmesi zaman alır. Aslında, bu konuda çalışması gereken birçok yetişkinle karşılaşmışsınızdır; hatta dürüst olmak gerekirse, bir çoğu da bunu asla öğrenemeyecek. Öğrencilerime, biriyle konuşurken, sohbeti tekellerine almamaya dikkat etmelerini söylerim. Hepimiz, susmak bilmeyen insanlarla karşılaşmışızdır. Öğrencilerimden hiçbirinin öyle biri olmasını istemiyorum. Başkalarının düşüncelerini ve görüşlerini sorarak, daha canayakın ve saygılı göründüğümüzü anlamalarını istiyorum. Birine, onun kimliğiyle ve söyleyecekleriyle ilgilendiğinizi göstermenin kolay bir yoludur bu.

Öğrenciler sınıfa girdiklerinde genellikle, "Günaydın

Terry, haftasonun nasıl geçti?" gibi bir soru sorarım. O da, "Harika Bay Clark, kuzenlerimle plaja gittim," diye karşılık verir. Sonra Terry doğruca sandalyesine koşar. Hemen öğrenciyi geri çağırır ve "Hey, ben senin haftasonu ne yaptığınla ilgilendim, sen de bana aynı inceliği göstereceğine sandalyene koştun. Şunu baştan alalım. Terry, haftasonun nasıl geçti?" Terry bu kez yanıtlar: "Harika Bay Clark. Kuzenlerimle plaja gittim. Sizin haftasonunuz nasıl geçti?" Çocuklar için çok uygulama gerekir, ama sonuç için değer.

Soru sormak, görüşme yapılırken de işe yarayan bir beceridir. Harlemli öğrencilerim, akademik olarak zorlu bir ortaokul olan Manhattan East'e girmek için görüşmeye alındıklarında, sınav koordinatörü onlara en sevdiği yazarlardan bazılarını sormuş. Çocukların birçoğu en sevdiklerini saydıktan sonra görüşmeyi yapan kişiye, "Sizin özel olarak okumaktan hoşlandığınız yazarlar var mı?" diye sorduklarını anlattılar bana. Bu davranış, çocuğun daha üst düzey bir bilince sahip ve karşıdaki kişinin de okumak gibi ilgilerinin olduğunu ayrımsadığını gösterir. Bu kural, yalnızca görüşmeler için değil, her sohbette geçerlidir.

Bu kurala uyarak, insanları önemsediğinizi gösterir ve olumlu sonuçlar elde edersiniz. North Carolina'daki Snowden İlkokulu'nda çalışmaya başladığımda, öğrencilerimle onların ilgi alanları hakkında konuşmaya zaman ayırmaya çalışırdım. Sevdikleri ve sevmedikleri şeyleri, eğlenmek için neler yaptıklarını sorardım. Onların kişiliklerini önemsediğimi, yalnızca kitaptan bir şeyler öğretmekle yetinmediğimi bilmelerini istiyordum.

Öğretmenliğimin ilk yılında, Jayson adında bir çocuk, haftasonu büyükbabası ve büyükannesinin karavanında doğum günü partisi veriyordu. Jayson, neredeyse okuldaki tüm öğretmenlerin yanı sıra beni de davet etmişti.

Ancak, sorup soruşturduğumda başka hiçbir öğretmenin gitmeyeceğini anladım. Yine de ona geleceğimi söyledim. Çocuklar her beş dakikada bir gerçekten gidip gitmeyeceğimi soruyorlardı. O cumartesi, her ne kadar niyetime onları inandırdığımı düşünüyor olsam da, çocuklardan hiçbirinin park yolunda arabamın belirmesini beklediğini sanmıyorum. Park ettiğimde, sanki ünlü biriymişim gibi çevremi sardılar. Elim sende ve saklambaç oynayarak harika zaman geçirdik. O gün, öğrencilerle ilişkimi geliştirmek ve bana güvenmelerini sağlamak konusunda çok yol aldım. Ertesi pazartesi, çocuklara uslu ve dikkatli olmalarını söylediğimde gözlerinde farklı bir ifade vardı. Bana saygı gösterip, sözümü dinlediler. Başkalarına ilgi göstermenin birçok yolu vardır; etkin bir dinleyici olup sohbeti bencilce yürütmemekten, onları önemsediğinizi göstermek için özel çaba harcamaya kadar. Hepsi sonuçta işe yarar.

★KURAL 7

Öksürürken, hapşırırken ya da geğirirken, başınızı insanlardan uzağa çevirip ağzınızı tüm elinizle kapatmanız gerekir. Yumruk kullanmak doğru değildir. Daha sonra, "Özür dilerim" demelisiniz.

Bu, basit bir kural gibi gelebilir ama bunun, ne kadar çok çocuğa hiç söylenmemiş olduğuna inanamazsınız. Aslında, herkesin içinde eliyle ağzını kapatmadan öksüren ve hapşıran yetişkinlerle de sıkça karşılaşıyorum. New York'da grip ve nezle mevsiminde metroya binmekten nefret ediyorum, çünkü birinin arkamda durup ense-

me hapşırması ya da öksürmesi neredeyse kaçınılmaz. Bir kez bir hanımın, yanında duran daha kısa boylu bir hanıma doğru hapşırdığını gördüm. Yavaş çekimle gösterilen bir reklam filmi gibiydi. Tükürük ve buhar, hanımın çevresinde bir bulut oluşturdu ve kısa boylu hanımın üzerine örtü gibi çöktü. Zavallı kadıncağız da şifayı kaptı, diye düşündüğümü anımsıyorum.

Çocuklara vurguladığım bir başka önemli konu da ellerini hapşırdıktan ya da öksürdükten sonra olabildiğince kısa sürede yıkamaları gerektiğidir. Böyle yapmazlarsa, dokundukları herkese ve her şeye mikropları bulaştırırlar.

Çocukların bu kuralı anımsamalarına yardımcı olmak için, hapşırdıklarında kötü ruhların bedenlerine girdiğine ilişkin bir batıl inanışı anlatırım onlara. Ağızlarını kapatmazlarsa ruhların bedenlerine gireceğini, ama kapatılırsa onları dışarıda tutacaklarını söylerim. Birisi hapşırdığında, İngilizcede "God bless you,*"; Almancada, "Gesundheit," denir. Bu, "Sağlık dilerim," demektir. Her iki deyim de, ağzın zamanında kapatılmadığında kötü ruhların bedene girmesi olasılığına karşı söylenir. Çocuklar deyimlerin kökenlerini öğrenmekten hoşlanır ve bu, öğüdü daha sıklıkla tutmaları konusunda onları heveslendirir.

★KURAL 8

Ağzınızı şapırdatmayın, gözlerinizi devirmeyin ya da beden hareketleriyle saygısızlık yapmayın.

Bu kuralı aradan çıkararak epeyce zaman kazanmış ve pek çok sorundan kurtulmuş oluruz. Amerika'da öyle ya da böyle ağzını şapırdatmamış (cıklamak diye de bi-

* Ç. N. Türkçede "Tanrı seni korusun" anlamına gelir.

linir bu ses), birine bakıp gözlerini devirmemiş birinin varlığından kuşkuluyum. Çocuklar, özellikle de gençler bunu yapmaktan zevk alır, ama yalnızca duruma dikkat çekerek ve dersimde böyle bir şey olmayacağına ilişkin bir kural koyarak bu davranışları sınıflarımdan tümüyle uzak tutmayı başardım. Okulun ilk gününde, sınıfta ağzını gerçekten iyi şapırdatan birinin olup olmadığını sorarım. Genellikle, göstermek isteyen birden çok öğrenci olur. Sonra, gözlerini devirmeyi göstermelerini isterim. Ardından, sınıf olarak ikisini birleştirir, aynı anda hem ağızlarımızı şapırdatıp hem gözlerimizi devirirız. Genellikle çok eğlenceli olur ve her zaman diğerlerinden daha usta olan birkaç öğrenci, olaya bir de ensesini ve parmaklarını çatırdatmayı ekler. Öğrencilere bunun bir saygısızlık biçimi olduğunu ve bazen ağzını bile açmadan başlarını derde sokmaya yetebileceğini anlatırım.

Bu açıklamadan sonra canlandırma yapmaya hazırızdır. Bir öğrenciye derse ilgi göstermediği için onu azarlayacağımı ve ondan da ağızını şapırdatıp, gözlerini devirmesini istediğimi söylerim. Daha sonra ondan adını tahtaya yazmasını isteyec ğimi eklerim. Bu alıştırmayı yaparız ve herkes adının tahtaya neden yazıldığını anlar.

Bir hafta sonra, ağzını şapırdatıp gözlerini deviren bir çocuk dikkatimi çektiğinde ve ondan adını tahtaya yazmasını isteyip hiçbir itiraz işitmediğimde, bu çok hoşuma gider. Normalde ağzını şapırdattığı için çocukları cezalandırmaya çalışmak, yangına körükle gitmek gibidir. Şapırdatmaların sesi artar, enseler sağa sola kütürdetilmeye başlar ve kıyamet kopmak üzeredir. Sınıfımda, en küçük bir şapırdatmanın ve göz devirmenin cezalandırılacağının bilinmesini sağlarım ve sözümü tutarım.

Harlem'de Shamitha adında, şapırdatma hastalığı diyebileceğim illete yakalanmış küçük bir kız vardı. Herhangi bir nedenle adını tahtaya yazması gerekse hemen bir

şapırdatma kaçıyordu ağzından. İstemeden yaptığı bir hareket gibiydi, yaptığının farkına bile varmıyordu. Ben, "Tamam, şimdi yanına bir artı ekle," derdim ve yeni bir şapırdatma gelirdi. Bu genellikle geç çıkma cezası alana kadar sürerdi ama o zaman bile hiç sinirlenmezdi, çünkü bunun bir kuralı çiğnemek olduğunu ve yapmaması gerektiğini bilirdi.

Öğretmenliğimin ilk yılında Antoinkena adında cıva gibi küçük bir kız öğrencim vardı. Tepede toplanmış saçları ve badem gibi gözleri vardı. Sınıftaki en kısa boylu kızdı ama güçlü bir kişiliğe sahipti. Diğer öğrencilerin tümü ondan çekinirdi, bence bazı öğretmenler de öyle. Kesinlikle ele avuca sığmayan bir kızdı ve en tipik özelliği ağzını şapırdatmak ve gözlerini devirmekti. Çocuklarla ilişki kurma konusunda henüz çok yeniydim ve bana bakarak ağzını şapırdatıp, gözlerini devirdiğinde aklıma gelen ilk şeyi yaptım: Bir elimle saçlarımı tepeden topladım, dudaklarımı balık gibi büzdüm ve ben de ona gözlerimi devirdim. Bu konuyu halletmenin en iyi yolu bu olmayabilirdi, ama Antoinkena bir anda taş kesildi. Dikkatini çekmeyi başarmıştım. Bir dakika şaşkınlık içinde bana baktı, sonra ben gülümsedim, o da gülümsedi ve kıkırdamaya başladık. Antoinkena ve onun gibi çocukların bazen ilgilerini çekmek ve düzgün davranmalarını sağlamak sıradışı hareketler gerektirebilir. Davranışını taklit etmek, bir biçimde işe yaradı ve bir daha ağzını şapırdatmasıyla uğraşmam gerekmedi. Sanırım, aynı hareketi bir daha yaptığında aynen ona iade edeceğimi biliyordu.

Bu taktik Antoinkena'da işe yarasa da, durumu ele almanın en iyi yolunun bu olmadığı açıktı. Çocukların, kendilerinden beklenilen davranış ve hareketlerin neler olduğunu tam olarak bilmelerini ve bu davranışların sonuçlarının farkında olmalarını sağlamak, bu hareketleri önlemenin en iyi yoludur.

★KURAL 9

Size bir şey verdiğimde mutlaka teşekkür ederim deyin. Bir şey aldıktan sonra üç saniye içinde teşekkür etmezseniz onu geri alırım. Minnet göstermemenin hiçbir gerekçesi olamaz.

Bence bu kural, bütün kurallar içinde en önemlisidir. Teşekkür etmeyi unutan öğrencilerimden kaç kez verdiğimi geri almak zorunda kaldığımı anlatamam. Yılın başında, öğle yemeğinde kurabiye dağıtırken ya da ev ödevlerini geri verirken öğrenciler teşekkür ederim demeyi unuttuğunda davranışım karşısında hep şaşırırlar: Verdiğimi geri alırım. İçtenlikle, yalnızca şaka yaptığıma ve birkaç saniye bekledikten sonra onlara ikinci bir şans vereceğime inanırlar. Bu asla olmaz. Kuralın işlemesi için onu dayatmanız gerekir ve bu, bazen oldukça zordur. Bir keresinde, başka dört çocukla birlikte bir öğrenci, sosyal bilgiler sınavından en yüksek notu aldığı için bir kitap seti kazanmıştı. Küçük kız o kadar heyecanlıydı ki, yerinde duramıyordu. Sınıftakiler teşekkür etmeyi unuttuğunu hemen fark ettiler ve kitaplarını geri almam gerekti. İçim sızladı, ama bir kez kural koyduktan sonra geri dönemezdim; tutarlı olmam gerekiyordu. Çocuklar bunu anlıyor ve onlardan bir şeyi geri almam gerektiğinde ender olarak yakınıyorlardı. Bunun bir kural olduğunu biliyorlardı ve kuralın nasıl işlediğini onlara ilk günden açıkça ifade etmiştim.

Kısa bir süre önce North Carolina'daki yerel bir lisenin son sınıf öğretmeniyle konuştum. Bana gelip bir süredir benimle tanışmak istediğini söyledi. Lise son sınıf öğrencilerine sık sık ikramlarda bulunduğunu, ödüller verdiğini ve sınıfındaki bir grup erkek öğrencinin her

fırsatta teşekkür ettiğini söyledi. Bir gün ne kadar nazik oldukları konusunda yorumda bulunduğunda, onların kibar olmak zorunda olduklarını, çünkü beşinci sınıf öğretmenlerinin bunu beyinlerine kazıdığını söylediklerini anlattı. İçlerinden biri, beşinci sınıftayken bir lolipop kazandığını, ama daha ağzına bile atamadan teşekkür etmeyi unutmuş olduğu için Bay Clark'ın elinden alıverdiğini anımsadığını söylemiş. Sonra Bay Clark'ın lolipopu kendi ağzına atıp, sırıtarak dersine devam ettiğini anlatmış. Bu, aklında yer etmiş ve bir daha asla teşekkür etmeyi unutmamaya yemin etmiş.

Günlük yaşamımda kiminle karşılaşırsam, kasiyer, garson, bana kapıyı tutan biri, iyilik yapan bir arkadaş ya da ister küçük ister büyük olsun, benim için bir şey yapan herkese mutlaka teşekkür ederim. Harlem'deki okulumda, hademe, odalarımızı bazen gece nöbetinde paspaslar ve temizlerdi. Yeni temizlenmiş odama girmek, her zaman çok hoş bir sürpriz olurdu. Böyle iyi bir iş çıkardığı için birkaç kez teşekkür etme fırsatı yaratırdım. Yalnızca işini yapmasına teşekkür etmeme hep şaşırmış görünürdü. Yine de memnun olduğunu anlayabiliyordum; odamın daha çok paspaslandığı ve temizlendiği dikkatimi çekmeye başlamıştı.

New York City'de işe metroyla giderdim. Bu da pazartesi sabahları haftalık jetonları almak için uzun bir sırada beklemem anlamına gelirdi. Metro durağımda jeton satan hanımın yüzü hep sanki yeni limon yemiş gibi ekşiydi ve her pazartesi sabahı ilk gördüğüm insanın o olmasından nefret ederdim. Asla kimseyle konuşmazdı; yüzünü buruşturarak parayı alır, jetonları müşterilere doğru iterdi. Eh, ben de bana iyi davranmasını sağlamaya kararlıydım. Her pazartesi sabahı, "Günaydın," der, karşılığını alamazdım. Ayrılırken, "Teşekkür ederim," derdim ve yine yanıt gelmezdi. Her ne kadar içimden,

"Affedersiniz, dünyanın en kaba insanı olduğunuzun farkında mısınız?" demek gelse de bunu sürdürdüm. Böyle geçip giden haftalar sonrasında bir gün, "Teşekkür ederim," dediğimde, "Bir şey değil," dedi. Neredeyse düşüyordum. Sıradaki jetonunu almak üzere camekana yaklaştı ama ben yeniden atlayıp, "Ne dediniz?" diye sordum. Çok şaşırmış görünüyordu, "Bir şey değil," dedi ve bana gülümsedi. O günden sonra pazartesi sabahı metro deneyimlerim sevimli bir hal aldı; bir pazartesi sabahı metro deneyimi ne kadar sevimli olabilirse...

KURAL 10

Biri size bir şey verdiğinde, hediyeyle ilgili olumsuz yorum yaparak ya da hoşunuza gitmediğini ima ederek o kişiyi incitmeyin.

Bir gün, okuma sınavından yüksek not alanları Charlotte Hornets profesyonel basketbol maçına götürdüm. Öğrenciler gece otelde kaldılar, basketçilerle tanıştılar ve maçta şamata yaptılar. Bir sonraki ay yüksek not alanlar ise yerel bowling salonuna yapılacak bir geziyle ödüllendirileceklerdi. Eşitsizlik ortadaydı ve elbette bu, öğrencilerin dikkatinden kaçmadı. Geziler arasındaki farklılık konusunda sözlerini sakınmadılar, ben de gerçekten üzüldüm. Birçok öğretmen öğrencilerini hiçbir geziye götürmezken, benimkiler bowling gezisinin yeterince iyi olmadığından yakınıyorlardı. Onlara bir ders vermek için bowling gezisini iptal ettim ve ödül vermedim. Geziyi iptal etmek zalimce gelebilir, ama minnet duymayı bilmeyen öğrencilere demek istediğimi anlatmanın çok

etkili bir yoluydu ve umarım, neden cezalandırıldıklarını hep anımsarlar.

Verdiğiniz hediyenin beğenilmemesi rahatsız edicidir. Küçük yeğenim Austin'in minnettarlık konusunda bir sorununun olması şaşırtıcı değildir. Kız kardeşim ve eşi, onu Ukrayna'dan evlat edindiler. Buraya geldiğinde dört yaşındaydı ve herşeyin değerini biliyordu. Bir hediye aldığında paket kağıdını dikkatle açar, özenle katlar ve bir kenara kaldırırdı. Sonra nazikçe kutuya açar ve içine bakardı. Yüzü her zaman aydınlanır ve kutuda ne varsa- çorap, kitap, gömlek, aklınıza ne gelirse- kucaklardı. Bir yıldan fazla bir süredir burada ve bazı şeyler oldukça değişti. Ona sık sık hediye veririm, ama son zamanlarda en çok giysi alıyorum. Artık hediyeleri açarken, paketi çılgınca parçalıyor (eh, bunun için onu suçlayamam, işin eğlenceli kısmı bu) ama hediyenin giysi olduğunu görünce, kaşlarını çatıp, sanki bu kadar sıkıcı bir şey almayacak kadar sağduyulu olmam gerekirmiş gibi, *"Ron Dayıı!"* diyor. Sanırım tüm çocuklar böyle hisseder, ama onlara hediye ya da ödül verene saygı göstermek açısından böyle davranmamayı öğretmek önemlidir. Austin'e bunu öğretmeye çalışıyorum, ama yaşı nedeniyle biraz alıştırma yapmamız gerekecek. Yine de son aldığım hediye giysiler için, "Ron Dayı, çok beğendim," diyerek karşılık verdi. Öğreniyor.

★KURAL 11

Ara sıra ince davranışlarda bulunarak başkalarına sürpriz yapın. En az ayda bir kez, birisi için şaşırtıcı derecede nazik ve cömert bir şey yapma çabası gösterin.

Tüm çocuklar bu kuralı sever; gerçekten iyi bir fikirmiş ve çok eğlenceli olacakmış gibi gelir kulağa. Sorun, insanların uymakta en çok zorlandığı kurallardan biri oluşudur. Gündelik yaşantımızda, oturup birine sürpriz hazırlamayı düşünmeye zaman ayıramayacak kadar dolu ve yoğunuz. Genellikle, birinin doğumgünü ya da özel bir etkinlik değilse, insanlar başka birine özel bir şey yapmak için zahmete girme gereği duymaz. Ancak bana göre, birine hoş bir sürpriz yapmanın en iyi zamanı, umulmayan bir zamandır. Böylece o kişi, bunu zorunluluktan değil, yalnızca istediğiniz için yaptığınızı bilir.

Benim sözünü ettiğim sürpriz türleri, birine yalnızca hediye almanın ötesindedir. Bu sürprizlerin, üzerinde daha çok düşünülmüş ve daha anlamlı olması gerek. Örneğin, salatası, mezesi ve tatlısıyla tam bir öğle yemeği hazırlamak için zaman ayırın, masayı çalıştığınız yere kurun. Masanın üzerine çiçekler yerleştirin, arka planda yumuşak bir müzik çalsın. Sonra görevlileri, mola verip onlara hazırladığınız yemeğin keyfini çıkarmaları için çağırın. Komşularınız işteyken, çimlerini biçip şimşirlerini budayın. Öğrencilerime kendilerinden istenmesini beklemeden odalarını baştan aşağı temizleyebileceklerini, elektrik süpürgesiyle evi süpürebileceklerini, bulaşıkları yıkayabileceklerini anlatıyorum. Yaşlı bir komşuya kitap okuyabilir, getir götür işlerini yapabilirler ya da birine taze çiçek verebilirler. Dünya kadar fırsat var.

Başkalarına sürpriz yapmak istememin kökeni, anne

ve babamın kız kardeşim ve benim için sürekli sürprizler hazırlamasında yatıyor. Onların bizim için düşünceli ve beklenmedik şeyler yapma çabasına girdiğini görmenin, kendimi nasıl özel ve sevilen biri hissettirdiğini anımsıyorum. Ben de büyüdüğüm zaman çevremdeki herkese benzer şeyler yapmaya söz vermiştim. Öğretmen olduğumda, kendimi, öğrenciler için kitaplar, yarışma ödülleri ve birçok başka malzemeye ayda yüzlerce dolar harcarken buldum. Bu tür küçük sürprizler, özellikle çocukların çok hoşuna gidiyordu, ama sonra bir şey oldu. Çocuklarla, yaşamım boyunca içinde yer aldığım en büyük sürprize yol açacak bir projeye başladım. Bu, benim ve çocukların yaşamını sonsuza kadar değiştirdi.

Her şey, gazeteler üzerine bir ders anlatırken başladı. Öğrenciler, seri ilanların ne işe yaradığını anlamakta zorlanıyordu. Sürecin nasıl işlediğini ilk elden görmeleri için, kendi ilanlarını gazetede yayınlatmaya karar verdim. Her çocuğun ilana katkıda bulunmak için beş sent getirmesini istedim, çünkü projeyi sahiplenmelerini istiyordum. Daha sonra, onlara yayınlayabilecek bir ilan bulmalarını söyledim. Hemen Satılık Arabalar bölümü için bir satılık Lexus ilanı vermek istediler, o zaman onlara şunu hatırlattım: Bizim bir "Lexus'umuz yok." Sonunda, gazetede bir coğrafya bilmecesi yayınlatıp, okuyuculardan yanıtını istemeye karar verdik. İlk bilmecemiz şöyleydi: "Dünyanın en büyük adası hangisidir? Yanıtı biliyorsanız, lütfen sınıfımıza gönderin." Adresimizi ekledik ve heyecanla yanıt alıp alamayacağımızı beklemeye başladık. Bölgedeki farklı kişilerden on tane mektup aldığımızda şaşırmıştık. Bu öğrencilerin hoşuna gitti, çünkü kimse bilememişti. Hepsine doğru yanıt olan Grönland'ı yazmaları gerekti.

Öğrenciler aldığımız mektuplardan öyle heyecana kapıldılar ki, eyalet gazetelerinde başka bilmeceler yayın-

latmaya karar verdik. Proje, seri ilanlar üzerine bir ders olmaktan çıktı; daha çok öğrencilerin sınıfımıza mektup yazan kişilerden neler öğrendiğine dönüştü. Daha çok yanıt alabilmek için, üzerine boydan boya sorularımız yazılmış olan ve yanıtların okulumuza gönderilmesini rica eden pankartlarla yürüyüşler yaptık. Yerel marketlerde el ilanları dağıttık, hatta bir radyo programında bilmece sorduk. Kısa sürede eyaletteki herkesten, doktorlar, avukatlar, Arap atı çiftliği sahipleri, her meslekten insandan günde düzinelerce mektup almaya başladık. 600 kişilik küçük kasabamızda yaşayan öğrencilerim, kasabanın dışındaki yaşamı öğreniyordu. Tüm süreç, kendi ortamları dışında çok az yaşam deneyimi olan bu çocuklar için çok önemliydi.

Luke adında bir çocuk, "Bay Clark, bence bu projeyle *dünyaya* açılmalıyız," dediğinde çocukların hepsi projeden oldukça zevk alıyordu. Dünyanın her yerine ulaşan bir gazetede bilmece yayınlatmalıyız demek istiyordu, Luke. Bana iyi bir fikir gibi geldi, bu nedenle Luke'u 10x12 santimetrelik bir ilanın ne kadar tutacağını öğrenmek üzere *USA Today* gazetesine telefon etmesi için ofise gönderdim. Öğrencilerimin evlerine telefon ettiğimde, telefonda konuşma görgülerinin olmadığını görmek beni hep rahatsız etmiştir. Bu nedenle, olabildiğince telefon görüşmesi yapmalarını sağlamaya çalışırım. Luke'dan telefonda ne sormasını ve ondan hangi bilgiyi edinmesini istediğimi tam olarak anlamasını sağladım. Sonra, diğer öğrencilerin önünde onunla yapacağı telefon görüşmesinin provasını yaptık ve onu telefon etmeye gönderdim. Luke döndüğünde ellerini beline koydu ve koyu güneyli şivesiyle yayvan yayvan, "Bay Clark, oturun isterseniz," diye ciddi bir tonla beni bilgilendirdi. Ardından, ilanın on iki bin dolar tutacağını söyledi. Önce inanmadım, okuldan sonra kontrol etmek için kendim aradım. Luke

haklıydı ve küçücük bir ilanın yalnızca bir gün gazetede yayınlanmasının bu kadar çok tutmasına hayret etmiştim.

Çocuklarla epeyce tartıştıktan sonra, bu miktarı toplamamızın bizim için olanaksız olduğunu açıkladım onlara. Ancak, öğrenciler o kadar kolay vazgeçmek istemiyorlardı. Denemelerine izin vermem için yalvardılar; kısa süre sonra gerekli fonu oluşurmak için bir kampanya başlattık. Onlara para toplamak için istedikleri her şeyi yapacağımı söyledim: Pasta satışı, şeker satışı, *ne olursa,* yeter ki araba yıkamak olmasın, çünkü araba yıkamaktan nefret ederim. O pazar günü araba yıkadık.

Haftalar sonra "yaratıcı" para kazanma stratejilerimizle çok fazla ilerleme kaydetmemiştik ki, *USA Today*'den* bir telefon geldi. Gazete editörlerinden Joan Baraloto, birinin televizyonda sınıfımın para toplamaya çalıştığını gördüğünü ve ilan için gereken on iki bin doları bağışlamak istediğini söyledi. Hemen bağışı yapanın adını sordum, ama bana, "Noel Baba" olarak bilinmek istediğini söyledi. Yılbaşına üç hafta vardı, bu nedenle bağış yapan böylesine cömert bir insan için uygun bir addı. Sınıfa koştum, çocuklara birinin ilanımız için para bağışladığını söyledim. Çılgın gibi tempo tuttular, sonra, "Parayı bize kim verdi?" diye sordular. Hafif bir gülümsemeyle yanıtladım: "Noel Baba." Luke inanmayarak bana baktı ve "Bay Clark, benim anne ve babamın bu kadar parası yok," dedi.

Sonunda, aşağıdaki ilanı yayınlatmaya karar verdik:

BAŞKAN CLINTON VE DÜNYADAKİ İNSANLARIN DİKKATİNE

Her yıl AIDS, alkol kullanımı, trafik kazaları, cinayetler, intiharlar, yasadışı uyuşturucular ve yangınların

* Ç.N. ABD'de bir günlük gazete.

toplamından daha fazla insanı öldüren şey nedir?

Aslında ilanı çocuklar hazırladı, ben ise biraz endişeliydim, çünkü tütün tarımcılığının yapıldığı bir eyalette yaşadığımız için ortalığı bulandırmak istemiyordum. Bundan çocuklara söz ettiğimde Carmela adında bir kız şöyle dedi: "Bay Clark, bu eyalette yaşamamız kendi fikirlerimizin olamayacağı anlamına gelmez." Haklıydı.

İlana adresimizi ve faks numaramızı ekleyip, heyecanla tepkileri beklemeye başladık. Ne yazık ki, bir taşra okulu olarak o zaman e-postamız yoktu ve internet adresimizi ekleyemedik.

İlanın çıktığı gün gazeteyi alamadım, çünkü *USA Today* yaşadığımız kırsal bölgeye dağıtılmıyordu. Ne var ki, ben daha okula ulaşmadan yüzün üzerinde faks geldiğinden ilanın etkileri hissediliyordu. Okulun otoparkına girdiğimde, ortaklaşa öğretmenlik yaptığımız sakin yapılı Barbara Jones, park yerinde zıp zıp zıplayarak bağırıyordu: "Bay Clark, Bay Clark, ofise koşun! Arabayı durdurun, ben sizin yerinize park ederim," diyordu.

Ofise koştuğumda elime alıp okuduğum ilk faks, Kanada Başbakanı'ndandı. Ayrıca, *Friends* dizisinin oyuncularından, spor takımlarından, Hindistan, Bombay'daki doktorlardan, aklınıza gelebilecek her yerden faks gelmişti.

Öğrenciler okula ulaştığında ofisi ele geçirdik! Ülkenin dört yanındaki radyo programları canlı yayınlarında ilanımızı okuyor ve dinleyicilerin telefon edip yanıtlamalarını istiyorlardı. Ardından, radyo programları doğru yanıtı öğrenmek için okulumuzu arıyorlardı, bu nedenle çocuklar üç farklı telefon hattından binlerce dinleyiciyle konuşuyorlardı. Çocukların bazıları koridorda televizyoncularla röportaj yapıyor, dünyanın her yerinden sürekli faks yağıyor ve çocuklar heyecandan neredeyse tavana sıçrıyordu! Sonunda okul günü bittiğinde faks makinesinin tüm gece çalışacağını, makineye kağıt koyacak kimsenin

olmadığını ve bu yüzden, birçok yanıtı kaçıracağımızı fark ettik. Böylece, benim geceyi okuldaki ofiste geçirmem gerekti. Fakslar gece boyunca gelmeye devam etti. Gece üç civarında, "BAY CLARK, BİZİ ARAYIN!" yazan ve üzerinde bir numara bulunan bir faks aldım. Numarayı aradım: Bir kumarhaneymiş ve sorumuzu asıp yanıt için bahis oluşturmuşlar. Kazananlara para ödeyebilmek amacıyla doğru yanıtı onaylatmak için arıyorlarmış beni. ÇILGINLIKTI!

Farklı insanlarla ilgili bilgi edinmek ve sorumuza verilen yanıtları duymak çok eğlenceliydi. İşte en yaygın ve en beğendiğimiz yanıtlardan bazıları: Açlık, silahlar, banyoda düşmek, James Bond, aşk, kalp krizi, kürtaj, yaşlılık, merak, bilgisizlik, beşinci sınıf, zaman, hırs, dil, şeytantırnağı, bulmacalar.

Sonuç olarak, dünyanın her yerinden yedi bin mektup ve paket aldık. İlanımızda herkese yanıt yazmaya söz vermiştik, bu nedenle çocukların, cumartesileri, tatil günlerinde ve okuldan sonra herkese tek tek elyazısıyla yanıt yazmak ve doğru yanıtın tütün kullanımı olduğunu bildirmek üzere toplanmaları gerekti.

Çocuklar ünlü olmaya başlamıştı, ulusal haber programlarına ve eyalet gazetelerinin baş sayfalarına çıkıyorlardı. Proje, bir heyecan dalgasıyla kuşatılmıştı; öğrenciler gururla geliyorlardı okula, dünyalar onların olmuştu.

Bir hafta mektup yazdıktan, okul ofisini geçici merkezimiz haline dönüştürdükten ve basının ilgi odağı olduktan sonra, beklediğimiz yanıtı sonunda aldık. Beyaz Saray'dan aradılar. Hillary Clinton'ın cuma sabahı 11.45'te arayarak Başkan'ın ve kendisinin yanıtını vereceğini ve tütün kullanımının zararlarını öğrencilerle tartışacaklarını söylediler. Hepimiz bu haberi coşkuyla karşıladık ve halkın katılımını sağlamak üzere haftasonuna kadar bir basın toplantısı düzenlemeye koyulduk.

Siyasi liderler, iş adamları, aileler ve arkadaşlar, hepimiz kütüphanede otururken, ortamdaki heyecanı ve toplum olma duygusunu hissediyorduk. Tüm öğrencilerimizin güzel görünmeleri için kıyafetler almıştık. Sınıf ve ben, kütüphanenin ön tarafındaki masada, onlarca kamera ve basın üyesinin yalnızca birkaç metre karşısında oturuyorduk. Saate baktım...11.43. Yeniden baktım... 11.44... Sonra düşündüm, "Ya aramazsa?" Ve telefon çaldı.

Kütüphanenin normalde sessiz olması gerekir, ama şimdiye dek hiç bu kadar sessiz olmamıştı. On beş dakika sürmesi gerekirken kırk beş dakikaya uzayan konuşmanın her sözcüğünü can kulağıyla dinleyerek nefeslerimizi tutmuştuk. Bayan Clinton her çocukla tek tek konuşmaya ve sorumuzun gündeme getirdiği sağlık konularını tartışmaya zaman ayırdı. Konuşmanın sonunda Bayan Clinton, "Aslında Başkan'ın ve benim, sınıfınıza yazdığımız sorunun yanıtını içeren mektup elimde, onu postalayabilirim ama size elden vermeyi tercih ederiz," dedi. Sonra, herkesi şaşırtan duyuruyu yaptım. Hafta boyunca Beyaz Saray'la konuşmuştum ve çocukların gelecek hafta Beyaz Saraya giderek Başkan'ın Ailesi ile tanışmasını ayarlamıştık. Bu, birçoğu eyaletin dışına bile çıkmamış olan çocuklar için yaşamlarını değiştirecek bir olay olacaktı. Beyaz Saray'a davet edileceğimiz konusunda önceden bilgilendirildiğimizde, müdür tüm öğrencileri götürmeyi sağlayacak ödeneği toparlamadan kimseye duyurmamamı istedi. Bunun için oldukça çaba harcamamız gerektiğini biliyorduk. Hemen okul sekreterlerinden Bayan Austin ile birlikte bağış toplayabilmek için aklımıza gelen her işyerini aramaya başladık. Kısa sürede, kimi ararsam arayayım, hepsinin çocuklara yardım etmeye gönüllü olduğunu ve ellerinden geldiğince katkıda bulunmak istediklerini fark ettim. Nerede öğretmenlik yaptıysam bu geçerliydi; çok çalıştığınızı ve katkılarının

işe yarayacağına ilişkin sağlam gerekçeleri gösterdiğiniz sürece toplum, öğretmenlere yardım etmek ister.

Birkaç gün içinde tüm gezinin finansmanını, basın toplantısında açıklanana kadar bu daveti sır gibi saklamayı kabul eden yerel iş adamlarından sağlayabildiğimiz için şanslıydık. Telefon konuşmasının sonunda, Bayan Clinton'ın bizim Beyaz Saray'a gelmemiz ricasına karşılık olarak, ne kadar çabalasam da bastıramadığım gözyaşları içinde şöyle söyledim: "Çocuklar, çevrenizdeki iş adamlarını görüyorsunuz... İşte, onlar incelik gösterip sınıfımıza yardımcı oldular ve gelecek hafta HEPİMİZ WASHINGTON, D.C.'ye gidiyoruz!" Kütüphane alkışlarla sarsıldı. Ben ağlıyordum, öğrenciler ve velileri ağlıyordu, Kanal 9'dan Sandra Harris ağlıyordu. Bu sürprizi, öğrencilere ve topluluğa duyurmak, yaşamımın en inanılmaz anlarından biriydi. O öğrencilerin yüzündeki sevinç, heyecan ve minnettarlık, öğretmenliği sürdürmeye karar vermemin nedenlerinden biridir. Çocukların yaşamlarında bu tür bir etki yaratma fırsatını nasıl geri tepebilirdim ki?

Duyurunun yarattığı heyecan yatıştıktan sonra, geziyi planlamaya başladım. Çok yorucu olacağını sanıyordum ama telefon görüşmelerini ve otel rezervasyonlarını yapmaya, gezi programı için notlar almaya başlayınca herşey yolunda gitti. Bu tür bir işi üstlenmek çaba gerektiyordu, ama ben çevremdeki güvendiğim kişilerin öğütlerini tuttum ve olabildiğince çok ayrıntıyı göz önüne aldım.

Bir sonraki hafta, yerel gazete muhabirleriyle birlikte D.C. gezimizi yaptık. Ulusal Senfoni Orkestrası'nı, Capitol binasını ve tüm büyük müzeleri ziyaret ettik. D.C.'deki son günümüzde, Beyaz Saray'a konuk olduk. Bir rehber, bize özel bir tur düzenledi; orada yalnızca biz vardık. Serbestçe gezinmemize, fotoğraf çekmemize ve rahat davranmamıza izin verilmişti. Ziyaretin en ilginç kesitlerinden biri tuvaletlerdi, çünkü her kağıt havlunun

üzerinde Beyaz Saray resmi vardı. Çıktıktan sonra Bayan Jones, "O havlulardan bir rulo almak isterdim," dedi ve velilerden Bay Farrow, gülümseyerek çantasından bir adet çıkardı.

Turdan sonra Doğu Odası'na götürüldük; her yerinde ışıklar olan kocaman bir yılbaşı ağacı ile süslenmişti oda. Sonunda, Başkan ve Bayan Clinton odaya girip çocuklarla konuşmaya başladılar. Başkan Clinton çocuklara, *Twas the Night Before Christmas* (Noel'den Bir Gece Önceydi) adlı şiiri okudu, sonra hep birlikte Noel şarkıları söyledik. Şarkılar bittiğinde, Başkan çocuklarla tek tek konuşmak için yere diz çöktü ve Bayan Clinton da dolaşarak büyüklerle konuştu. Yanıma geldiğinde, "Ah Bay Clark, sizi gazetelerden tanıdım," dedi. Ben de, "Ah Bayan Clinton, ben de sizi televizyondan tanıdım," dedim.

North Carolina'ya döndüğümüzde çocuklar projenin bitmesini istemediler. Bir süre daha canlı tutmak için, *An Adventure Around the World Through the Words of Others* (Başkalarının Ağzından Bir Dünya Serüveni) adında, tüm projeyi anlatan bir kitap yazdık. Öğrencilerin bu projeye ilişkin yoğun duyguları ve anıları vardı. Ben de bu duyguları zamanında derleyip yazıya dökebildiğimiz için kendimi çok şanslı sayıyorum. Biliyorum ki, bundan yirmi yıl sonra, bazıları kitabı kendi çocuklarına okuyacak. O duyguları yeniden yaşamalarını umuyorum.

Hayatta bir kere yaşanacak bir deneyimdi bu, ama ben Harlem'deki öğrencilerimle de benzer bir deneyim yaşayabildiğim için şanslıyım. Her yıl Disney'in sponsorluğunda Amerika Öğretmen Ödülleri dağıtılır. New York City'deki ikinci yılımda, Yılın Başarılı Öğretmeni ödülü için finale kaldığımı ve yarışmanın son aşaması için Kasım ayında Los Angeles'a uçmam gerektiğini öğrendim. Disney yetkililerine, oraya sınıfımı da getirmeyi çok istediğimi söyledim. Bana, Disney'in mali olarak

yardım edemeceğini, ama gerekli finansmanı başka bir yolla sağlayabilirsem öğrencilerimi getirmemden memnun olacaklarını söylediler.

Öğrencileri umutlandırmak istemedim, bu nedenle ne yapmaya çalıştığımı anlatmadım onlara. Bunun yerine, New York City'deki işletmeleri dolaştım, yüzden fazla iş adamına mektup yazdım. Öğrenci velileri, finansman ve sponsor bulmak için günlerini telefonda geçiren müdür yardımcısı Bayan Castillo ve yoğun çabalar sayesinde, küçük miktarlarda para gelmeye başladı. Bir gün bir öğrencimin annesi, Bayan Miriam Vazquez telefon etti; çalıştığı hukuk bürosu, Morrison ve Foerster'ın tüm öğrencileri geziye götürme çabamızdan çok etkilendiğini, geziyi olanaklı kılmak için gereken on altı bin doları bağışlayacaklarını söyledi. Sevinçten uçuyordum! Hemen tüm öğrencilerimi ve velilerini toplantı salonunda bir gece toplantısına çağırdım. Onlara birkaç öğrencinin geziye katılabilmesine yetecek kadar para topladığımızı, tüm isimleri yazıp bir kavanozdan çekerek üç şanslı öğrenciyi belirleyeceğimizi söyledim. Gruba dedim ki: "Biliyorsunuz, gelecek ay Los Angeles'a gidiyorum, hepiniz harikaydınız ve beni desteklediniz. Oraya yalnız gitmeyeceğimi bilmenizi istiyorum. Birkaç özel öğrenciyi de yanımda götürmemi sağlayacak kadar bağış topladık. Bu akşam burada bunların kimler olacağını belirlemek için toplandık. Gördüğünüz gibi, elimdeki kavanozda hepinizin adları yazılı." Sonra, elimi kavanoza sokup isimleri karıştırmaya başladım. Öğrencilerin yüzlerindeki beklentiyi görmeliydiniz. Ansızın durdum ve dedim ki: "Çocuklar, aslında çekiliş yapmama gerek yok, çünkü yeterince para topladık ve gelecek ay *hepimiz Los Angeles gezisine* gidiyoruz!"

Gergin bir andı. Öğrencilerin North Carolina'dakiler gibi sevinçle coşmasını bekliyordum. Aslında velileri

böyle yaptı, ama çocukların çoğu elleriyle yüzlerini örtüp ağlamaya başladı. Sanırım fazla gerilmişlerdi ve herkesin geziye katılabileceğini öğrenince rahatladılar. Hayatta bir kere yaşayabilecekleri bir geziye katılma fırsatlarının onlar için çok anlamlı olduğu ortadaydı.

İnsanlar için her ay böyle sürprizler düzenlemenin olanaksız olduğunu biliyorum ama bence hepimiz, olabildiğince sık, ister küçük ister büyük olsun hayata biraz sürpriz katarak bu tür bir heyecanı yakalamaya çalışmalıyız. Benim için öğretmenlik, çocuklara asla unutamayacakları sürprizler ve anlar yaratmaktır. Herkesin böyle düşündüğü bir dünyada yaşamak ne kadar eğlenceli olurdu.

★KURAL 12

Ara sıra grup olarak birbirimizin kağıdına not verebiliriz. Başka öğrencilerin kağıtlarına not verirken, birine hak ettiğinden ister çok ister az, hatalı not verirseniz asıl notla arasındaki fark sizin kağıdınızdan düşürülecektir. Başkalarının kağıdına yapmanıza izin verilen tek şey "X" işareti koymak ve yanlışlarının sayısını yazmaktır.

Yetişkin olarak bizler, her zaman başkalarının başarımına bakıp değerlendirme yapmak zorunda kalacak durumlara düşeriz. İşteyken, adaylarla görüşme yaparak, iş arkadaşlarımızı değerlendirerek ya da iş ortaklarımızı seçerek bunu hep yaparız. Meslektaşlarımızın nasıl çalıştığını gözlemleyerek, kendimiz ve kendimizden beklememiz gereken başarı düzeyi hakkında çok şey öğrenebiliriz. Ne var ki, başkalarını değerlendirmek ve yeteneklerinin

sonucunu onlara bildirmek çok zor olabilir, çünkü bunu yapabilmek için kendinize güveninizin oldukça fazla olması gerekir. Başkalarına davranışlarında neyin doğru ya da yanlış olduğunu söyleyebilmek için, öncelikle kendi performansınızdan emin olmalısınız. Öğrencilere sınıf arkadaşlarının çalışmasını değerlendirmeyi öğretmek ve geribildirimde bulunmanın uygun teknikleri üzerinde alıştırma yapmalarını sağlamak, onları yaşamda karşılarına çıkacak şeylere hazırlar.

Ne yazık ki, bazı okul sistemleri öğrencilerin birbirlerinin kağıtlarına not vermelerine izin vermez, çünkü bu durum, başarılı olmayan öğrencilerin topluluk içerisinde utanmalarına neden olabilir. Doğru gözetim ve uygun sınıf ortamında yapılmazsa, bu tür bir sonuca yol açacağı görüşüne katılıyorum. Ancak, daha önce anlattığım gibi, öğrencilerin başkalarının notunu bilmesi konusunda rahat hissedeceği, destekleyici bir ortam yaratırsanız, notları paylaşmak çok yardımcı olabilir ve öğrencileri motive etmede yol almanızı sağlayabilir.

Öncelikle, öğrencilerin birbirlerinin kağıdını değerlendirmesi işleri hızlandırır ve öğretmene anında geribildirim sağlar. Ana sorun, öğrencilerin duygularının incinebilmesidir; bu nedenle, genellikle öğrencilerden kağıtlarına adlarını yazmamalarını söylerim. Dersi anlattıktan sonra öğrencilerden birer kağıt çıkarmalarını isterim. Beşle on arasında soru sorarım, sonra kağıtlarını öne doğru iletmelerini söylerim. Hemen geri dönüp kağıtları yeniden dağıttığımda, hiç kimse elindeki kağıdın kime ait olduğunu bilmez. Yanıtları veririm, sonra en yüksek nottan başlayıp birer birer inerek sayarken çocuklardan el kaldırmalarını isterim. Böylece, öğrettiğim konuyla ilgili sınıfın becerisini anında ve iyi bir yöntemle görürüm. Çocukların birbirinin kağıdını değerlendirmesi, amacına hizmet etmiş ve öğrencilerden hiçbirini utandırmamış olur.

İsim yazılmadığı durumlarda da kağıtları öğrencilerden toplar ve çöpe atarım. Saklamamın anlamı yoktur, zaten gerekli geribildirimi edinmiş olurum.

Ancak, bazen çocuklardan her birinin ne durumda olduğu hakkında daha özel fikrim olsun isterim. Bu nedenle, çocuklara kağıda adlarını yazmalarını söylerim. Kontrol edildikten sonra, öğrencilerden kontrol ettikleri kağıtları tutmalarını isterim. Sonra, kağıtları sahibine vermeden önce, yanlış soru sayısına göre ellerini kaldırmalarını isterim. Bu yöntem, öğrencilerin düşük not aldığını göstermek için kendi ellerini kaldırmalarının yaratacağı utancı engeller.

Bazen, en yüksek notu alan kağıtları değerlendiren öğrencilerden, böyle başarılı olan arkadaşlarının adlarını okumalarını isterim.

Üzerinde ad yazılı sınav kağıtlarının değerlendirmesini sınıfa yaptırmadan önce, iki konuyu kesin olarak açıklarım:

1. Öğrencilere, başka birinin kağıdına not verildiğinde gizliliğin şart olduğunu söylemelisiniz. Diğer öğrencinin notuyla ilgili ne o öğrenciye ne de sınıftaki başka bir öğrenciye yorum yapmamaları gerektiğini anlatmalısınız.

2. Not verirken, öğrencilerin yanlış yanıtlar için yalnızca X ve en son, kağıdın üzerine kaç yanlış olduğunu gösteren bir kayıt koyabileceklerini açıklayın. Bu önemlidir, çünkü bazı öğrenciler kendilerini kaptırıp kağıdın üzerine "Aferin, kızım!" ya da "Gerçekten kötüydü," "Aklın neredeydi?" gibi şeyler yazabiliyor. Bunlar, öğrencilerin geçmişte kağıtlara yazdığını gördüğüm yorumlar. Kağıda yazabileceklerini sınırlamak, yanıtları değiştirmelerine de engel olacaktır. Sınıfla yanıtların üzerinden geçerken, bir öğrencinin sözcükler

yazdığını görürseniz, bir şeyler döndüğünü anlayabilirsiniz, çünkü kağıda "X" dışında bir şey yazmaları için hiç bir neden yoktur.

★KURAL 13

Sınıfta birlikte okuma yapılırken metinden takip edin. Sizden okumanızı istediğimde, tam olarak nerede kaldığımızı bilip hemen okumaya başlamalısınız.

Öğrenciliğimde grupça okuma yaparken sınıfta oturuşumu anımsıyorum. Bazen can sıkıntısından okuduğumuz sayfaya gözlerimi dikip, piyango kazanmaktan, NASA tarafından aya gidecek ilk lise öğrencisi olmamın önerilişine kadar birçok hayal kurardım. Metnin ayrıntılarına *nadiren* dikkat ederdim, ama okunan şeyin anafikrini her zaman kavramayı başarırdım. Tüm dikkatimi yöneltmeme yetecek kadar heyecanlandırmazdı beni sınıf içi okumaları.

Yetişkin olduğumda, aynı türden can sıkıntısını yaşadığım çeşitli toplantılarda bulundum. Sessizce neler olduğuna dikkat etmeden öylece otururdum. Bunu aşmak için etkin katılımcı olmaya zorlamam gerekirdi kendimi. Sorabileceğim soruları düşünüp, yorumlar yapar ve not alırdım. O toplantıda harcamam gereken zamandan en iyi biçimde yararlanmaya çalışırdım, çünkü her koşulda orada olmam gerekiyordu. Birçok kez, yorumda bulunmak ya da soru sormak için fırsatım bile olmazdı ama her an konuşabileceğime ya da elimi kaldırabileceğime niyet etmek, beni farklı bir ruh haline sokuyordu. Kalbim biraz daha hızlı çarpmaya başlardı ve dikkatimi o

tarafa yöneltirdim. Çocuklarımın da bu şekilde etkin katılımcı olmasını sağlamaya çalışırım. Okunan kitabı takip etmelerini ve ders boyunca yorum yapmaya ya da soru sormaya kendilerini hazırlamalarını isteyerek dikkatlerinin dağılmasını önlemeye çalışırım. Sınıfımdaki hiçbir öğrenci arkasına yaslanıp camdan dışarıyı izleyemez. Hepimiz ilgimizi odaklayıp, dersin ve tartışmaların parçası oluruz.

Birlikte okurken herkesi her zaman görev başında ve derse ilgili tutmayı başarmak, gerçekdışı ve olanaksız gelebilir. Öğrencilerin en sıkıcı bulduğu dersin okuma olduğunu anlamıştım. Bazı öğrenciler bundan tam anlamıyla nefret ediyor; özellikle de sessiz okumadan. Bir keresinde sınıfımla birlikte *Dolaptaki Kızılderili* (The Indian in the Cupbeard) adlı kitaptan bir bölüm okuyordum, sonra durdum ve okumayı sessizce sürdürmelerini istedim. Dönüp tahtaya ev ödevini yazmaya başladım. Birinin arkamda durduğunu hissettim. Döndüğümde yüzünde çok mutlu bir ifadeyle Drew adlı küçük çocuğun bana baktığını gördüm. "Ne oldu, Drew?" diye sordum. "Okumayı bitirdim, Bay Clark," dedi. Drew çok iyi okuyamıyordu ve bölümü bitirmiş olmasının olanaksız olduğunu biliyordum. "Bitirdin mi?" diye sordum. Ağzı kulaklarına varmış bir şekilde gülümseyerek, "Evet, tüm sayfayı okudum," dedi. Ona baktım, kaşımı kaldırdım ve gülümsemeye çalışarak, "Bak, Drew..." dedim. Utanmış bir şekilde yanıtladı, "Ah, üzgünüm, Bay Clark. Sayfanın önünü VE arkasını okumamızı istemiştiniz herhalde," diyerek arkasını döndü ve tırıs tırıs sırasına gitti. Tüm bölümü okumasını beklediğimi söylemeye yüreğim elvermedi.

Lisede hayal kurmamdan ve Drew'in yanlış anlamasından söz etmemin nedeni, okumanın ve görev başında kalmanın gerçekten zor olabileceğidir. Okumayı seven

öğrencileriniz de olacak. Öğretmenin az bir çabasıyla ilgi gösterebilecekler. Sınıfımla okuma yaparken, okumaktan ödleri kopan ve zorluk çeken öğrencilere ulaşmaya çalışıyorum. Sınıfça okuma yaparken takip etme kuralımla birlikte kullandığım birkaç stratejim vardır.

1. Strateji

Öğrencilerle okurken gücümü, enerjimi ve duygularımı kullanıyorum. Çekingenliklerden sıyrılıp o karakteri "yaşamaya" çalışıyorum. Bazen okurken bir öğrencinin sırasına atlar, oradan bir diğerininkine geçer, ciğerlerim yettiğince bağırır ve yere uzanırım. Okumayı daha dramatikleştirmek ya da öğrencileri öyküdeki o yere çekmek için yapabileceğim herşeyi yaparım. Kullandığım bin tane farklı ses vardır ve bazen bir paragrafı okumayı bitirdiğimde, çocuklar bir alkış patlatır. Okumalara canlılık kazandırmak ve öyküyü heyecanlı hale getirmek için çabalamamı içtenlikle değerlendirirler. Okuma biçimim öğrencilere de geçer; onlar da okurken metne duygularını katarak okur ve her birinin kendi kişiliklerine özgü sesleri olur. Bu, tüm okuma deneyimini daha zevkli hale getirir ve okumanın ne kadar sarmalayıcı olabileceğini gösterir onlara.

2. Strateji

Daha büyüleyici, çekici ve ilginç karakterlerle dolu olduğunu düşündüğüm romanlar ve okuma parçaları seçmeye çalışıyorum. Okuma parçası seçerken kullandığım ana ölçütlerden biri, kendime o parçayı okumaktan zevk alıp almayacağımı sormaktır. Yanıt hayırsa, başka bir şey seçerim. Çocukların sürekli okumaktan zevk almadıklarını söylediklerini duyuyorum. Onlara hep, belki

de doğru şeyleri okumadıklarını söylerim.

3. Strateji

Burada 13. Kural etkisini gösterir. Seçtiğim okuma parçaları eğlenceliyse ve onları sınıfça enerji ve ifade katarak okuyorsak, o zaman öğrencilerin ilgilerini yöneltmemeleri için hiçbir neden yoktur. Bundan dolayı, bir öğrencinin gözlerinin okuduğumuz sayfada olmadığını görürsem ya da bir öğrenciden okumaya devam etmesini istediğimde nerede kaldığımızı bilmiyorsa, o çocuğun adı tahtaya yazılır. Başlarda tahtaya yazılan birkaç ad olur. Bazı öğrenciler sayfadaki sözcükleri izlemek yerine yüz ifadelerime bakmayı tercih eder; onlara öyküyü akıllarında "görmeyi" öğretmek biraz zaman alır. Ayrıca, her gün çocuklara roman okuduğum ve sayfadan takip etmeleri gerekmeyen ayrı bir zaman dilimi vardır. Bu, onların dinleyerek anlama becerilerini geliştirir ve "gösteriyi izleme" fırsatı tanır onlara.

Birlikte okurken öğrencilerin takip etmesini sağlamak neden çok önemlidir? Öncelikle, birlikte okurken yeni sözcükler görüp okunuşlarını işitiyorlar; bu da onların sözcükleri tanımalarına ve dağarcıklarına katkıda bulunuyor. Ayrıca, onların metnin doğru ritimde akışını gözlemelerine yardımcı oluyor. Ancak daha da önemlisi, bu şekilde onları okurken okudukları şeye odaklanmaya ve onu anlamaya alıştırıyorum.

★KURAL 14

Tüm yazılı soruları tam bir tümceyle yanıtlayın. Örneğin, "Rusya'nın başkenti neresidir?" sorusuna, "Rusya'nın başkenti Moskova'dır," yazarak yanıt vermelisiniz. Ayrıca başkalarıyla konuşurken, karşınızdaki kişinin sorusuna saygı göstergesi olarak tam tümceler kullanmak önemlidir. Örneğin birisi, "Nasılsın?" diye sorduğunda, yalnızca, "Iyidir," demek yerine, "Iyiyim, teşekkür ederim. Siz nasılsınız?" diye yanıt vermelisiniz.

Bu kural, öğrencilerin yazılı dil hakimiyetini geliştirmesine yardım eder. Özellikle sorular kısa ama düşünülmüş yanıtlar gerektirdiğinde, düşüncelerini geliştirme ve düzenlemeyi öğrenmelerine yardımcı olur. Örneğin, çocuklara sorulara derinlemesine ve iyice düşünerek yanıt vermek öğretilmezse, "Günlük ders saatlerine kırk beş dakika eklenmesi önerisinin kabul edimesi gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna hiçbir açıklama yapmadan, Hayır, yanıtı verebilirler.

North Carolina'da ortaklaşa öğretmenlik yaptığımız Barbara Jones, matematik ve fen derslerini veriyordu ama kendi konularıyla yazıyı bütünleştirme konusunda harika bir iş başardı. Öğrencilerine, çeşitli problemleri çözme yöntemlerini yazıyla açıklayacakları bir matematik günlüğü tutturuyordu. Onlardan her zaman yanıtlarına soruyu yeniden ifade ederek ve tam tümceler kullanarak başlamalarını isterdi. Bu, konuları bütünleştirmenin harika bir yoluydu ve öğrencilerin yazım öğretmeni olarak ben, onların yazım becerileri üzerinde çalışmak için harcadığı fazladan çabaya minnettardım.

Her yıl North Carolina'da beşinci sınıf öğrencilerine yoruma dayalı bir değerlendirme sınavı yapılır. Bir

paragraf okuyup, sonra da metinle ilgili sorulara kısa yanıtlar vermeleri istenir. Kimi zaman sınıfımda okumayı öğrenmekte zorlanan ve sınıf düzeyinin çok altında öğrencilerim olurdu. Ancak yazım konusunda çalışırken, sorulara her zaman aşağıdaki yöntemle yanıt vermelerini öğretirdim:

(Bu tekniğin, kabaca anahatları şöyledir.)
Örnek soru:
Basketbol oyuncuları arasında Lloyd'un mu Jason'ın mı daha iyi olduğunu düşünüyorsunuz?

1. **Soruyu düz tümceyle ifade edin ve yanıtınızı verin:**
   Basketbol oyuncuları arasında Lloyd'un daha iyi olduğunu düşünüyorum.

2. **Neden böyle düşünüyorsunuz?**
   Lloyd'un daha iyi olduğunu düşünüyorum, çünkü maçı kazandıran basketi o attı.

3. **Yanıtınızı destekleyin:**
   Maçı kazandıran basketi onun atması, baskı altındayken sakin olabildiğini ve kazanma kararlılığını gösterir.

4. **Soruyu yeniden düz tümceyle ifade edin ve bitirin.**
   Bu nedenle Lloyd'un, Jason'dan daha iyi bir oyuncu olduğunu düşünüyorum.

.....

Bu basit plan üzerinde çok çalışıp olgunlaştırdıktan sonra, öğrencilerim kısa sürede her soruya tam geliştirilmiş ve üzerinde düşünülmüş yanıtlar yazmayı öğrendiler. Bu teknikte ustalaştıktan sonra öğrencilerimin çoğu, bu planı daha yaratıcı ve daha özenli yanıtlar yazmada kullandılar ama yanıtları, yazımlarını mükemmelleştirmek için gereken düzeni hep korudu. Okumayı öğrenmekte zorlanan öğrencilerim bile bu planı öğrenmekte zorlanmadı ve başarıyı yakaladı.

İlk yılımda, yoruma dayalı sınavdan yalnızca üç hafta önce sınıfla birlikte olmaya başlamıştım. Okuyamayanların çoğu, öylece oturup sınava boş gözlerle baktı ve hiçbir şey yazamadı. Çok üzüldüm, ama tek yapabileceğim onlara gülümseyip ellerinden geleni yapmalarını söylemekti. Okulda iki tane beşinci sınıfın öğretmenliğini yapıyordum ve. öğretmenliğimin ilk yılındaki sınavda, bölgenin en düşük puanını aldık. Sonraki yıl puanlarımızı yükseltmeye kararlıydım. Yazım anahatlarını geliştirdim ve yıl boyunca her konu üzerinde çalıştık. Sınav sonuçları geldiğinde okulumdaki beşinci sınıf öğrencilerinin hepsi, sınavı geçmiş ve okulumuz bölge birincisi olmuştu. Birinci sınıf düzeyinde okuyan öğrencilerim bile sınavı geçmişti, çünkü soruyu düzgün tümceye çevirmeyi, yanıt vermeyi, yanıtı desteklemeyi ve bitirirken soruyu yine düzgün tümcede ifade etmeyi öğrenmişlerdi.

★KURAL 15

Yıl boyunca zaman zaman iyi davranışa, akademik başarıya ve övgüye değer başka eylemlere ödüller vereceğim. Ancak, benden ödül isterseniz, alamazsınız. İyi davrandığınız için ödül istemek kabalıktır. Kendinizi daha iyi hale getirmek için iyi olmalı ve elinizden gelenin en iyisini yapmayı denemelisiniz, ödüllendirilmeyi beklediğiniz için değil. Sınavlardan 100 alan herkese genellikle bir ödül veririm. 100 alır ve bir şey alıp almayacağınızı sorarsanız, o zaman 100 alan hiç kimseye ödül verilmez.

Gerçek yaşamda, iş dünyasında iyi yapılan bir iş için kimseye ödül verilmez. İnsanlar işlerini iyi yaparlar, çünkü başarılarından gurur duyarlar, yaptıkları işi severler ve/veya işlerini sürdürebilmek isterler. Öğrencilerimi sıklıkla ödüllendirsem de, onları okuldan sonraki yaşama hazırlamam gerektiğini biliyorum. Onların ödül için değil, bir işi kendileri için iyi yapmanın önemli olduğunu fark etmelerini ve başarmalarını sağlamaya çalışıyorum.

Öğrencilerimi ödüllendirmek ve çalışmalarını övmek için gerçekten zahmete katlanırım, ama çocukların onlara verdiğim şeylerin değerini bildikleri bir noktadan, "Bundan sonra ne alacağız?" dedikleri bir noktaya geldiklerini hissettiğim bir an oldu. Bir keresinde dönem ödevlerini geri dağıtırken en yüksek notu alan küçük bir kız, "Bay Clark, bir şey alacak mıyım?" diye sordu. O andan sonra, bu tür yorumlara bir son verdim. Sınıfın hiçbir koşulda bana ödül ya da herhangi bir şey alıp almayacaklarını sormamaları gerektiğini anlamasını sağladım. Öğrenciler için için isteseler de, en azından davranışlarının bunu yansıtmayacağından emin olmalıydım. Zamanla, beklemeden ve ödül istemeden verileni

kabul etmeyi öğrenmenin iyice yerleşeceğini ve bireysel olarak iyi bir başarımın yararları yönünde davranışlarını değiştireceklerini umuyordum.

Bu kuralı öğrencilere anlattıktan sonra bile, arada sırada aynı yanılgıya düştükleri oldu. Bir kez, ertesi günkü Devrim Savaşı konulu sınavı geçecek çocuklar için ev yapımı damla çikolatalı kurabiye pişirmek için geç saate kadar uykusuz kalmıştım. Sınavları dağıttıktan sonra Queshida, "Bay Clark, sınavda başarılı olduğumuz için herhangi bir şey alıyor muyuz?" diye sordu. Sınıfta çıt yoktu. Herkes gözlerini kocaman açmıştı, en çok da ben! Çok kızmıştım, çünkü o kurabiyeleri yapmak için saatlerce uyumamıştım... Tamam, hazır kurabiye hamurunu dilimlemek beş dakikamı almıştı, ama yine de bu sorudan sonra onları dağıtamayacağımı biliyordum. Dağıtırsam sözümde durmamış ve kuralı göz ardı etmiş olacaktım. Yalnızca, "Size bu kurabiyeleri yapmıştım," dedim, durakladım ve birinin tadına baktım. "Ama sorduğun için, hiç kimse yiyemeyecek," dedim. Koridoru geçip sınıfıyla paylaşması için Bayan Hopkins'e verdim kurabiyeleri. O sınıftan hiçbir çocuk bir daha bana ödül sormadı. Bu, acı bir derstir, ama ödül yerine kendi çabalarını değerlendirmeyi öğrenmelerine yardımcı olacaksa, bu acıya değer.

★KURAL 16

Ayrıcalıksız her öğrenci, her gün tüm ödevlerini yapmalıdır.

Yetişkin olarak bizler, son teslim tarihlerine, süre bitimlerine ve bir şeyleri zamanında yetiştirmeye çalışmanın yarattığı baskıya alışığız. Faturalarımızı belirli bir tarihten önce ödememiz, ödevleri vermemiz, görevlerimizi çabuk ve verimli biçimde tamamlamamız gerekir. Öğrencilerimle görevleri ve onlardan neler beklediğim hakkında konuşurken, ödevlerin öğrenciliğin bir parçası olduğu açısından yaklaşırım konuya. Onların erken yaşta tam zamanında ve becerikli olmayı öğrenmelerini istiyorum.

Bunu başarmamın bir yolu, öğrencilerin hepsinden her gün ödevlerini eksiksiz yapmalarını beklemek. Bu neredeyse olanaksız bir görev, değil mi? Aslında değil. Doğru ele alınırsa, sınıftaki her çocuğun tüm ödevlerini tamamlaması ve zamanında teslim etmesi sağlanabilir, ama biraz çaba gerektirir. Bunu gerçekleştirmek için üç şey yaparım:

Birincisi, *geç çıkma.* Çocuk ev ödevini yapmazsa ona bir geç çıkma kağıdı verilir ve ertesi gün, fazladan çalışması için okuldan sonra bir saat geç çıkması beklenir. Bu etkilidir, ama yalnızca cezalandırarak sonuç almayı bekleyemezsiniz. Tek yaptığınız cezalandırmaksa, iyi sonuç alamazsınız.

İkincisi, *bir ev ödevi çetelesi tutarım.* Sınıfın dışına, sınıftaki tüm öğrencilerin kaç gün üst üste ev ödevlerinin tümünü yaptığını gösteren dev bir çizelge asarım. Bu, aşağıdaki gibi basit bir çizelgedir:

BU SINIFTAKİ TÜM ÖĞRENCİLER
ÜST ÜSTE — GÜN EV ÖDEVLERİNİ TAMAMLADILAR.

Her gün çocukların hepsinin ödevlerini tamamlayıp tamamlamadığını denetledikten sonra toplamı değiştiririm. Çocuklar buna bayılırlar ve bu, çok da olumlu bir motive etme yöntemidir. Üst üste ilk on gün için öğrenciler hiç ödül almaz; ancak ilk on günden *sonra*, sınıfın ödevlerinin hepsini bitirmeyi sürdürdüğü her gün için, gece onlara yemek pişirir ve öğle yemeği saatinde dağıtırım. Örneğin, on birinci gün için kurabiye, on ikinci gün için çikolatalı kek yapabilirim. Belki de, "Aman tanrım, bu çılgın adam her gece çocuklara bir şeyler pişiriyor," diyorsunuzdur. Ama ben bunu şöyle yorumluyorum: Sınıfımdaki çocukların *her biri,* ödevlerinin hepsini doğru biçimde tamamlamaya çabalıyor. (Bu arada şunu belirtmeliyim ki, oldukça fazla ev ödevi veririm.) Tek yapmam gereken, bir kaba hazır kek karışımını boca edip pişirmek, dilimlemek ve okula getirmek. Tüm sınıftan bu kadar harika sonuçlar alırken, bunu yapmayı istemenin fazla olduğunu düşünmüyorum. Birbirini izleyen gün rekoru atmış ikiydi. O yıl çılgınlar gibi bir şeyler pişirdim. Bu, benim Harlem'deki ilk yılımdı, o çocuklar ev ödevi katılımında yüzde otuzdan yüzde yüze çıkmışlar ve yıl sonu sınavlarından tavana vuran sonuçlar almışlardı. Bunun büyük bölümünün kendi gayretleri ve evde tamamladıkları ödev konusundaki tutarlılıklarından kaynaklandığını biliyorum.

Üçüncüsü; *arkadaş baskısı kullanırım.* Tahmin edersiniz ki, öğrencilerden biri ev ödevini unutup sınıfın "Üst Üste 0 Gün"e dönmesine neden olduğunda, sınıf bu durumu çok da sevinmemişti. Aslında, zinciri bozan

çocuğu azarlamama hiç gerek kalmadı. Zinciri bozmuş olmanın ağırlığını taşımak bile yeterliydi. Diğer çocukların uygulamasına izin verdiğim baskı miktarı, öğrenciye göre değişir.

Jaron'ı ele alalım. Zinciri bozduğunda, aldırmıyor görünüyordu. Bu onun genel tavrıydı. Çok kaygısızdı ve sınıfın başarısını berbat ettiği için üzülmüyormuş gibi davranıyordu. Sınıfın ona tüm gücüyle yüklenmesine izin verdim. Gözlerini dikip ona baktıklarını gördüm, öğle yemeğinde dalaşmalarını izledim, ev ödevini hatırlatmalarını duydum ve hiçbir şey söylemedim. Bu gerginliği kaldırabileceğini biliyordum ve sonunda yola geldi.

Alison'ı ele alalım. Sınıfın yorumları onu rahatsız ederdi, hatta olumsuz etkilerdi. Sırf herkes onu zorladığı için ev ödevini yapmayacakmış gibi bir tavır takınırdı. Bu nedenle, ödevini tamamlamadığında sınıfa onu rahat bırakmasını söyledim, çünkü onunla uğraşmaya başlarlarsa hiç yapmayacağını biliyordum. Kendi haline bırakıldığında ödevini yapma olasılığı daha fazlaydı.

Sınıfın en iyi ve en hazırlıklı gelen öğrencisi Abdula'yı ele alalım. Sınıf arkadaşlarının onunla ilgili düşüncelerine önem veriyordu, beni hayal kırıklığına uğratmaktansa tırnaklarını yemeyi tercih ederdi. Sınıfın en sevimli, en çalışkan öğrencisiydi ama üst üste atmış iki günlük zinciri kıran oydu. Ödevini yapıp yapmadığını görmek için daha sırasına varmadan gözyaşlarına boğulmuştu. Bir yanlışlık olmuştu, herkesin yapabileceği bir yanlışlık. Abdula küçük kardeşlerinin okula hazırlanmasına yardım etmekten sorumluydu ve evden çıkma telaşıyla ödev kağıtlarını yatağının yanındaki masada unutmuştu. Ödevinin yanında olmadığını hemen anladım, bu nedenle sınıfın karşısına geçtim ve dedim ki, "Çocuklar, konuşmamız gerek. Hepimiz Abdula'nın sınıfın en gayretli, en çalışkan öğrencisi olduğunu biliyoruz. Bu sınıfın atmış

iki günlük zinciri başarabilmesi için elinden gelen her şeyi yaptı. Her ne kadar atmış iki günlük zincir bugün bozulmuş olsa da, sınıf olarak kendimizi ve Abdula'yı alkışlamamız gerektiğini düşünüyorum. Size şu kadarını söyleyeyim, *bu ülkede* bu yıl atmış iki gün üst üste ödevlerini tamamlamış hiçbir sınıf olmadığına iddiaya girerim; övünecek çok şeyimiz var." Elbette Abdula'ya ceza verilmedi, gerekmiyordu çünkü. Bazı olayların ele alınışı büyük ölçüde o çocuğa bağlıdır.

★KURAL 17

Bir konudan diğerine geçerken, geçişler çabuk, rahat ve düzenli olmalıdır. Bir kitaptan diğerine, ev ödevleri ve gerekli malzemeler de hazırlanarak kısa sürede geçilebilmelidir. Geçiş için harcanacak uygun süre on saniyeden az olmalıdır, hedefimiz bunu yedi saniyeye indirmektir.

Günlük yaşamlarımızda, her gün tamamlamamız gereken birden çok görevle karşılaşırız. Genellikle, tüm görevleri düzenli biçimde, sırayla tamamlamak yerine telefon, ilginç bir televizyon programı, rahat bir kanepe ya da iş arkadaşlarımızla sohbet etmek gibi dikkat dağıtıcı şeylerle bölünürüz. Hedeflerimize kilitlenip, onları tamamladıktan sonra kalan zamanımızı eğlenmek için kullanabilsek çok daha verimli olabiliriz. Öğrencilerimin dikkatlerinin dağılmaması, öncelikle işlerini tamamlayıp ellerindeki iş bitene kadar onları motive etmeyi sürdürmek için çok uğraşıyorum.

Öğretmenliğimin ilk yılında, bir konuyu bitirip diğerine

geçmeye hazırlanırken, öğrencilerin konuşmaya başladığına, gezindiğine, ev ödevi peşine düştüğüne, kalem açmaya kalktığına ve hazırlanmak için çok zaman harcadığına dikkat etmiştim. Konu geçişlerini oyunlaştırmaya karar verdim. Çocuklara sabah sınıfa gelir gelmez, tüm malzemelerini erişebilecekleri gibi düzenlemelerini söyledim. Sonra bir konuyu bitirip, "Tamam, şimdi matematik kitaplarını ve ödevlerinizi çıkarın," dediğimde çocuklar üzerinde çalıştığımız malzemeleri kaldırıp, matematik dersi için gerekenleri birkaç saniyede çıkarıyordu. Bazen, örneğin tepegöz kullanmam gerektiğinde, işler biraz daha karmaşık hale geliyordu. Perdeleri çekmek, ışıkları söndürmek, kapıyı kapatmak, projektörü yerine taşımak, fişe takmak, perdeyi indirmek ve bunlara ek olarak öğrencilerin malzemelerini çıkarması gerekiyordu. Bunu başarabilmek için, gerekli işlerin her biriyle bir öğrenciyi görevlendirdim. Sonra, projektörü kullanmam gerektiğini söylediğimde herkes harekete geçip birkaç saniye içinde başlamaya hazır duruma gelirdi. Sınıfımı gözlemleyen öğretmenler, öğrencilerin tepegöz için tüm sınıfı ne kadar çabuk hazırladığını hep söylerlerdi. Bazen sınıfın önünde konuşurken çocuklardan biri tahtaya çizdiğimi göremediğini söylerdi, ben de, "Tamam, o zaman tepegözde göstereyim," derdim. Sınıfın ortasına doğru yürümeye başlardım. Daha oraya gitmeden, projektör yerine çekilmiş, fişe takılmış, perdeler kapatılmış, ışıklar söndürülmüş, perde indirilmiş ve kalem elime verilmiş olurdu. Ben doğallıkla kalemi alıp sanki her şey olağanmış gibi tepegözde yazmaya başlardım. Öğretmenler çocuklara bunu nasıl yaptırabildiğimi sorduklarında, onlara bunun kolay olduğunu söylerdim; çocukların yardım etmeyi sevdiğini, bir görevden diğerine olabildiğince hızlı geçmeye çalışmaktan zevk duyduklarını ve sık sık alıştırma yaptığımızı anlatırdım. Doğru yönlendirirseniz, birinci ay bitmeden önce sınıf saat gibi işliyor olur.

★KURAL 18

Olabildiğince düzenli olmak için her türlü çabayı gösterin.

Belki de ben dünyanın en dağınık insanıyımdır. Sınıftaki masam kağıtlar, dosyalar, kitaplar, peçeteler ve yiyeceklerden (evet, gerçekten yiyecek) oluşmuş büyük bir tepe gibidir. Bazen kazara masanın sarsılmasına neden olurum. Bir karmaşa bütününden oluşan çığ, yakınındaki çocukların ayaklarını kaldırmasını zorunlu kılar. Eski öğrencilerimden herhangi biriyle konuşursanız, bir haftadır duran çay bardaklarından, yarısı yenilmiş çöreklerden ve masamı kirleten başka eşyalardan söz edeceklerinden eminim. Ama masamın üzerindeki herşeyin yerini bildiğimden de, istediğim her şeyi saniyeler içinde bulabildiğimden de söz edeceklerinden eminim.

Dağınıklık eğilimimi göz önüne aldığınızda, masası dağınık öğrencilere neden çok hoşgörülü olduğumu anlayacaksınız. Bu hoşgörü, yine de bir uyarıyla birlikte gelir. Öğrencilere, masalarının içlerinin nasıl göründüğüyle hiç ilgilenmediğimi söylerim. Ama onlardan istediğim ödevi, defteri ya da başka bir şeyi çabucak çıkaramazlarsa, bu sorun olur. Dağınıklık konusunda benimle yarışan Harlem'deki öğrencim Marvin'den ne istersem isteyeyim hemen uzatmayı başarırdı. Harlem'de başka bir öğrencim Shomond ise denize düşse su bulamazdı. Malzemelerini bulamamasının, düzensizliğine bağlı olduğunu her gördüğümde, sırasını olduğu gibi kaldırıp ters çevirir ve düzensiz eşyaların yere düşmesini izlerdim. Sonra ev ödevini bulmasını ister ve gerekli olmayan hiçbir şeyi yeniden sırasına koymamasını söylerdim. Bu size acımasızca gelebilir ama etkili bir yöntemdir; çocukların

aklında yer eder ve onların eşyalarını bulamama sıklığı birden azalır. Bunu, kızgın ya da alaycı bir tavırla yapmam; öğretmek amacıyla yaparım ve bunu öğrencilere kesinlikle açıklarım.

Her yıl eski öğrencilerimin yeni öğretmenlerine sınıftaki durumlarını sorarım. Daha çok, öğrencileri nerelerde iyi olup nerede zayıf kaldıklarıyla ilgilenirim. Bunu yapmak bazen zor ve küçültücüdür, çünkü bir öğretmenden öğrencilerinizin dersine nasıl hazırlıksız geldiğini duymak kolay değildir. Ama daha iyi bir öğretmen olmayı gerçekten istiyorsanız, bu gerekli bir değerlendirmedir ve olumlu yorumlar duyduğunuzda, mutlu olursunuz. Örneğin, geçmişte, öğretmenler şunları söylemişlerdi: "Hangi öğrencilere sizin öğretmenlik yaptığınızı kesinlikle ayırdedebiliyorum, çünkü yazma becerileri, sınıfın geri kalanına göre daha üstün." Bunu işitmek harikaydı, ama öğretmenlerin öğrencilerimde sınıftaki diğer öğrencilere göre zayıf olduğuna dikkat çektiği bir alan düzenlilikti. Bunu duyduğuma çok üzüldüm, çünkü bu durumun, onları hazırlamamla ilgili bir sorundan kaynaklandığını düşünüyordum.

Bir yaz, öğrencilerimin daha planlı hale gelmesine yardımcı olacak bir şey yapmaya karar verdim. Öncelikle, alışverişe çıkıp öğrencilerimin her birinin sahip olmasını istediğim malzemelerden bir takım satın aldım. Defterlerini, dosya kağıtlarını, kurşun ve tükenmez kalemlerini, hesap makinelerini ve takvimlerini içine alacak büyük bir klasör buldum. Sonra, edinmelerini istediğim küçük, yüz sayfalık defterlerden ve mum boya, cetvel, zımba vb. malzemelerden aldım. Ayrıca, bir kutu mendil aldım. Çocukların burunları sürekli aktığı için yıl boyunca sürekli mendil almak zorunda kalıyordum. Kendim ödemek zorunda kalmamak için, bunu da malzeme listesine ekledim. Eşyaları salon zeminime yerleş-

tırıp resmini çektikten sonra, çocuklara o yıl için gerek duyacakları malzemeleri açıklayan bir mektup yazdım ve resmi ekledim. Bu mektubu okul başlamadan üç hafta önce aldılar, böylece velilerin gerekli malzemeyi bulmak için çok zamanları oldu. Bu çok iyi bir fikirdi. Önceki yıllarda, henüz malzeme listesi yazan mektubu göndermeye başlamadığımda, öğrenciler ilk gün okula hiç işlerine yaramayacak bir dolu malzemeyle donanmış gelirlerdi ve bu durumdan nefret ederdim. Çocuklar ve veliler, okulun başlamasını öyle heyecanla beklerlerdi ki, önceden gidip tüm malzeme alışverişini tamamlamış olurlardı ve bunların birçoğu da işe yaramazdı. Öğrencilerimin velileri resmi ve mektubu aldıklarında çok memnun oldular. Malzemeleri almak için acele ettirilmiyorlardı ve onlardan tam olarak ne istediğimi biliyorlardı. Böylece, çocukların gerek duymadığı şeylere para harcamak zorunda kalmadılar.

Okulun ilk gününde, neredeyse her öğrencinin bütün malzemeleri tamamdı. Gelirleri ne olursa olsun tüm velilerin, dönem başında gerekli okul malzemeleri konusunda çok destekleyici davrandıklarını fark ettim. Sınıfın aldığı her malzemenin üzerinden birer birer geçerek, ne zaman kullanılacağını ve her ödevi nasıl etiketleyeceklerini anlattım. Ev ödevlerini takvim sayfalarına nasıl not edeceklerini ve not verilmiş kağıtlarını nereye yerleştireceklerini gösterdim. Sınıfa sistemi alıştırdıktan sonra, şimdiye kadar ders verdiğim en düzenli sınıf oldular ve bu benim yaşamımı çok daha kolaylaştırdı. Öğrencilerden ödevlerini teslim etmelerini istediğimde, hepsi nerede olduğunu biliyordu. Değerlendirme kağıtlarını çıkarmalarını istediğimde hemen çıkarıyorlardı. Ayrıca, veli toplantılarında her çocuğun defterlerine ve dosyalarına velilerle birlikte göz atıp, gerek duyduğum tüm malzemeleri, ödev kağıtlarını ve sınavları bulabili-

yordum. O yıldan öğrendiğim temel şey, öğrencilerimin düzenli olmaktan zevk aldığı ve bu sistemden memnun olduklarıydı. Düzenli olmanın yolu gösterildikten sonra, bu beceriyi yalnızca okul yıllarında değil, ilerdeki yıllarda ve hatta profesyonel kariyerlerinde de kullanabilirlerdi.

Mesleğiniz başkalarını eğitmenizi gerektiriyorsa, ne beklediğiniz hakkında olabildiğince açık olmanızı öneririm. Gerekirse, onlardan ne yapmalarını ya da üretmelerini istediğinizi tam olarak ayrıntılandıran fotoğraflar çekin ve broşürler dağıtın. Kendinizden örnekler göstererek, nasıl düzenli olunacağını ve onlardan uygulamalarını beklediğiniz sistem türünü anlatın. Gözlemlediğim şeylerden biri de, bir öğrencinin ya da herhangi birinin, bir şeyin nasıl yapılacağını bildiği ya da anladığı konusunda asla varsayımda bulunmamak gerektiğidir. Beklentileriniz hakkında açık olmak her zaman en iyisidir.

★KURAL 19

Ev ödevi verdiğimde, sızlanmak veya yakınmak yok. Bu davranış, iki kat fazla ev ödevi verilmesine neden olur.

Çalıştığınız yeri düşünün... Şimdi de birlikte çalıştığınız insanları aklınıza getirin. İçlerinden kaçı olumlu insanlardır? Kaçı olumsuzdur? Hangisiyle konuşmak ve birlikte çalışmak için zaman harcamayı yeğlerdiniz? Sanırım yanıtınız belli, ama yine de o kadar çok insan olumsuz tavır gösteriyor ve kendilerinden istenilen ya da çaba harcamaları gereken her şey için yakınıyor ki.

Çevremde böyle insanlar olmasından nefret ediyorum, çünkü insanların yaşamdan yakınmalarını duymak beni

rahatsız ediyor. Bazen o anda istemiyor olabileceğiniz ama yine de yapmanız gereken şeyler vardır. Onlar bizim yükümlülüğümüzdür, bu nedenle sızlanmadan, istemediğimizi belirten yorumlar yapmadan onları yerine getirmeliyiz. Çoğu kez bir görevi tamamlamak için gereken enerjiden daha fazlası, o şeyden kaçınmak için harcanır. Bazen çocuklarınız ev ödevlerine yardım etmenizi istediğinde, yaşlı bir akrabanız ziyaret etmenizi beklediğinde ya da çimlerin biçilmesi gerektiğinde, bunları yapmayı canınız hiç istemez. Bu doğaldır, ama yine de bu bir yükümlülüktür ve yakınmadan ya da uyuşukluk hissine kapılmadan yapılması gerekir.

Sınıfımda öğrencilere olumlu bir tavır aşılamaya çalışırım ve hiçbir koşulda öğrencilerimin ödevlerle ya da kendilerinden beklenilenlerle ilgili yakınmasına, sızlanmasına izin vermem. Bu kural için kullandığım ceza, yani ev ödevini iki katına çıkarmak, geçmişte bana çok acı yaşattı. Öğretmenler her zaman, "Bay Clark, 19. Kuralınızı onaylamıyorum; ev ödevini asla ceza olarak kullanmamalısınız," der. Onların bakış açılarını anlıyorum, ama aynı zamanda, verilen görevle ilgili sızlanma, yakınma hoş görülemez. Bunun olmasını engellemek için, sonuçlar oldukça etkili olmalıdır. Daha kötüsü ne olabilir sizce? Her ödevle ilgili sızlanan, ödevi yapmakla ilgili olumsuz duygularını yayan bir sınıf mı, ödevi bir ya da iki kere iki katına çıkarıp, ondan sonra çocukların her ödevi yakınıp, sızlanmadan kabul etmesi mi?

Öğrencilerime, verdiğim ev ödevinin bir gece için çok olduğunu düşünüyorlarsa, endişelerini sözcüklere dökmekte serbest olduklarını söylüyorum. Ancak, bunu saygılı bir tavırla yapmalı ve sızlanmadan, yakınmadan ifade etmeliler. Çocuklara duygularını şu şekilde ifade edebileceklerini söylüyorum: "Bay Clark, sınıfımızdan birkaç kişi bu gece kasaba merkezindeki bir gösteride

sahne alıyor. Ev ödevi olarak okumamız gereken sayfaları azaltmamızın bir yolu var mı sizce?" Çocuklarla bu tür konular hakkında işbirliği yapmaya her zaman açığım ve böyle bir durumda ödevi, yalnızca ödevlerini tamamlamalarına engel olacak yükümlülükleri olanlar için değil, tüm sınıf için azaltırım.

★KURAL 20

Vekil öğretmenle birlikte olduğunuzda, benimleyken uygulanan kurallar aynen geçerlidir. (Bunun zor olduğunu biliyorum, ama önemli.)

Patron ofiste yokken ve çalışanlar çalışma havasında değilken, nasıl olduğunu hepimiz biliyoruz. Eski bir deyiş var: "Kedinin olmadığı yerde fareler cirit atar." Dunkin' Donuts'un müdürü dükkanda yokken, saklambaç oynadığımız zamanlardan ya da müdür okulda değilken, bazı öğretmenlerin çalışma kağıtlarını dağıtıp o günü paydos ilan etmesinden biliyorum bunu. Öğrencilerimin başlarında bir patron dikilsin ya da dikilmesin, kendileri için çalışmalarını ve işlerinden gurur duymalarını istiyorum. Bir işe, zorunluluktan değil yapmak istedikleri için, ellerinden gelenin daha fazlasını veren türden insanlar olmalarını istiyorum.

Bunu on iki yaşındakilere aşılamak zordur, çünkü öğrenciler vekil öğretmenin kokusunu kilometrelerce uzaktan alabilir. Öğretmenlerinin gelmemesine neden olabilecek bir hastalığın yaklaşmakta olduğunu, herhangi bir doktordan önce hissedebilirler. Kendileri için yeni ve hiç korku belirtisi göstermeyen bir vekilin yaşamını

cehenneme çevirebilirler.

Ortaokulda olmanın nasıl olduğunu anımsıyorum. Hoşgörülü bir vekil öğretmenin kapıdan içeri girdiğini gördüğümde duyduğum heyecan geliyor aklıma. Bir keresinde yedinci sınıfta, derste vekil öğretmen varken sınıf arkadaşlarımla birbirimize çılgın bir savaş açmıştık. Kızlar, Ginger Branch'in sağladığı ve aslında diş telleri için kullanması gereken lastik bantları birbirlerine fırlatıyorlardı. Oğlanlar, pencerenin bitişiğindeki duvarın dibine sıralanmış olan Bayan Gardener'in bitkilerinin kırmızı küçük meyvelerini koparıyorlardı. Bir yanda lastik bantlar, öte yanda kırmızı meyveler uçuşuyor ve ruhu duymayan vekil öğretmen masasında oturmuş, kitabının sayfaları dışında olup bitenden habersiz bir biçimde bir Danielle Steel romanı okuyordu. Bayan Gardener ertesi sabah içeri girdiğinde önce bize, ardından bitkilerine baktı, sonra yeniden bize döndü ve "Meyve çalılarımın başına ne geldi?" diye sordu. Pek hoş bir görüntü değildi.

Çocuklarımı, bir zamanlar benim yaptığım davranışlardan uzak tutmak için birkaç teknik kullanırım. İlki, ben olmadığımda bile sınıftaki düzenin korunmasıyla ilgili çocuklarla oldukça sık konuşmaktır. En terbiyeli hallerini takınmaları konusunda onları uyarırım ve birinin yaramazlık yaptığını öğrenirsem, döndüğümde sonuçlarının ağır olacağını söylerim onlara. Bu deyimi severim. "Sonuçlar ağır olacaktır." Harika bir deyimdir, çünkü ne yapacağımı *aslında* söylemiyorum, böylece beni bağlayan birşey de olmuyor. Tüm sınıfın kötü davranma olasılığı vardır ve bir ay boyunca geç çıkma cezası çeken otuz yedi çocukla bulmak istemem kendimi. Yalnızca "ağır" olacağını söyleyerek, hayatlarının nutuğunu çekebilirim, son derece düşkırıklığına uğramış gibi davranabilirim ve sözümü tutmuş olurum. Her neyse, vekil öğretmenin yokluğumda sınıfta neler olduğuna ilişkin bana açıkla-

yıcı notlar bırakmış olmasını sağlarım. Sonra yaramazlık yapmış bir çocuk varsa ve ben bunun doğruluğunu saptayabiliyorsam, o çocuğu diğerlerine örnek olsun diye cezalandırmam gerekir. Üzücü bir şey, ama gereklidir. Tüm sınıf, olayı nasıl ele aldığımı izliyor olacaktır ve hiçbir şey yapmazsam ya da sonuçları ciddi olmazsa, çocuklar bir dahaki yokluğumda o günü tatil ilan eder. Genellikle, sınıfın önünde sözümü hiç sakınmam, bir haftalık geç çıkma notunu eline tutuşturururum ve çocuğun, anne ve babasıyla bağlantı kuracağımı bilmesini sağlarım. O anın çocukların zihninde yer etmesini isterim, böylece bir dahaki sefer vekil öğretmenle olduklarında o anı anımsayacaklardır.

Yine de dürüst olmalıyım. Sınıfıma gelen vekil öğretmenlerin bazen öğrencilere kaba ve mantıksız davrandığı ve bir grup öğrenciyi yönetmeyi beceremedikleri de oldu. Böyle durumlarda, öğrencilerimin yaramazlığı için o kişiyi de eşit derecede suçlu bulurum. Bunu öğrencilerime asla söylemem; onlara kızgın ve sanki dünyanın sonuymuş gibi davranmayı sürdürürüm, ama "ağır sonuçlardan" vazgeçerim. "Beni o kadar üzdünüz ki, sonuçlarından pişmanlık duyacaksınız," oyununu oynarım, ama aslında ardından hiçbir şey gelmez. Benim sık kullandığım ifadelerden biri şudur: "Çocuklar, biliyorsunuz, size sürekli herşeyimi veriyorum. Hastalanana kadar çalışıyorum, sizi gezilere götürmeyi sürdürüyorum ve size olabilecek en iyi eğitimi sağlamaya çalışıyorum. Siz ise bana böyle teşekkür ediyorsunuz. Pekala, şunu bilin ki, siz böyle yaptıkça sınıfımız için tasarladığım çok hoş bazı şeyleri yapmayı canım istemez hale geliyor." Bu sözler sanki büyülüymüş gibi işe yarar.

Öğrencilerin vekil öğretmenle uslu durmalarını sağlamak için en iyi tekniğim, benim açımdan çok emek gerektirir, ama çok da başarılıdır. Derse giremeyeceğimi

önceden bildiğim zaman, okulun video kamerasını eve getiriyorum ve kendimi o günkü dersi öğretirken kaydediyorum. Örneğin, şöyle diyorum, "Tamam çocuklar, şimdi kitaplarınızı çıkarın ve sayfa 134'ü açın. Bayan Jenkins (vekil öğretmenin adı), şimdi lütfen dur düğmesine basıp, tüm çocuklar doğru sayfayı açtığında yeniden çalıştıra basar mısınız?" Sonra, tartışma noktalarında durarak ve soru sorabileceklerini düşündüğüm konuları açıklayarak kitabı okurum. Ancak, bu işin sırrı çocuklara yaptığım küçük bir numarada yatar. Öncelikle, videonun başında sınıftakilerin herbirini tek tek görebildiğimi ve yaramazlık yaptıklarında bunu bileceğimi söylerim çocuklara. Elbette, bu onlara çok gülünç gelir ama gitmeden önce, birkaç çocukla görüşüp sır tutmaları için bana söz vermelerini isterim. Çocuklardan birine, sınıfı görebildiğimi söylediğimde, "Bay Clark, gerçekten bizi görebiliyor musunuz?" diye sormasını söylerim. Video çalışırken çocuk gerçekten de sınıfı görüp göremediğimi sorduğunda, "Evet Berry, seni görebiliyorum! Şimdi, dikkat etseniz daha iyi olur!"diye yanıtlarım. Bu, her zaman çocukları korkutur, zaman zaman bazı vekil öğretmenleri korkuttuğum da olmuştur.

Video hazırlamayı sevmemin birkaç nedeni var. Öncelikle, çocuklar o gün eğitimden yoksun kalmazlar; ertesi günün dersini anlatmak için ben "orada olurum." İkincisi, vekil öğretmene ders planı hazırlamak konusunda kaygılanmam gerekmez. Planlar, 'çalıştıra bas,' sonra 'durdura bas'tan oluşur. Üçüncüsü, çocuklar videoyu hazırlamak için katlandığım zahmeti değerlendirir. Bunu her zaman söylemezler, ama yeri geldiğinde, onlara video hazırlamaya zaman ayırdığım için yığınlarca ödev ve okuma yapmak zorunda kalmamaları nedeniyle onlara çok anlam ifade ettiğini anlayabilirim. Dördüncüsü, disiplini sağlama çabası en az düzeye iner. Vekil öğretmenler, tüm

yapmaları gereken arkalarına yaslanıp, videoyu dikkatle izlemeyenlerin isimlerini yazmak olduğunda, sınıfı denetlemenin ne kadar kolay olduğu yorumunda bulunur; ama her zaman tüm çocukların videoyu izlediğini ve dikkatli olduğunu da söylerler. Komiklik yapar ve kasette hoş gösterilerde bulunurum, böylece çocuklar kendilerini kaptırır ve izlemekten gerçekten zevk alır.

Bu fikir, iş gezisi ya da tatildeyken çocuklarınızdan ayrı kalacağınızda da işe yarayabilir. Kameranın önüne oturup, en sevdikleri masallardan birini okuyabilirsiniz onlara. Sonra, çocuk sizi özlediğinde videoyu istediği kadar izleyebilir. Artık iletişim çağındayız, orada olmamanız, hazır bulunmayacağınız anlamına gelmez.

★KURAL 21

Sınıfta bazı kurallara uymalıyız. Düzenli, verimli ve göreve hazır olmalıyız. Bunu yapmak için aşağıdaki kurallara uymalıyız:

A. İzin almadan sıranızdan kalkmayın. Özel durum: Hastaysanız, hemen çıkın.

B. Şu koşullar dışında konuşmayın:

1. Parmak kaldırırsınız ve ben söz hakkı tanırım.
2. Bir soru sorarım ve yanıtlarsınız.
3. Teneffüs ya da öğle yemeğidir.
4. Tersini söylemişimdir (örneğin, grup çalışmasında).

Hepimiz, ister okul aile birliği, ister kasaba meclisi ya da kurul olsun, toplantının düzensiz ve zaman kaybı olduğu grup tartışmalarında yer almışızdır. Genellikle, çok konuşan insanlar vardır ya da liderlik eksiktir ve toplantıyı etkili biçimde yönetecek kimse yoktur. Öğrencilerimle çalışırken, onlara bir grupta nasıl tavır takınacaklarını, konuları nasıl uygun biçimde irdeleyip, tartışacaklarını ve grup içinde doğru iletişimi nasıl kuracaklarını öğretmeye çalışırım.

Konuşmamak ya da sıradan kalkmamakla ilgili kurallar aşırı gelebilir, ama düzeni oturmamış, benim sağlamaya çalıştığım sınıf atmosferine ve tartışma türlerine alışık olmayan bir grup öğrenciyle çalışıyorsanız, olabildiğince katı başlayıp yıl içerisinde gevşemek gereklidir.

Okul yılının başında, öğrencilerin izin almadan kalem açmaya bile kalkmasına izin vermem. Parmak kaldırarak benden izin almadan, yerlerinden kalkıp sınıf içinde hiçbir yere gidemezler. Birlikte çalıştığım gruba bağlı olarak, genellikle Kasım ayı civarında, o sırada ders anlatmadığım sürece, bana sormadan kalem açmaya kalkabileceklerini söylerim. Her seferinde bir kişiye izin verildiğini ve birinin kalem açtığını fark ederlerse, kendi kalemlerini açmak için kalkmalarına izin verilmeden önce, öbür kişinin oturmasını beklemeleri gerektiği de kurallara eklenir. Bu kuralı okurken, sınıfımın eğlencesiz, yalnızca düzenden oluştuğu fikrine kapılmadığınızı umarım; çünkü bence, sınıfım çok eğlenceli ve heyecan verici bir yerdir. Bazen sınıf içinde çok fazla karmaşa olur ve şamata yaparız, ama çocukların dikkatlerini toplayıp yeniden düzeni sağlamamın zamanı geldiğinde, tüm yapmam gerekenin bunu söylemek olduğunu ve bunun ardından sıfta tam bir sessizliğin olacağını bilirim.

Öğrencilerimin konuşmasına izin vermememin nedeni, birçok sınıfın ipin ucunu kaçırmadan bunu yapmayı

başaramamasıdır. Belki de birlikte çalıştığım çocuk grupları çok enerjikti ya da sınıftaki çocuk sayısı yüzünden böyleydi. New York City'de gün boyunca sınıfımda otuz yedi çocuk vardı. Grupların ilgisini odaklayabilmek ve dikkatlerinin dağılmasını önleyebilmek için sınıf içi tartışmaları, sorularının olması ya da tahtaya kaldırmam dışında çocukların tüm konuşma haklarını ellerinden almam gerekmişti. Genellikle birkaç ay sonra bu kural konusunda çok katı olmayı bırakırım; arada bir fısıldaşmalar olur ama asla denetimden çıkmaz. Bir kez bir grup üzerinde bu tür bir denetim sağladığınızda, gerçekten çok hoş projeler yapabilirsiniz. Grup projeleri yapıp tutkal, kurdele, balon ve daha aklınıza gelebilecek her tür malzeme kullandığımız oldu, ama çocuklar ilgili ve düzenli olmayı sürdürdü. Buna "düzenli karmaşa" adını veriyorum. Grup çalışması yapıp çok eğlenebiliriz, ama bu, bir düzen içindedir ve böylece, daha çok iş başarırız. Sınıfta bu tür bir yapı yoksa ve uygulamalı eğitim yapmaya çalışıyorsanız, sınıf hayvanat bahçesine dönecektir.

★KURAL 22

Sınıfa bir şişe su getirip sıranızın üstüne koyabilirsiniz. Ben ders anlatırken su içip içemeyeceğinizi sormayın. Başkaları görmediği ve ben de yediğinizi duymadığım sürece sıranızda yiyecek bile olabilir.

Bulunduğumuz ortamda kendimizi rahat hissettiğimiz sürece hepimiz daha çok başarı gösteririz. Çalıştığınız yeri düşünün. Yanınızda kahve ya da içecek bulundurur

musunuz? Elinizin altında şeker var mıdır? Televizyon izlerken, yanınızda atıştıracak bir şeyler olur mu? Yakın çevrenizde kişisel denetiminizin olmasını istemek doğal ve rahatlatıcıdır.

Öğrencilik yaşamım boyunca, günü çıkarmak için cebimde avuç dolusu şeker bulundururdum. Okuldayken kaç kez ağzımdaki sakızı tükürmem ya da şekerimi atmam söylendiğini ben bile çıkaramıyorum. Üniversiteye başlayıp sınıfa bir dilim pizza ya da içecek getirebileceğimi öğrendiğimde ne kadar heyecanlanmıştım. Cennetteydim sanki. Yanımda yiyecek ve içecek bulundurmamın rahatlatıcı bir yanı vardı. Ne zaman annemi işyerinde ziyaret etsem, masasında hep Pepsi ve Hershey's Kisses çikolataları olurdu. Onlarsız çalışamayacağını söylerdi annem. Sınıflarda hiçbir yiyeceğe ve içeceğe, hatta sakıza izin verilmemesine hayret etmişimdir. Sınıfı bu denli disiplinli olan birinden bunu duymak, size şaşırtıcı gelebilir, ama aslında öğrencilerin sınıfta bir şeyler yiyip içmesi beni zerre kadar rahatsız etmez. Harlem'de öğretmenlik yaparken, bazı günler sınıfın içi çok sıcak olurdu ve çocuklar sürekli su içmek için izin isterlerdi. Deliye dönerdim, ama karşı da çıkamazdım. Sıralarında bir şişe su bulundurmalarına izin vermeye karar verdim ve böylece, derslerim sırasında su içmek için çocukların kalkıp oturmasından kurtuldum.

Birkaç yıl önce, çocukların isterlerse sınıfa yiyecek getirmesine izin vermeye karar verdim, ama bunun bazı koşulları vardı. Öncelikle, paket açarken gürültü yapmamalıydılar. İkincisi, sınıfta hiç kimse çiğneme sesi duymamalıydı. Üçüncüsü, sıralarının çevresinde kırıntı ya da yiyecek artığı bırakmamalıydılar. Çocuklar, çok heyecanlandılar ve masalarında yiyecek bulundurmaktan çok hoşlandılar. Çoğu, kurallara oldukça iyi biçimde uydu, ama bazı küçük sorunlar ortaya çıktı... Tamanda

adlı küçük bir kız sırasında, bir marketin gıda reyonundan daha fazla yiyecek bulunduruyordu. Yarısı yenilmiş sandviçler, ezilmiş patates cipsleri, çikolatalı muhallebi, jelibonlar ve daha aklınıza ne gelirse, sırasının içinde, kitaplarının ve defterlerinin arasında tıka basa dururdu. Küçük kızın dağınıklığını engellemeye çalışmak zordu ve sonunda yiyecek getirme ayrıcalıklarını elinden almam gerekti.

Tamanda'nın sırası, tükenmeyen bir sohbet konusudur. Benim de bu konuda epeyce hikayem var. Bir gün fen dersi öğretmenleri Bayan Scofland, gıda boyası gerektiren bir ders yaptı. Dersi bitirdiğinde, küçük bir kap yeşil gıda boyası eksikti. Kimsede olup olmadığını sordum ama parmak kaldıran olmadı. Daha sonra arkamı dönüp baktığımda, Tamanda'nın yüzünün yemyeşil olduğunu gördüm. Şişeyi sırasına saklamış ve anlaşıldığı üzere, ellerine dökmüştü. Farkında değildi ve ellerini yüzüne dayadığında boya tümüyle yüzüne bulaşmıştı! Yeniden sormaya karar verdim... "Çocuklar, kayıp yeşil gıda boyasının hiçbirinizde olmadığından emin misiniz?" Hiç parmak kalkmadı, ben de ders anlatmaya devam ettim. Birkaç dakika sonra, daha fazla dayanamadım ve dedim ki, "Tamanda, gıda boyasının yerini bilmediğinden emin misin?" Onda olduğunu düşünmek için deli olmam gerekirmiş gibi, "Hayır, efendim," diye yanıtladı. Ben de, "Pekala, Tamanda, eğer senin sırandaysa da yeterince cezanı çektiğini düşünüyorum," demekle yetindim. Sonunda boyanın tüm yüzüne bulaşmış olduğunu ve kabı onun aldığını bildiğimi fark etti. Ama o zamana kadar okulun yarısı yeşil yüzünü görmüştü ve bence, bu ceza yeterliydi.

★KURAL 23

Okuldaki diğer öğretmenlerin adlarını çabucak öğrenip, onları, "Günaydın, Bayan Graham," ya da "İyi günler, Bayan Ortiz. Elbiseniz çok hoş," gibi şeyler söyleyerek selamlayın. (Not: Sınıfın geri kalanıyla birlikte siradaysanız, o zaman öğretmenlerle konuşmanıza izin verilmez, çünkü konuşmama kuralı geçerlidir. Okula girerken ya da çıkarken, teneffüslerde, bir getir götür işinde ya da sınıf değiştirirken başka öğretmenlerle konuşabilirsiniz.)

Komşularının adlarını bilmeyen ya da en yakın çalışma arkadaşlarının hepsine adlarıyla seslenemeyen insanlarla konuşmak beni hep şaşırtır. İnsanların, özellikle çalışma ortamına ya da mahalleye/kasabaya yeni biri geldiğinde, kendilerini tanıtma zahmetine girmemeleri çok yazık. Öğrencilerimin yaşamları boyunce birlikte yaşadıkları ya da çalıştıkları insanları tanımayı öğreneceklerini ve iş yerlerine ya da yaşadıkları yere yeni katılan kişileri rahatlatarak ve yeni çevrelerinde memnuniyetle karşılandıklarını hissettirmelerini umuyorum. Çevrelerindeki insanların adlarını öğrenmek, herkese kibar ve nazik olmak için çaba harcamaya alışmalarını istiyorum. Sanırım, bu yaşadığımız ve çalıştığımız yerleri daha rahat ve hoş ortamlar haline getirir; biz de bu çevrelerde çok daha mutlu oluruz.

Ülkenin dört yanında ziyaret ettiğim okullar arasında en çok, öğretmen ve öğrencilerin hepsinin birbirlerini tanıdığı küçük okulların başarılı olduğunu gördüm ve o okullarda kendimi rahat hissettim. Birçok öğretmenin, başarılı bir okul ortamı yaratmanın anahtarının daha küçük sınıflara sahip olmak olduğunu söylediğini biliyorum. Durumun böyle olmak zorunda olduğunu düşünmüyorum. Binden fazla öğrencisi olan, finansman sorunu yaşamadığı için

her sınıfa en çok yirmi iki öğrencinin düştüğü bazı büyük okulları da ziyaret ettim. Ancak, bu okullarda çocuklar arada kaynayıp gider ve kendilerine özgü kimlikleri okulda kaybolur. Snowden İlkokulu'nda sınıfta otuzun üzerinde öğrencinin bulunduğu zamanlar olurdu ama yine de okuldaki "ev" havasını korurduk, çünkü herkes birbirini tanırdı. Bununla birlikte, binada güçlü bir güven duygusu hissedilirdi. Bence, işin sırrı sınıfta kaç çocuk olduğunda değil, okulun atmosferinin çocukları ne kadar kucakladığı ve olumlu hissettirdiğinde.

Harlem'de PS 83'e gittiğimde, güven ve rahatlık duygusunun bir ölçüde sağlanmış olduğunu gördüm. Müdür yardımcısı Bayan Castillo, hem öğretmenler hem de öğrenciler için anne rolünü üstlenmiş seçkin bir insandı. Çocukların hepsinin adını bilir ve tümünden saygı görürdü. Dört beş yıldır orada olan ve öğrenciler tarafından sevilen, saygı duyulan öğretmenler de vardı. Öte yandan, her yıl okulda birkaç yeni yüz olurdu. Okuldaki ilk haftamda, ondan fazla yeni öğretmen vardı. Birkaç hafta sonra, onlardan beşi ayrıldı ve yerlerine beş kişi alındı. Bu yeni beş kişiden üçü ayrıldı, yerlerine üç yeni kişi geldi ve tüm bunlar yılbaşından önce oldu. Bu durum, tüm okulu kuşatacak bağlar oluşturmayı güçleştirdi. Bu nedenle, işleri kolaylaştırmak için çocuklardan, okuldaki tüm öğretmenlerin isimlerini öğrenmelerini istedim, böylece ortak bir havanın yaratılmasına katkıda bulunacaklardı. Çocukların, okulda herkesi tanırlarsa kendilerini daha rahat hissedeceklerini düşündüm. Okulda daha fazla yetişkin tanıdıkça, sorunları olduğunda ya da yardıma gerek duyduklarında yönelebilecekleri daha çok insan olacaktır.

Üstelik, bir öğretmen olarak öğrencilerin sizi tanıması ve sizinle konuşması hoş bir şeydir. Yeni bir öğretmenin okula ilk gelişini düşünün. Büyük olasılıkla, yeni bir

ortama girmekte olduğu için gergin ve çocukların onu sevip sevmeyeceği konusunda da kaygılıdır. Birçok okulda öğretmenler yeni bir öğretim elemanını karşılamak için etkinlikler düzenler, ama bence öğrenciler de olumlu bir karşılamada bulunursa daha etkili olur.

KURAL 24

Tuvaleti kullandıktan sonra sifonu çekin ve ellerinizi yıkayın. Genel bir tuvalette, ellerinizi yıkamadan önce bir kağıt havlu alın. Ellerinizi yıkadıktan sonra, muslukları kapatırken ve ellerinizi kurulamak üzere başka bir kağıt havlu almak için otomatik makineye basarken kağıt havluyu kullanın. (Ya da kurutma makinesini çalıştırmak için düğmeye basarken havluyu kullanın.) Yapmak isteyeceğiniz en son şey, başkalarının kirli elleriyle dokunduğu yerlere temiz ellerinizle dokunmaktır.

Bu kural biraz aşırı olabilir; musluğu kapatmak için kağıt havlu kullanmaya gerek duymayabilirsiniz. Bunu anlarım. Gerçekte tek istediğim, genel bir tuvaleti kullanırken, insanların temizliği göz önüne alması. Tuvalet gereçlerinin bazen bunu gerçekleştirmeyi çok güçleştirdiğini hepimiz biliyoruz. Basmanız gereken o küçük sıvı sabun makinelerinde sabun kalmaması beni deli ediyor; ya suyu yalnızca 1.5 saniye akıtan sensörlü musluklara ne demeli? Akması için musluğun altında ellerimi sallamak zorunda kalıyorum ve her iki elimi de suya sokana kadar yeniden kapanıyor. El yıkamayı olması gerektiğinden daha tatsız bir iş haline getiriyor.

Ellerinizi yıkamanın zorluklarına ek olarak, genel tuvaletler kabusa dönüşebiliyor. Sifonu çekilmemiş tu-

valetlerden peçeteyle kirletilmiş yerlere kadar, oldukça sağlıksız ve iğrenç bir deneyim olabiliyor.

Öğretmenliğimin ilk yılında, erkekler tuvaletindeki pisuarların sifonlarının asla çekilmediği dikkatimi çekerdi. Deli olurdum! Çocuklara neden tuvaletin sifonunu çekmediklerini sorduğumda iki yanıt alıyordum: Birincisi, düğmeye dokunmak istemiyorum, çünkü pis. İkincisi, evde büyük tuvaletimizi yapmamışsak sifonu çekmeyiz çünkü su boşa gidiyor ve masraf oluyor.

İlk problemi çözmek için çocuklara, tuvalette işleri bittikten sonra kağıt havlu alıp düğmeye basmak için kağıt havluyu kullanmalarını söyledim. İkincisi için, idrarın tuvalette beklemesinin, o bölgede, kendileri de dahil olmak üzere insanların hastalanmasına neden olacak mikropları üreteceğini açıkladım. Sonra, aralarından kaçının içinde başka birinin idrarı olan tuvaleti kullanmak isteyeceğini sordum. Elbette kimse istemedi. Ben de insanların kendi işini kendisinin halletmesinin, başkalarını uğraştırmamasının gerekliliğini vurguladım. Neyse ki, çocuklar söylediğimi ciddiye aldılar ve o andan sonra tuvaletler temiz kaldı. Hatta sınıfımdaki çocuklar, bırakıp gitmekte olan başka çocukları yakalayıp sifonu çekmelerini hatırlatmaya başladılar.

Tuvalette gördüğüm ikinci sorun, çocukların kirli elle musluğu açıp ellerini yıkadıktan sonra da az önce kirli ellerini sürdükleri musluğu kapatmalarıdır. Bu sorunu çözmek için çocuklardan ellerini yıkamadan önce bir kağıt havlu almalarını istedim. Ellerini yıkadıktan sonra musluğu kapatmak ve makineden başka bir kağıt havlu çıkarmak için bu havluyu kullanmalarını söyledim. (Bunun nörotik geldiğinin farkındayım ama okul öğretmeni olup insanlığın bildiği tüm mikroplarla temas kurduğunuzda, hayatta kalmak için mikropları kaynağından engellemeniz gerektiğini öğreniyorsunuz!)

Genel banyo temizliği konusunda, görevlilerin ne kadar çok çalıştığını ve küçük bir iki şey yaparak onlara yardımcı olmanın bizim için ne kadar kolay olduğu hakkında öğrencilerle sık sık konuşurum. Öncelikle sağlamamız gereken şey, tuvalet zemininde kağıt havlu bırakmamaktır. Bu, neredeyse olanaksızdır, çünkü o yaştaki oğlanlar kendilerini Michael Jordan sanır; elbette değildirler. Kaçırılan basketler, çöp tenekesinin çevresini sarar. Oğlanlara ve elbette kızlara da, bir kağıt havlu alıp tüm tuvaleti dolaşarak yere bırakılmış çöpleri almalarını ve çöp kutusuna atmalarını söylemeye özen gösteriyorum. Yapıp yapmadıklarına aldırmadığımı, önemli olanın oradan çıkarlarken yerlerin temiz olması olduğunu da mutlaka ekliyorum. Tuvaletin görünüşünde büyük bir fark ortaya çıkıyor ve çocuklar da bundan gurur duyuyorlar.

★KURAL 25

Okulumuza sık sık ziyaretçiler gelir. Biri sınıfımızı ziyarete gelirse, binanın giriş kapısına iki öğrenci gönderirim. O kişiyi karşılayan bir tabela olur ellerinde. Ziyaretçiler geldiğinde, elini sıkıp kendinizi tanıtmalı ve o kişiyi okula buyur etmelisiniz. Sonra, onu sınıfa getirmeden önce okulu kısaca dolaştırmalısınız.

Bu yöntem, hem işyerinize gelen ziyaretçiler için hem de bir partide sizden başkasını tanımayan konuklarınız için kullanılabilir. Bu, tümüyle o kişiyi yeni çevresinde rahat ve hoş karşılanmış hissettirmek içindir. Ziyarete gelen işadamının kapıda karşılanmasını ve işyerinizi tanıtım amaçlı dolaştırılmasını sağlayın. Kişisel olarak

ofisinize getirilip sizinle tanıştırılsın. Parti konuğunu ise başka bir arkadaşınız kapıda karşılasın ve diğer konuklarınızla tanıştırarak partide dolaştırsın.

Bilinmeyen bir çevreye girmek insanı sindirebilir ya da korkutabilir. Lise ikinci sınıftayken, ailem North Carolina içinde Chocowinity'den Belhaven'a taşındı ve hiç kimseyi tanımadığım yeni bir liseye gitmem gerekti. İlk gün dehşete kapılmıştım. Annem ve babam, okulun bana ilk gün çevreyi gezdirmek için bir arkadaş ayarlayacağını söylemişlerdi ama bu gerçekleşmedi. Yapayalnızdım; bir sınıftan diğerine gitmek yeterince kötüydü, ama en çok öğle yemeği saatinden korkuyordum, çünkü tek başıma yiyeceğimi biliyordum. Neyse ki, dördüncü derste Anita Cahoon adında bir laboratuvar çalışma arkadaşı verildi. Bana dönüp, "Herhalde yenisin, bu nedenle öğlen benimle ve arkadaşlarımla yemek yiyeceksin, itiraz kabul etmiyorum," dedi. İtiraz etmem konusunda endişelenmesine gerek yoktu; çok rahatlamıştım. Anita ve arkadaşlarıyla çok yakın arkadaş olduk ve okulu sevmeye başladım. Ancak, ilk günkü kimseyi tanımamak, nereye gideceğini ya da ne beklediğini bilmemek yüzünden hissettiğim o şaşkınlığı asla unutmadım.

Kısa bir süre önce Charlotte'da Muzak şirket binasını ziyaret etmem gerekti. Karşılamalarına inanamadım. Biri beni kapıda karşıladı, tesisi gezdirdi ve tüm çalışanlarla tanıştırdı. En sevdiğim yiyecekler olan, bitki çayı ve meyva hazırlanmıştı atıştırmam için. Ayrılmadan önce içinde bir tişört, kahve fincanı ve ziyaretle ilgili başka armağanların bulunduğu bir sepet verdiler. Benim için kırmızı halılar sermişlerdi; hoş karşılandığımı hissettirdikleri kesindi. Sınıfımızı ziyaret edenler için bu kadarını yapamayabilirim, ama tüm ziyaretçilerin kendilerini hoş karşılanmış hissettiğinden emin olmak isterim. Nereye gideceğinizi ya da kiminle konuşmanız gerektiğini bil-

mediğinizde, bir okula girmek daha da ürkütücü olabilir. Bu durumu ortadan kaldırmak için, ziyaretçinin adının okunaklı biçimde yazıldığı bir tabela taşıyan iki öğrenciyi ön kapıda bekletirim. Zamanlama dikkatle yapıldığı için çok az ders kaybı olur.

Ziyaretçi ulaştığında öğrencilerin onu selamlayıp okulu kısaca gezdirmesini sağlarım. Sonra, o kişiye odaya kadar eşlik edip sınıfa tanıtırlar. Bu işlem oldukça fazla alıştırma gerektirir. Genellikle, gezdirme alıştırması yapmak için bir grup öğrencinin okuldan sonra kalmasını sağlarım. Tanışma, verecekleri bilgiler ve sormaları gereken soruların üzerinden geçeriz. Bu, okulumuzu ziyaret eden herkesin beğeniyle karşıladığı saygılı bir harekettir.

KURAL 26

Yemekhanede yer tutmayın. Biri oturmak isterse oturmasına izin verin. Hiç kimseyi dışlamaya çalışmayın. Biz bir aileyiz; birbirimize saygılı ve kibar davranmalıyız.

Hepimizin, diğer yetişkinlerin insafına kalarak kendimizi dışlanmış hissettiği zamanlar olmuştur. Dışlanmakta olanların, sınıfınızdaki çocuklar olması her öğretmenin kabusudur. Dışlanmış ve tek başına bırakılmış çocukları görmekten nefret ederim. İlk günden hepimizin bir aile olduğu ve birbirimizi kucaklamamız gerektiği konusunda öğrencilerle konuşmaya başlarım. Sınıftan yalnızca birkaç kişiyi seçmemeleri, herkesle arkadaş olmalarını söylerim. Ne var ki sınıftaki herkesi sevmek zorunda olmadıklarını da eklerim. Bir yetişkin olarak her tanıştığım yetişkinden hoşlanmadığımı anlatırım onlara. Herkesi sevmemenin çok insanca olduğunu, ama duygularım ne olursa olsun

herkese kibar ve saygılı davranmaya çalıştığımı söylerim. Onlardan da aynı davranışı beklediğimi bildiririm.

Öğle yemeği sırasında çocukların her gün aynı sandalyelere oturduğunu ya da sandalyelerin tutulduğunu görürsem, çocukları uyarırım. Bu yeniden olursa, bir oturma çizelgesi kullanmaya başlarım. Çocukların, herkesin yanında konuşabileceği birilerinin olacağı ve kimsenin dışlanmayacağı biçimde oturmalarını sağlarım. Genellikle onlara, ben tersini söyleyene kadar bu düzene göre oturmaları gerektiğini söylerim. ("Ben tersini söyleyene kadar," deyimini severim. Çoğunlukla bir ceza için süre belirlemek iyi bir fikir değildir, çünkü hafifletmek ya da uzatmak istemenize neden olacak şeyleri önceden bilemezsiniz.)

Öğrencilerin herkesi kabul etmeyi öğrenmesi biraz zaman alır, çünkü bir grubun parçası olmakta belirli bir güven vardır. Bizler yetişkin olarak bile, bir şeye ait olma duygusu edinmek isteriz ve ne yazık ki, bazılarının yakınlaşması, diğerlerinin dışlanması anlamına gelecektir. Arkadaş gruplarına sahip olmak doğaldır, ama öğrencilerime kendilerinin ve arkadaşlarının, diğerlerini de kabul edip, etkinliklerine katmaya çalışmalarının önemli olduğunu öğretmeye çalışıyorum.

★KURAL 27

Ben ya da okuldaki bir başka öğretmen, bir öğrenciyle konuşuyor ya da onu cezalandırıyorsa, o öğrenciye bakmayın. Bir sıkıntınız olduğunda ya da azarlanırken başkalarının size bakmasını nasıl istemezseniz, siz de o durumdaki başkalarına bakmayın. Konuştuğum öğrenci sensen, sana bakan öğrencilere sinirlenme ya da kavga çıkarma. Bana durumu bildir, ben hallederim.

Julia Jones, bu kuralın tek kaynağıdır. Julia'nın başı sürekli belaya girerdi. Aklınıza ne gelirse yapmıştır. Ne zaman onu paylamaya kalksam, azarlandığını başka öğrenciler izliyorsa olaylar daha da tırmanırdı. Sözle ya da fiziksel olarak onlara saldırır ve inanılmaz derecede düşmanca davranırdı. Her koşulda bunun olmasını engellemem gerektiğini biliyordum, bu nedenle tüm öğrencilere, bir başka öğrenciye ceza veriyorsam, ona bakmamaları gerektiğini söyledim. Başlarını öne eğmeleri ya da karşıya bakmaları gerekiyordu. Bu kural, yalnızca Julia için değil tüm öğrenciler için de ilaç gibi geldi. Hız yaptığınız için sizden arabanızı sağa çekmenizin istendiğini düşünün. Polis, arabadan çıkmanızı istiyor. Siz onunla konuşurken oradan geçen herkes gözlerini üzerinize dikiyor. Hoş bir duygu olmadığı gibi, aslında durumu daha da kötüleştirir. North Carolina'da ortaklaşa öğretmenlik yaptığımız Barbara Jones, en büyük korkusunun bir polis tarafından durdurulduğunda yanından, pencereden tüm öğrencilerinin el salladığı, kendisini gösterdiği bir okul otobüsünün geçmesi olduğunu söylerdi. Cezalandırılmak ayrı bir şeydir, başınız beladayken herkesin bunu bilmesi ve azarlanırken sizi izlemesi ayrı şeydir. Okulda çocuklar kaçınılmaz olarak başlarını derde sokacaklar ve paylan-

maları gereken zamanlar olacaktır. Herkese alay konusu olmanın yaratabileceği utanç ve kızgınlığı önlemek için, çocukların bu kuralı bilmesini ve anlamasını sağlarım. Bir öğrenci, sert bir şekilde konuştuğum birine gözlerini dikip bakarsa, onun da cezalandırılacağını çocukların iyice anladığından emin olurum.

KURAL 28

Ev ödeviyle ilgili bir sorunuz varsa, bana telefon edebilirsiniz. Telefonunuzu yanıtlayamıyorsam, lütfen aşağıdaki tarzda bir mesaj bırakın: "Merhaba, Bay Clark, ben ----------. ------- ödeviyle ilgili yardıma ihtiyacım var. Beni saat ——'a kadar geri arayabilirsiniz. Teşekkürler." Aynı mesajı on dört kez bırakmanıza gerek yok.

Bugünün dünyasında, işletmelerin her zaman müşterilerin erişimine hazır olması çok önemlidir. İnsanlar, soruları olduğunda ya da işle ilgili konuşmaları gerektiğinde, kendilerine hizmet sağlayan kişilerle bağlantı kurabildiklerinde kendilerini daha rahat hissediyorlar. Başarılı olmak için ulaşılabilir olmanız gerekli ve ben de bu yaklaşımı sınıfımda sürdürüyorum. Öğrencilere telefon numaramı vermekte sakınca görmüyorum. Birçok öğretmen ev telefonlarını vermese de onları suçlayamam. Telefonunuzun sürekli çalması bir kabusa dönüşebilir. Ancak, durum o kadar da kötü değildir, çünkü öğrencilerin çoğu sizi aramaz. Gereksinim duyduklarında beni arayabileceklerini bilmeleri ise kendilerini iyi hissetmelerini sağlar. Bu, onlara güven verir ve bana ihtiyaç duyduklarında

evdeki kişisel zamanımı onlarla paylaşacak kadar onlara önem verdiğimi gösterir. Öğrencilere, doğru telefon görüşmesinin ne olduğunu açıklamak için gerçekten zaman ayırıyorum. Ev ödevlerini öğrenmek için beni aramalarının kabul edilemeyeceğini söylüyorum onlara. Sınıfta not almış olmaları gerekir; not almamışlarsa, öğrenci arkadaşlarından birini aramaları gerekir. Beni ararlarsa ödevi söylerim, ama ertesi gün öğle yemeğinde konuşmaları yasaklanır ve teneffüs haklarını kaybederler. Uygun bir telefon görüşmesi, ev ödevine ilişkin sorularla ilgilidir. Genellikle otuzdan fazla öğrencinin olduğu bir sınıfta, gereksinimi olan herkese kişisel ilgi göstermek zordur. Ayrıca, birçok öğrenci, başka öğrencilerin önünde yardıma gerek duyduğunu itiraf etmeye utanır. Telefon numaramı onlara vermek, o çocukların benden, okulda mümkün olmayan bireysel ilgiyi görmeleri için bir olanak sağlar. Harlem'de sınıfta Maria adında, çok sessiz ve utangaç bir kız vardı. Hiç parmak kaldırmaz ve aklının karıştığını belli etmezdi. Ne var ki, her akşam bana telefon eder ve o akşamki ödeviyle ilgili onunla yaklaşık beş dakika konuşurduk. Genellikle, başlamak için biraz daha açıklama ve bir parça da yardıma gerek duyardı. Maria için o yıl, okulda çok önemli bir fark yarattı telefon etmek, hem de yalnızca okul başarısı anlamında değil. Yalnız olmadığını ve gerek duyduğunda desteklemek, yardımcı olmak için onun yanında olduğumu bilmesini sağladı.

Telefonlarının hiç susmayacağından korkan öğretmenlere, ender olarak günde bir kezden fazla arandığımı söylemeliyim. Yine de numaramı vermek önemliydi, çünkü hiçbir öğrenci sınıfa girip anlayamadığı için ev ödevini yapmadığını öne süremezdi. Bu gerekçeyi kaldırdım, çünkü beni arayabilirlerdi.

★KURAL 29

Yemek yerken uyulması gereken bazı davranışlar vardır. Bunlara, Görgü Kurallarının Alfabesi diyorum.

A. *Yemeğe oturduğunuzda hemen peçetenizi kucağınıza yerleştirin. Çatal takımı peçeteye sarılıysa, oturur oturmaz peçeteyi açıp kucağınıza koyun.*

B. *Yemeğiniz bittiğinde peçetenizi masanın üstüne, tabağın sol tarafına koyun. Tabağın yanında gevşek bir şekilde dursun. Buruşturmayın; düzensiz biri gibi görünmek istemezsiniz. Çok düzgün katlamayın, çünkü restoranın onu tekrar kullanacağını varsaydığınızı düşünmesini istemezsiniz. Peçetenizi asla sandalyenize bırakmayın. Bu, peçetenin masaya bırakılamayacak kadar pis olduğu anlamına gelir. Ayrıca, bazı kültürlerde peçeteyi sandalyeye bırakmak, o restorana bir daha gelmeyi düşünmediğinizi söylemenin bir yolu olarak bilinir.*

C. *Dirseklerinizi masaya dayamayın.*

Ç. *Yiyeceğinizi kesmediğiniz ya da üzerine tereyağı sürmediğiniz sürece tek elinizi kullanın. Asla bir elinizde çatal diğerinde bardak olmasın.*

D. *Parmaklarınızı yalamayın. Parmaklarınızı temizlemeniz amacıyla peçete konulmuştur. Kendinizi yalayarak temizlemenize gerek yok.*

E. *Ağzınızı şapırdatıp gürültülü biçimde çiğnemeyin.*

F. *Ağzınız açık çiğnemeyin.*

G. *Ağzınız doluyken konuşmayın. Bazı insanlar ağızlarını elleriyle kapatıp yine de konuşurlar. Bunu yapmayın. Konuşmak için* lokmanızı yutmayı bekleyin.

H. *Dişinizin arasına bir şey kaçmışsa, çıkarmaya uğraşmayın. Çıkarmak için tuvalete gitmeyi bekleyin.*

I. *Höpürdetmeyin.*

İ. *Yemeğinizle oynamayın.*

J. *Yere çatal, peçete ya da başka bir şey düşürürseniz, yerden almayın. Yere düşmüş bir şeyi masaya koymak hem çok kaba bir harekettir hem de çok sağlıksızdır. Düşen bir şeyi alıp garsona verirseniz, yemeğe devam etmeden izin isteyip ellerinizi yıkamalısınız. Bir şey yere düştüğünde yapılacak en iyi davranış, garsondan yenisi istemek ve eskisini yerde bırakmaktır.*

K. *Hemen hemen her tür yiyeceği yerken çatal kaşık kullanmanız gerekir. Ellerinizle yiyebileceğiniz on tür yiyecek vardır:*

1. *Pizza*
2. *Pastırma*
3. *Kurabiye*
4. *Ekmek (Her zaman birer lokma koparark yiyin. Tereyağı kullanacaksanız, asla tümekmek dilimine sürmeyin; kopardığınız kadarını yağlayın ve başka parça koparmadanonu yiyin.)*
5. *Koçanıyla mısır (Çevirerek yemek yerine yanlamasına yemek daha doğrudur.)*
6. *Sosisli sandviç, hamburger ve sandviçler (kahvaltı bisküvileri dahil)*
7. *Kızarmış patates ve cips*
8. *Kızarmış tavuk*
9. *Kuşkonmaz (evet, kuşkonmaz)*
10. *Küçük meyveler (üzüm salkımı), elma, portakal, havuç, vb.*

L. *Bir şey almak için asla başkasının tabağının üzerinden uzanmayın. "Tuzu uzatır mısın, lütfen?" demelisiniz.*

M. *Yerinize oturana kadar, tepsinizden yemeğe başlamayın.*

N. *Bir restoranda yemek yerken, masadaki herkesin yi-*

yeceği gelene kadar yemeye başlamamalısınız.

O. *Sıra çok uzun, yemek güzel değil ya da beklemek gerekiyor diye asla şikayet etmeyin. Başkaları için olayın eğlencesini kaçıracak derecede olumsuz olmamalısınız.*

Ö. *Hangi çatalı bıçağı kullanacağınızdan emin değilseniz, yemeye tabağınıza en uzak çatalı, bıçağı ve kaşığı kullanarak başlayın. Solda, dış tarafta salata çatalı ve iç tarafta yemek çatalı vardır. Sağda uzakta, çorba kaşığınız durur. Yanında kahve veya çay karıştırmak için bir kaşık, ondan sonra salata bıçağı, sonra da yemek bıçağı vardır. Tabağınızın üstündeki gereçler, tatlı için kullanılacaktır.*

P. *Yemeğiniz bittiğinde tabağınızı öne itmeyin. Yerleştirildiğinde neredeyse orada bırakın. Yemeği bitirdiğinizi göstermek istiyorsanız, çatal ve bıçağı tabağın üzerinde çapraz bırakmalısınız. Çatalı dişleri aşağı dönük, bıçağı da keskin yüzü size doğru bırakmalısınız. Iki gereçten çatal, size en yakın olmalı.*

R. *Kullandığınız çatalı ve bıçağı asla tekrar masaya koymamalısınız. Tabağa ya da altlığa bırakın.*

S. *Bir gereci kullanmadıysanız, yemeğiniz bittiğinde tabağa ya da altlığa koymayın. Olduğu yerde bırakın.*

Ş. *Sipariş verirken, soru sorarken ya da teşekkür ederken her zaman garsonların gözlerine bakmalısınız.*

T *Garson kendini tanıttığında adını anımsamaya önem gösterin. Yemek sırasında olabildiğince sık adını kullanın.*

U. *Lavaboya gitmeniz gerekirse, ayağa kalkıp masadan ayrılırken, "Affedersiniz," demelisiniz.*

Ü. *Tatlı ikram edildiğinde ya da "Hangi kısmından istersiniz?" ya da "Salataya hangi sostan alırsınız?" gibi bir soru sorulduğunda, "Seçeneklerim neler?" diye sormak en iyisidir. Böylece restoranda olmayan bir*

şeyi söyleme sürecini yaşamamış olursunuz.

V. *Garsonlarla asla hizmetçiymiş gibi konuşmayın. Onlara saygılı ve kibar davranın ve yemeğinizi hazırlayıp size getirenlerin onlar olduğunu unutmayın. Garsonun ters tarafına gelmek istemezsiniz.*

Çocukların bu kurallara uymalarını beklemenin çok fazla olduğunun farkındayım, ama aslında çocukların görgü kurallarını öğrenmekten ve bunları uygulamaya koymaktan zevk aldığını gördüm. İnsanlar yemekhaneye girip de benim çocuklarımı kucaklarında peçeteleri, tek elleriyle yemek yerken ve mükemmel bir sofra görgüsü uygularken gördüklerinde çok şaşırıyorlar. "Kafeterya Dünyası" için bu neredeyse bir aykırılık.

Ortaokuldayken ailemle birlikte kuzenim Sheila'nın düğününe gittiğimizi anımsıyorum. Bu çok şık bir düğün yemeğinde masadaki herkes, mükellef sofranın çevresinde birbirlerini tanımadıkları için sessizce oturuyor ve sohbet etmeye çabalıyordu. Masanın ortasında, çiçek biçiminde tereyağı parçaları içeren bir tabak duruyordu. Yaklaşık iki dakika boyunca masada kimse tek bir söz bile söylememişti ve sağ olsun annem, gerginliği yatıştırmak için yağ parçalarından birine uzanarak, "Bak, Ron, nane ister misin?" dedi. Çiçeği almak isterken parmaklarının arasında dağıldı. O zaman gerçekten nane olmadığını farketti ve utançtan kıpkırmızı kesildikten sonra kendine gülmeye başladı. Kısa sürede tüm masa kahkahalar atıyordu; sonunda, sohbet edip gülüştüğümüz harika bir gece geçirdik.

O gün yaşadığımız durum iyi sonuçlandıysa da, öğrencilerimin ben ya da annem gibi, kendilerini rahatsız hissettiği, ne yapacaklarını ya da nasıl davranacaklarını bilmedikleri bir durumda kalmalarını istemem. Çocukların asla resmi bir yemeğe katılması gerekmese bile,

en azından hazırlıklı olacaklar ve böyle bir fırsatları olduğunda da, o yemeğe gitmeye hazır olmadıkları ya da utanılacak durumda kalacaklarını düşünmeleri için bir neden olmayacak.

★KURAL 30

Yemek yedikten sonra, sofrayı kendimiz kaldırmalıyız. Buna masaları temizlemek ve yerde ya da yemek alanı çevresinde çöp bırakmadığımızdan emin olmak dahildir. Gittiğiniz her yerde, çöplerinizden sorumlu olmak ve ortalığı kirletmemek önemlidir.

Çocuklar etraflarını dağıtarak yemek yerler; bu genel bir kuraldır. Bir yemekhaneye gittiğinizde, büyük olasılıkla yerlerin peçetelerle kirlenmiş, yemek artıklarının dökülmüş olduğunu ve yemek masalarının çarpık durduğunu göreceksiniz. Bu durum beni gerçekten rahatsız ediyor, çünkü çocukların okulda böyle davranmalarına göz yumulursa, bu davranışlarını McDonald's'da, başka bir restoran ya da yemek tesisinde de sürdüreceklerdir. Öğrencilerimin yemekten kalkarken masayı buldukları gibi bırakmalarını sağlamaya çalışıyorum. Tüm çöpümüzü toplayıp, masayı siliyoruz ve çöp tenekelerinin çevresine saçılmış kağıt kalmamasını sağlıyoruz. Başlangıçta, bunu her gün anımsatmak gerekiyor, ama onlarla birkaç ay çalıştıktan sonra masadan kalkmadan çöplerini toplamaları gerektiğini biliyorlar. Yılın sonunda yerde toplanması gereken hiç çöp olmuyor, çünkü yedikten sonra kirlenen yerleri temizlemektense, yerken dikkatli olurlarsa, sorun

kalmayacağını öğrenmiş oluyorlar.

Yalnızca yemek tesislerindeki değil, kirliliğin her türünden daima rahatsız olmuşumdur. Çocuklara okullarından ve kasabalarından gurur duymalarını vurguluyorum; yalnızca kirletmekten kaçınmalarını değil, başkalarının bıraktığı çöpleri de toplamaları gerektiğini söylüyorum. Bu kurala uyup uymadıklarını anlamak için çocukları küçük sınamalardan geçiriyorum. Öğrenciler gelmeden sınıfa birkaç parça çöp bırakıp sonra, kimin topladığına bakıyorum. Herkes oturduktan sonra, çöpü toplayanların öğle yemeğinde bedava dondurma kazandığını söylüyorum onlara. Çöpü görüp kaldırmadan geçen çocuklara da dikkat çekiyorum. İnanın, böyle bir numaradan sonra haftalarca yerde bir parça çöp olmuyor.

Bir gün çocuklara yerleri kirletmemekle ilgili uyarılarda bulunurken, Pablo adında bir çocuk şöyle söyledi: "Bay Clark, geçen gün arkadaşlarımla markette dolaşırken duvarda 'Yerleri kirletmeyin' yazan bir tabela gördük. Onlar da yerlere çöp atılmaması konusunda hassaslar galiba." Dükkanın içinde, yerleri kirletmeyin yazan bir tabela olmasını ilginç buldum ve bir dahaki gidişimde tabelayı aradım. Gerçekten bir tabela vardı, ama 'Aylaklık etmeyin,' yazıyordu. Pablo ve arkadaşlarının yerleri kirletmemeye çalışarak orada dolaştığını düşündüm. Aslında o sırada tabelada yazanın tam tersini yapıyorlardı.

Asıl konumuz, çocukların bölgelerini temiz tutmanın ve kendi çöplerini sahiplenmenin önemini anlar duruma gelmeleridir. Kendi hareketlerinin bilincine vardıkları, okulları ve kasabaları adına saygı uyandırdıkları ve bu yerleri temiz tutmak için içten gayret gösterdikleri için yıl sonunda öğrencilerimle gururlanırım.

★KURAL 31

Bir otel odasında kaldığımızda, biz ayrıldıktan sonra odamızı temizlemekten sorumlu otel çalışanları için yastığın üzerine bahşiş bırakmak uygun bir davranıştır. Odanın fiyatına bağlı olarak, bir gece için iki ya da üç dolar uygun bir miktardır.

Çoğu öğrencinin garson ya da taksi sürücüsüne bahşiş vermeleri gerektiğini bildiğini, ama bir otel odasında da bahşiş bırakmaları gerektiğini hiç duymadıklarını fark ettim. Kısa bir süre önce, arkadaşlarımla bir geziye çıktım. Arkadaşlarımdan Lloyd, odadan ayrılmadan önce şifoniyerin üzerine on iki dolar bıraktı. Neden bu kadar fazla bahşiş bıraktığını sorduğumda, annesinin bir otelde çalıştığını ve pek çok kişinin hiç bahşiş bırakmamasından yakındığını, bir o kadarının da yalnızca cüzdanındaki bozuklukları bıraktığını anlattı. Lloyd, hiç bahşiş bırakmayan birçok odanın açığını kapatmak için de her zaman fazladan bahşiş bıraktığını söyledi. Bu olay, odanın temizlenmesinden duyduğumuz memnuniyeti göstermek için bir miktar para bırakmanın önemini vurguladı. Bu jesti öğrencilerime şimdiden uygulatmanın onlarda etki yaratacağını ve yaşamlarının geri kalanında sürdürecekleri bir uygulama olarak kalacağını umuyorum. Gezideyken öğrencilerin kendi cep harçlıklarından bahşiş bırakmalarını beklemiyorum. Tüm gezilerimizde, gezinin tamamını karşılamak için para toplanır ve bahşiş parası bütçenin içindedir.

Bazı kişilerin,otel odasında bahşiş bırakmaya alışık olmayabileceğini biliyorum, çünkü aslında hiç görmedikleri ya da bağlantı kurmadıkları biri için para bırakıyorlar. Kişisel olarak teşekkür edilemeyecek biri için bir şeyler yapmak, "Ne ekersen onu biçersin" deyişinin

verdiği mesajdır. Herkese kibar olmalı ve sizin için bir şeyler yapan insanlara minnettarlığınızı göstermelisiniz. Karşılığında ise yalnızca iyi şeyler elde edersiniz. Bahşiş bırakmaktan söz ederken, bahşiş için çalışmamış biriyseniz uygun bir bahşiş bırakmanın önemini anlayamazsınız. Örneğin, masalara servis yapıyorsanız, kendisi de servis yapmış birinden daha iyi bahşiş veren bulamayacağınızdan eminim.

★KURAL 32

Otobüsteyken her zaman yüzünüz öne dönük oturun. Başka öğrencilerle konuşmak için arkanıza dönmeyin, pencerelerden dışarı herhangi bir şey uzatmayın ya da yerinizden kalkmayın. Otobüsten inerken, her zaman otobüs sürücüsüne teşekkür edip, iyi günler dileyin.

Çocuklarla gezilere gittiğimizde aracı ben kullanmamış olsaydım, bu kural benim için bu kadar önemli olmazdı herhalde. Çok sinir bozucu olabiliyor! Büyük bir aracı kullanmak yeterince zorken, buna çok sayıda öğrencinin yaşamının elinizde olmasının yarattığı baskı da ekleniyor. En son isteyeceğiniz şey, otuz çocuğun çığlık atarak dikkatinizi dağıtması ve araba kullanmanızı daha da güçleştirmesidir.

Çocukların otobüs penceresinden bir şeyler fırlatarak başka araçların ön camlarını kırmasına ilişkin korkunç hikayeler duydum ve gördüm. Otobüste çocuklar kavga ederken, karışmaya korktuğu için sürücünün durma zahmetine bile katlanmadığını da işittim. Bazen sürücüye bir şeyler fırlatılarak, direksiyon kırıp yoldan çıkmasına uğraşıldığı oluyor. Bir arabaya, otobüsün arka camından

poposunu gösteremeyeceği konusunda meydan okunan bir öğretmenin kızını biliyorum. Bunu yapmıştı ve o arabanın sürücüsü idare amiri çıkmıştı. Tanrım!

Otobüs bir karmaşa alanı olabilir ve beni endişelendiren, tüm bu karmaşa yaratan eylemlerin sürücünün dikkatinin dağılmasına neden olmasıdır. Kendi çocuğumun böyle bir konumda olmasını istemezdim. Öğrencilerime her fırsatta sessizce oturmanın, ödev yapmanın ya da bir arkadaşla fısıldaşmanın önemini vurguluyorum. Başka öğrencilerin dikkatini çekmekten, ayağa kalkmaktan, arkalarını dönmekten ya da oldukça dikkat dağıtacak herhangi bir şey yapmaktan kaçınmalarını söylüyorum.

Bununla birlikte, öğrencilerime otobüste beklediğim davranış türün'ün taksi, uçak ya da herhangi bir ulaşım aracında da geçerli olduğunu anlatıyorum. Sürücü ve diğer yolcular düşünülürek, olabildiğince az gürültü yapmak ve herhangi bir kargaşaya yol açmamak saygılı bir davranıştır. Her durumda, sürücülere teşekkür edip, iyi günler dilemek uygundur.

★KURAL 33

Okul gezilerine çıktığımızda farklı insanlarla tanışacağız. Sizi insanlarla tanıştırdığımda adlarını anımsamaya çalışın. Ayrılırken ellerini sıkıp adlarını söyleyerek teşekkür edin.

Sınıfımın Beyaz Saray'a davet edildiği ilk yıl, Başkan ve Bayan Clinton geziye katılan her öğrencinin ve velinin elini sıkmak için zaman ayırmıştı. Bayan Clinton'ın her öğrencinin adını büyük bir başarıyla anımsaması dikkatimi

çekti. Ayrılırken, her çocuğa adıyla seslenerek uğurladı. Bundan gerçekten etkilenmiştim, ama bu kadarla kalmadı. İki yıl sonra başka bir grup öğrenciyle Beyaz Saray'a gittiğimde yine Bayan Clinton'la konuştuk. Yine her çocuğun adını çabucak öğrenmeyi başarmakla kalmadı, ayrıca bana bazı eski öğrencilerimin neler yaptığını adlarıyla sordu. Eminim, bu kısmen Bayan Clinton'ın harika bir belleğinin olmasıyla ilgiliydi, ama yaptığı bir başka şey de dikkatimi çekti. Birisiyle tanıştırıldığında hemen yanıtlayıp sözlerini adlarını söyleyerek bitiriyordu. Bunu yapmak, karşısındaki kişinin adını belleğinde güçlendiriyor ve anımsamasına yardım ediyordu. Öğrencilerime aynı şeyi öğretmeye çalıştım ve şöyle alıştırma yaptık:

Bay Clark: "Çocuklar, sizi bu tiyatronun sahibi Bay Wallace'la tanıştırmak istiyorum."

Öğrenci: "Tanıştığımıza sevindim, Bay Wallace. Bize tiyatronuzu gezdirdiğiniz için çok teşekkürler."

Sonra, ayrılırken...

Öğrenci: "Bay Wallace, öğrenci arkadaşlarım adına, bugün bize gösterdiğiniz konukseverliğe yeniden teşekkür etmek istiyorum. Hepimiz tiyatroların nasıl işlediği ve film endüstrisinde oynadıkları rol hakkında çok şey öğrendik. Tekrar teşekkürler."

Çocuklara yeterince alıştırma yaptırmak için, onlarla sık sık bu tür durumlarla ilgili canlandırmalar yapıyoruz.

İnsanlara adlarıyla seslendiğinizde size daha çok saygı gösteriyorlar; birinin adını anımsayamamak ise sıkıntılı bir an yaşanmasına neden olabiliyor. Bu kural, böyle

durumları engellemek ve birinin adını öğrendikten sonra olabildiğince çabuk kullanmakla ilgilidir; böylece, adını unutmazsınız.

Kural 33'e ek not: *Bir gezi sırasında siz otururken birini tanıştırdığımda o kişinin elini sıkmak için ayağa kalkmalısınız. Birisiyle tanıştırılırken oturmaya devam etmek büyük kabalıktır.*

★KURAL 34

Ister açık büfeden ister sınıfta yiyecek ikram edildiğinde, asla payınıza düşenden fazlasını almayın. Açgözlü olmak ve gerekenden fazlasını almaya çalışmak istemezsiniz; çünkü bu, hem savurganlıktır hem de yeterince yemek bırakmazsanız başkalarına saygısızlıktır.

Öğrencilerimi ilk kez açık büfeye götürdüğümde, tabaklarına yığdıkları yiyecek miktarını görünce çok şaşırmıştım. Pizzacıdaydık ve öğrenciler masaya tabaklarında beş altı dilim pizzayla dönüyorlardı. O zamandan beri, öğrencilerin tabaklarını ne kadar doldurabilecekleri konusunda kısıtlamalarım var. Tabaklarının dörtte üçünden fazlasını dolduramayacaklarını ve bir şeyin üstüne başka bir şey yığamayacaklarını söylüyorum. Ancak, çocuklar aç olduğunda bu kuralı dayatmak zor olabilir.

Disney'in Amerika Öğretmen Ödülleri törenindeyken, ödül konuşmamı yapmak üzere sahneye çıktığımda, öğrencilerimden dördünü yanıma aldım. Birçok nedenle, kazandığım için çok heyecanlıydım ve bu nedenlerden biri oldukça komik. Kazandığım için heyecanlanmıştım, çünkü kazananların sahneden indiğinde nereye gittiğini

hep merak etmişimdir. "Arkada kimler var, şu anda ne yapıyorlar?" diye merak ederdim. Çocuklarla birlikte sahne arkasına geçtiğimizde, sonunda öğrendiğim için mutluydum. Röportaj yapmak için bekleyen muhabirler bir kenardaydı, büyük ekran bir televizyonda gösterinin devamı izleniyordu ve üzerinde fotoğraf çektirmemiz için sahnedeki podyumun aynısı hazırlanmıştı. Ayrıca, bir açık büfe vardı ve benimle röportaj yapılırken öğrencilerimin küçük tabaklar hazırlamalarına izin verilmişti. Aniden bir hanım gelip çabucak masamıza dönmemiz gerektiğini, bir sonraki ödülün verilmek üzere olduğunu söyledi. Çocukları çağırıp hemen yerimize dönmemiz gerektiğini söylerken, öğrencilerimden Sabrina'nın tabağına dokuz adet tavuk kanadı yığmış olduğunu görüp donakaldım. "Sabrina, inanamıyorum sana! 34 numaralı kuralın pisboğazlıkla ilgili olduğunu unuttun mu?" Aç olduğunu söyleyerek yanıtladı, ama yemek yiyecek zamanımızın olmadığını, hemen masamıza dönmemiz gerektiği için tabağını çöpe dökmesini söyledim. Dediğimi yaptı ve yerlerimize doğru ilerlemeye başladık. Masaların arasından dolanarak ilerlerken, Oprah Winfrey ve Michael Eisner gibi konukların yanından geçerken, gülümseyip başımı eğerek selam veriyordum. Arkama dönüp baktığımda üç öğrencimin, Brad, David ve Trevor'ın beni izlediğini ve zarif bir şekilde aynını yaptıklarını gördüm. Ardından, arkada duran Sabrina'nın önce gülümsediği, sonra hâlâ elinde tuttuğu tavuk kanadından gizlice bir ısırık almaya çalıştığı dikkatimi çekti.

34 numaralı kuralın dayatılması her zaman sonuç vermese de çocuklar, genel olarak fikir edinip pisboğaz olmamayı başarırlar. Bazen öğrencilere kurabiye ya da kek dağıtırken, en büyüğünü seçmek için inceleyenler olur. Öğrencilerin böyle yaptığını fark ettiğimde onları atlayıp, bir şans daha vermeden herkesin payına düşeni

almasını beklerim. Pizza partilerimizde de aynı şey geçerlidir. En büyük pizza dilimini arayan çocuklar olur. Acıkmış olan ve en büyük pizza dilimini isteyenlerin yalnızca kendileri olmadığını çocuklara sürekli hatırlatmak gerekir. Başkalarına saygılı olmak adına, en büyük parçayı istemekten vazgeçmelerini ve en büyük miktarı kendilerinin hak ettiğini varsaymamalarını öğretmek biraz zaman alır. Küçük bir miktar almanın neden kibarlık olduğunu açıkladıktan sonra, bunu uygulamaya çalışan çocukları hep ödüllendiririm. Örneğin, bir çocuğun bilerek pizza ya da kekin en küçük dilimini aldığını görürsem, herkes birer tane aldıktan sonra onlara tekrar gidip, ilki küçük olduğu için fazladan bir parça ikram ederim. Bu pekiştirme işe yarar ve bir süre sonra sınıfın çoğunluğu kendilerinden önce başkalarını düşünmeye başlar.

★KURAL 35

İster okulda ister okul gezisinde olsun, biri yere bir şey düşürdüğünde yerden alıp ona geri verin. Yere düşen şey ona daha yakın olsa bile, almak için eğilme hareketinde bulunmak kibarlıktır.

Kısa bir süre önce, Blockbuster'dan çıkıyordum. Kredi kartım ve ehliyetim cebimden düştü. Ben daha eğilmeden, yaklaşık üç metre uzağımdaki küçük bir çocuk fırlayıp kartları yerden aldı ve bana uzattı. Çok şaşırmış ve memnun olmuştum. Yüksek sesle teşekkür ettim ve annesini aradı gözlerim. Annesi bu süre boyunca onu izlemişti. Kesinlikle derli toplu bir hanıma benziyordu; çocuğun iyi tavırlarının annesinin eğitimi ve yönlendirmesinden

geldiğinden eminim. Ne yazık ki, birçok anne ve baba, bu tür becerileri öğretme gereksinimi duymuyor ve bu nedenle, öğrencilerimiz bu tür temel nezaket davranışlarından habersiz yetişiyor.

Sınıfta öğrencilerden birinin kalemi sırasından yere düşüp de kimse yerden kaldırmadığında deli olurdum. Çocuğun kalemi almak için yerinden kalkıp ortalıkta dolaşması gerekirdi. Hiç kimse aldırmazdı. Çocukları uyardım. Başka birinin düşürdüğü eşyayı yerden almalarını istedim. Ondan sonra isteğimi yerine getirdiler ve bu sorunumuz çözüldü. Bir süre sonra bu, doğal olmaya başladı. Bir keresinde, Times Meydanı'nda bir oyun izlemek üzere okul gezisindeydik. Bir bayan, boş sigara paketini doğrudan yere attı. Sınıftaki küçük kızlardan Jocelyn, koşup paketi yerden aldıktan sonra kadının arkasından koşarak, "Bayan, bunu düşürdünüz!" diye seslendi. Kadın deliymiş gibi Jocelyn'e baktı ve boş paketi cebine yerleştirdi. Kastettiğim başka birinin çöpünü yerden almak değilse de, bu hareketin o hanıma iyi bir mesaj verdiğini düşünüyorum.

★KURAL 36

Bir kapıya yaklaştığınızda arkanızda biri varsa, kapıyı tutun. Kapı çekerek açılıyorsa açın ve kenarda durup önce o kişinin geçmesine izin verin, sonra siz geçin. Kapı itilerek açılıyorsa, siz geçtikten sonra kapıyı tutun.

Birkaç hafta çocukların okuldaki kapılarda itişmelerini izledikten, restoranlara girerken kapıyı diğer müşterilerin yüzüne çarpmalarını gördükten sonra, bu konuyu

öğrencilerimle ele almam gerektiğini anladım. Onlara, kapıyı tutarlarken başkalarının kapıdan önce geçmesine izin vermek gibi küçük nezaket davranışları öğretmek önemsiz görünebilir, ama öğrencilerin başkalarına nasıl saygı gösterileceğini ve değer verileceğini anlamalarında çok şey değiştirebilir. Bu tür şeylere çocukların dikkatini çekmezsek, birçoğu bunu kendiliğinden öğrenemez. Başkalarına kapı tutmak gibi temel ve basit bir kuralda bile, öğrencilerimin ne kadar çok soru sorduğuna inanamıyorum. Kapıyı ne zaman tutmalarının doğru olduğunu, ne kadar orada durmaları gerektiğini, bir şey söylemelerine gerek olup olmadığını ve kapıyı tutarken nerede duracaklarını bilmek isterler. Tam olarak ne yapmaları gerektiğini öğrenmek konusunda sabırsızlanırlar. Bu kuralların tümünde durumun böyle olduğunu anladım; çocuklar kendilerinden beklenileni ve nasıl saygı gösterileceğini tam olarak bilmek isterler. Onlara bunu anlatmak, işin yarısını halletmektir.

★KURAL 37

Biri size çarparsa, sizin hatanız olmasa bile, "Affedersiniz," deyin.

Genellikle okulda, yumuşak bir çarpışma bile Üçüncü Dünya Savaşı'na neden olabilir. Bu durumu baştan engellemek gerekir. Öğrencilerime bu kuralı ilk kez açıkladığımda, nasıl işleyeceğini bilmiyordum, ama bir aylık alıştırma ve anımsatmanın sonunda, biri sağımda biri solumda benden daha iri iki oğlan birbirine, "Affedersin," diyordu.

Harlem'deki öğrencilerim Amerika Öğretmen Ödülleri törenine katılmak için Los Angeles'a uçtuklarında, ben önceden gitmiş onları bekliyordum. Onlara müdür yardımcımız Bayan Castillo, bir grup öğretmen ve veli eşlik ediyordu. Önceki hafta odamda, uçakta uyulması gereken görgü kurallarının alıştırmasını yapmıştık. Sandalyeleri arka arkaya dizmiştik; ben sipariş alan ve öğrencilere göz kulak olan uçuş görevlisini canlandırıyordum. Düzgün davranmalarını çok istiyordum, ama gözetimim altında olmadıkları için endişeliydim. Havaalanında uçaktan inen ilk yolcu çevreye bakındı ve *"Nerede bu Bay Clark?"* diye sordu. İçimden "Aman Tanrım, bu çocuklar ne yaptı?" diye geçirdim. Uçaktan inen herkes elimi sıkmak istedi. Çocukların uçağa bindiğini gördüklerinde kabus gibi bir uçuş olacağını düşündüklerini, ama çocukların tüm süre boyunca çok kibar, iyi tavırlı ve saygılı olduğunu söylediler. Uçağın kaptanı bile uçuş sırasında bir duyuru yapıp ne kadar terbiyeli olduklarını söylemiş. Bugünlerde hava yolculuğu herkes için bu kadar zorken, ne kadar güleryüzlü olursak o kadar iyi.

Benim için en önemli övgü, "Çocukların yarısından fazlası birinci mevkideki koltuğumun yanından geçerken koluma çarptı, ama her biri dönüp özür diledi, sadece bunu bilmenizi istedim" diyen hanımdan geldi.

★KURAL 38

Okul gezisindeyken bir binaya girişte asla konuşulmamalı. Binaya o kadar sessizce girmeliyiz ki, hiç kimse orada olduğumuzu bile fark etmemeli. Bu kural sinema, kilise, tiyatro ya da insanların toplandığı herhangi bir yere girerken de geçerlidir.

Eminim, birçok öğretmen binalara ya da başka yerlere girerken sınıflarının sessiz olmalarını sağlamaya çalışıyordur, ama varacağınız yere ulaşıncaya kadar beklemek yerine geziye çıkmadan önce onlardan beklediklerinizi söylemek çok daha kolaydır. Benim öğrencilerim metroya binmeden, restorana ya da herhangi bir tesise girmeden önce, fare gibi sessizce süzüleceğimizi bilirler. Yıllar içinde elbette şaşkın, etkilenmiş ve minnettar bakışlara hedef olduk. Kalabalık bir çocuk grubunun binaya girdiğini gören birçok kişi, "Saklanacak yer bulmalıyım," diye düşünür ama biz genellikle, daha orada olduğumuzu kimse fark etmeden binaya girmiş olduğumuz için insanları şaşırtmayı başarırız.

New York City'de, sınıfımı Times Meydanı yakınında bir oyunu izlemeye götürmüştüm. Tiyatro binasına biraz geç kalarak ulaştığımızda, dışarıda yaklaşık yirmi sınıf içeri girmek için sıra olmuş bekliyordu. Öbür okulların öğrencileri uslu durmuyorlardı, ortalık tam bir keşmekeşti. Öğrencilerime sıradan çıkmayıp, düzeni bozmamalarını söyledim. Onlara öbür sınıflar gibi davranmayacağımızı belirttim. Kısa süre sonra sıra halinde içeri girmeye başladık; içerisi ise karmakarışıktı. Grupları düzenleyerek yerlerine oturtmaya çalışan bir bayan vardı ama öğrenciler her yere dağılmıştı ve kimse nereye gideceğini bilmiyordu. Benim sınıfım kuralımıza uygun olarak çıt çıkarmadan ikişer kişilik sıra halinde içeri girdi. Diğerleriyle birlikte

kapının yanında durup bekledik. Aniden sorumlu bayan bizi fark etti ve yanımıza doğru yürüdü. Grubun öğretmeninin nerede olduğunu sordu, elimi kaldırdım. "Çok çok sevindim tanıştığımıza. Böyle buyrun," dedi. İçeriye ilk biz alındık ve ön sıralar bize verildi.

Bazen başkalarına saygı göstermenin, özellikle davranışlarınızı göz önüne alacak kimseyi göremiyorsanız, etkisi olmayacak gibi görünür. Ne var ki, genellikle böyle zamanlarda bu tür nazik hareketler, başkaları tarafından daha çok değerlendirilir ve beğenilir.

★KURAL 39

Okul gezisindeyken, ziyaret ettiğimiz yerle ilgili övgüde bulunmak iyi bir fikirdir. Örneğin, birinin evini ziyaret ediyorsak, perdelerini beğendiğinizi söylemek hoş bir davranış olacaktır. Insanlar evlerinde konuklar varken tedirgindirler, onları rahatlatmak hoşunuza gider. Ayrıca, müze ya da tiyatro gibi başka bir yeri ziyaret ediyorsak, mimarisinin ne kadar hoş olduğu konusunda yorumda bulunmak ya da rehbere tesisin ne kadar hoş olduğunu düşündüğünüzü söylemek iyi olur.

Öğrenci velilerinin evlerini ziyaret ettiğimde, onları olabildiğince rahat hissettirmeye ve gerginliklerini gidermeye çalışırım. Ziyaretim nedeniyle temizlik ve hazırlık yapmaya zaman harcadıkları ortadadır; ben de çabalarını değerlendirdiğimi ve evlerini beğendiğimi bilsinler isterim. İçeri girdiğimde hoşuma giden ya da ilginç gelen bir şey bulup aileye söylerim. Bu, onların daha rahat olmalarını ve gevşemelerini sağlar.

Ev ziyareti yapmamız gereken gezilere çocukları ender olarak götürürüm, ama arada bir de olsa bu tür ziyaretlerde bu kuralı anımsatıp, uygun fırsatta evle ilgili bir övgüde bulunmalarını isterim. Bir gezide, gerçekten de çok önemli bir yeri, Beyaz Saray'ı ziyaret ettik. Öğrencilerimden üçü, Brian, Ashley ve Kyeatta, Başkan'la tanıştırılmak üzereydi. Oval Ofis'e girmek için beklerken, öğrenciler Başkanın yardımcılarından bazılarıyla konuşuyordu. Brian onlardan birine şöyle söyledi: "Burası çok güzel bir ev ve Devrim Savaşı'ndan bir çarpışmayı gösteren bu tablo harika." Yardımcılar, Brian'ın evdeki tablolar hakkındaki bilgisinin yanı sıra davranışına da çok şaşırdılar. Geziye çıkmadan Beyaz Saray'daki tüm sanat eserlerini ezberlemek zorunda kalmış olan bu üç çocuk, tüm öğrendiklerini göstererek ve Beyaz Saray'la ilgili ilginç bilgileri vurgulayarak neredeyse yardımcılara bir tur düzenlemiş oldu.

Bu tür gezilere gittiğimiz zaman öğrencilerin hep hazırlanmış olmasını, ne göreceklerini bilmelerini ve övgüde bulunabilecekleri şeylere örnek verilmiş olmasını sağlarım. Bazıları onları kendi ağzımdan konuşturduğumu düşünebilir, ama onlar çocuk, bense onların öğretmenleriyim ve alıştırma yapmaları gerekiyor. Bu yalnızca onları, benim sınıfımdan çıktıklarında ve artık rehberliğimde olmadıklarında kullanabilecekleri araçlarla donatmaktır.

★KURAL 40

Bir toplantı sırasında konuşmayın, arkanıza dönmeyin ve başka sınıflardaki arkadaşlarınızın dikkatini çekmeye çalışmayın. Düzenli görüntümüzü korumalıyız!

Öğrenciyken toplantıları sevdiğimi anımsıyorum. Öğretmen olarak toplantılardan nefret ediyorum. Günü bölüyorlar, öğrencileri yoldan çıkarıyorlar ve yaramazlık için fazlasıyla olanak yaratıyorlar onlara. Aslında, öğrenciyken toplantıları sevmemin nedenleri de bunlardı.

Bu süreci daha katlanılır hale getirmek için toplantı salonunda olduğumuzda onlardan beklediğim davranışı tam olarak ayrıntılarıyla açıklıyorum. Okulun ilk gününde bu kurala geldiğimizde, öğrencileri sıraya sokarım ve beraber toplantı salonuna yürürüz. Bize ayrılmış sıralara ilerler ve elleri kucaklarında, yüzleri öne dönük oturmalarını isterim. Kollarını kolçaklara koymamalarını söylerim. Sonra, gidip toplantı salonunda farklı yerlere oturur, onlara adlarıyla seslenir, kağıt fırlatır, ilgilerini çekmek için ne gerekirse yaparım. Öğrencilerim bu sayede, dikkatlerini toplama, konuşmadan yüzleri öne dönük oturma alıştırması yaparlar.

Toplantı günlerinde, onlara alıştırma yaptığımız günü anımsatırım ve çocuklar onlardan tam olarak ne beklediğimi hatırlarlar. Sıklıkla keşmekeş bir toplantı salonunun ortasında bile, her zaman en iyi hallerini korurlar.

★KURAL 41

Evde telefonu uygun bir tavırla yanıtlamalısınız.

Çocuklara başka türlüsü öğretilmediği sürece, aklınıza gelebilecek en kötü telefon görgüsüne sahiptirler. Öğrencilerimin evlerine telefon ettiğimde kaç kez telefonu "Ne?" ya da "Ha?" diye yanıtladıklarını anlatamam. Anne babalarını istediğimde genel soru, "Kimsiniz?" olur. Kim olduğumu söylediğimdeyse sessizleşirler, sonra ciğerleri yettiği kadar bağırırlar, "Anneee! Öğretmenim telefonda, seni istiyor!"

Çocuklara telefonu doğru yanıtlama yolunu göstermeye dikkat ederim. Onlara aşağıdaki adımları takip etmelerini söylerim:

Bir: "Merhaba," ya da "Merhaba, burası Clarkların evi," deyin.
İki: Arayan, görüşmek istediği kişinin orada olup olmadığını soracaktır. Siz, "Evet, burada. Kim arıyor öğrenebilir miyim?" deyin.
Üç: O kişiye, "Bekleyin lütfen, çağırıyorum," deyin.
Dört: Telefonu sessize alın ya da ahizeyi elinizle kapatarak, o kişiye kimin aradığını söyleyin.

Aranan kişi evde değilse, çocuklara telefonun yakınında kalem ve kağıt bulundurmalarını söylüyorum. Bu durumda konuşma şöyle olmalı:

Bir: "Merhaba" ya da "Merhaba, burası Clarkların evi," deyin.
İki: Arayan, görüşmek istediği kişinin orada olup olmadığını soracaktır. Siz, "Evde değil, ne yazık ki. Bir notunuz var mıydı?" diye

sorun.

Üç: Arayan not bırakmak istemezse, "Birkaç saat için de eve dönecek. İsterseniz tekrar arayın," diyebilirsiniz.

Arayan not bırakmak isterse, "Adınızı ve telefon numaranızı alabilir miyim?"deyin. Mutlaka numarayı o kişiye tekrar edin, böylece gerçekten not aldığınızı bilir, siz de doğru yazdığınızdan emin olursunuz. Bitirdiğinizde, "Gelir gelmez notunuzu ileteceğim. Hoşça kalın," deyin.

İnsanlar evinize telefon ettiğinde belirli bir izlenim edinir. Hattın diğer ucunda işittikleri ilk sesten, evin neye benzediği ve çevrede neler olduğuna ilişkin bir görüntü canlanır zihinlerinde. İş arkadaşından, fatura tahsildarından, bir arkadaştan ya da her hangi birinden bir telefon geldiğinde en son isteyeceğimiz şey, arayanın bizimle, ailemizle ya da evimizle ilgili olumsuz bir izlenime kapılmasıdır.

★KURAL 42

Bir geziden döndüğümüzde, tüm gözetmenlerin yanı sıra benim elimi sıkmalısınız. Sizi geziye götürmek için zaman ayırdığımız için bize teşekkür etmeli ve gitme fırsatını bulmaktan duyduğunuz hoşnutluğu ifade etmelisiniz. Beni ilgilendiren, bana teşekkür edilmesi değil; biri size yardım etmek için zahmete katlandığında teşekkür etmenin doğru olduğunu size öğretmek.

Büyüme çağlarımda anne ve babam her zaman öğretmenlerime, izci liderlerine ya da başka büyüklere, bana yaptıkları herhangi bir yardım için teşekkür etmeyi anımsatırdı. Gece bir arkadaşımın evinde kalırsam, arkadaşımın anne babasına kalmama izin verdikleri, akşam yemeği pişirdikleri ya da yaptıkları başka şeyler için teşekkür etmem gerekirdi. Okul gezilerinden ya da bana yardım etmek için herhangi özel bir çabadan sonra öğretmenlerime teşekkür etmem söylenirdi. Kısa bir süre sonra bunu alışkanlık edindim.

Öğretmenlik yapmaya başladığımda, öğrencilerimin çoğuna bu tür davranışların öğretilmemiş olması beni hayrete düşürmüştü. Bazen öğrencilerden onlara yaptığım şeyler için bana teşekkür etmelerini istemek garip oluyor, ama onlara bu alışkanlığı kazandırmak için bunun yapılması gerekiyordu. Birçok alıştırmadan sonra bile, bana ve diğer gözetmenlere teşekkür etmeyi unutan öğrenciler çıkıyordu. Öğrencilerin buna alışması için epeyce pekiştirme gerekiyor. Harlem'de adı Tyron olan bir çocuk, bu konuda diğerlerinden farklıydı. Davranış ya da akademik başarı olarak sınıftaki en iyi öğrencilerden değildi, ama ne zaman çocukları şehirde bir geziye çıkarsam, onu da mutlaka götürürdüm, çünkü her

geziden sonra davet edildiğine içtenlikle minnettar olur, elimi sıkmayı ihmal etmez, doğrudan yüzüme bakarak harika zaman geçirdiğini, harcadığım zaman ve çaba için teşekkür borçlu olduğunu söylerdi. Bana teşekkür etmeyi asla unutmazdı; ben de onu geziye dahil etmeyi asla unutmazdım.

★KURAL 43

Okul gezilerinde yürüyen merdivenlerden çıkarken sağda durun. Böylece, acelesi olan diğer insanlara, yürüyen merdivenin sol tarafından yürüme fırsatı tanımış olursunuz. Asansöre, metroya binerken ya da bir kapıdan içeri girerken, önce diğerlerinin çıkmasını bekleyin.

Üniversiteden sonra Londra'ya taşındığımda, insanların metroda ne kadar kibar olduğuna çok şaşırmıştım. Japonya'yı gezmeye gittiğimde daha da çok etkilenmiştim. Her iki yerde de insanlar, başkalarına yer açmak ve hareket alanlarına saygı göstermek konusunda fazladan çaba harcıyorlardı. Yürüyen merdivenlerde herkes sağda durur ve soldan yürürdü. Asansörlerde herkes kenarda bekler ve içeri girmeden önce insanların çıkmasına olanak tanırdı. Her şey çok düzenliydi ve sistem benimsenmişti. Japonya'da metronun kapıları açılmadan herkes tek kişilik sıraya girer ve hiç itiş kakış olmadan trene binerdi. Grand Central İstasyonu'ndaki metro yolcularına, sıraya girip metroya birer birer binmeleri gerektiğini açıklamaya çalıştığınızı hayal edebiliyor musunuz?

Bu yıl Birleşik Devletler'deki gezilerim sırasında, kamuya açık alanlardaki saygı eksikliği nedeniyle zaman zaman düş kırıklığına uğradım. Beni diğerlerinden daha

çok etkileyen şey, birçok insanın yürüyen merdivenlerde "sağda durup, soldan yürüme" kuralından habersiz görünmeleriydi. Ben, genellikle uçağa ya da bir toplantıya geç kalırım ve ne zaman yürüyen merdivenlerde yürümeye çalışsam, sağda olduğu kadar solda da birçok insan duruyor olur. Kimi zaman, *"Sağda durun, soldan yürüyün!"* diye bağırmak gelir içimden. Neyse ki bu dürtüyü bastırabiliyorum. Bunun yerine, öğrencilerime sistemin nasıl işlediğini anlatarak, başkalarının hareket alanına saygı duymanın önemini anlamalarını ve bu kuralın uygulanmasına yardımcı olmalarını umuyorum.

★KURAL 44

Sıraya girdiğinizde, önünüzdekiyle aranızda atmış ile doksan santimetrelik boşluk kalacak biçimde, tek sıra halinde, kollarınız yanlarda yürüyün. Yüzünüz her zaman öne dönük olsun. Kesinlikle konuşmamalısınız.

North Carolina'da öğretmenlik yapmaya başladığım ilk gün, diğer öğretmenler ve müdürün benim deneyimsiz rehberliğimde, o düzensiz sınıfın nasıl olacağını merak ettiklerini biliyordum. Müdür sınıfın ne kadar yaramaz ve düzensiz olduğu konusunda beni uyarmıştı. Ben de bir gün önce, öğrencilerin koridordan yemekhaneye kargaşa içinde yürüdüklerini görmüştüm. Benim gözetimim altında koridordan geçerken, sınıfla başa çıkabileceğimi kanıtlamam gerektiğini biliyordum; mükemmel bir sıra oluşturmalıydılar.

Sıraya girmeye başladığımızda, çocuklar her yere dağılmış kendi aralarında konuşuyor ve gülüyorlardı; düzenden

çok uzaktılar. Birşeyler yapmam gerekiyordu. Düzgün bir sıra oluşturana ve sessiz olana kadar yemeğe gitmeyeceğimizi söyledim onlara. Çocukların hiçbiri gözdağımı ciddiye almadığı için orada epeyce oyalanacağımızı çok geçmeden anladım. Konuştukları her sözcük için yemeğe bir dakika geç gideceğimizi söyledim. Kızlardan biri, "Ne yapacağız?" dedi, ben de, "Bu, iki dakika daha demek," dedim. Sonra biri bağırdı, "Çeneni kapatsan iyi olur, çünkü ben acıktım," dedi. "Tamam, yedi dakika daha," diye karşılık verdim. Böyle geçen yaklaşık otuz dakikadan sonra yemekhane sorumlusu Bayan Briley bizi bulmak üzere geldi. Programa uymak konusunda oldukça titizdi ve herhalde aklımı kaçırdığımı düşünüyordu. Yine de geri adım atmadım ve kırk beş dakika gecikmiş olarak yemeğe yürüdük. Arkam dönük sınıfın başında yürüyor, böylece tüm sınıfı görebiliyordum. Sıradaki çocuklardan hiçbiri çıt çıkarmıyordu, müdürün odasının önünden geçerken çocukların sabit gözlerle arkamdaki bir şeye baktığını gördüm. Arkamı dönemediğim için, hayretten donakalmış bir ifadeyle odasının kapısında duran müdüre baktıklarını daha sonra kavradım.

O günden sonra öğrencilerimin sınıf dışında düzenlerini korumalarına özen gösterdim. Onları sıra halinde yürüttüğümde, küçük askerler gibi görürünürler. Bazıları onlardan böyle yürümelerini beklememin askeri bir zihniyet olduğunu söyleyebilir, ama düzeni ve örgütlü olmayı sevdiklerini düşünüyorum. Çocuklar sıra düzenlemesinden zevk alıyor ve görünüşlerinden gurur duyuyor.

Harlem'de PS 83'e ilk gittiğimde, okuldaki öğrencilere, birinde kızlar diğerinde erkekler olmak üzere iki sıra halinde yürümenin öğretilmiş olduğunu gördüm. Bu, bence yönetilmesi çok daha kolay olan, benim tek kişilik sıra düzenime göre karmaşa yaratacaktı. Çocukları ikişerli sıra yapmak, soruna davetiye çıkarmaktır. Ancak,

her savaşa girmenin gerekli olmadığını öğrendiğim için, çocuklardan tek sıra halinde yürümelerini istememeye karar verdim. Zaman zaman ortalığı bulandırmada bir sakınca görmem, ama bu kez ikişerli sırayı sürdürmenin daha kolay olacağını düşündüm. Okul zorunluluklarına uydum, ama daha örgütlü hale getirmek için bir eklemede bulunmam gerekliydi. Bu nedenle, çocuklardan tek kişilik sıra düzenimde, istediğim gibi düzenli biçimde yürümelerini istedim. Bununla birlikte, ikişerli sıra ne zaman geçmeleri gereken bir kapıyla karşılaşırsa, duvara en yakın sıranın önce geçmesine izin veriyordum. Koridorun ortasında düz bir çizgide duran diğer sıra orada kalıyordu. Sonra, "Hazır... Ve *yana*," dediğimde tüm çocuklar tam bir uyum içinde sağ bacaklarıyla bir adımda duvara yaklaşırlardı. Çocukların bu tür emin ve düzenli bir tavırla, aynı anda hareket ettiğini görmek çok hoştu. "Ve... *Girin*," dediğimde, odaya akmaya başlarlardı. Çocuklar buna bayılırdı. Çocukların bu kadar sessiz, disiplinli ve düzenli olmaya direnç göstereceğini düşünebilirsiniz, ama aslında seviyorlardı bunu. Harlem'deki okulda diğer çocuklar da öğretmenlerinden aynı şekilde sıra olup odaya girmek için izin istemişlerdi, böylece başka öğretmenler de bu düzeni sınıflarında benimsedi.

★KURAL 45

Asla sıraya aradan girmeyin. Biri önünüze geçerse, hiçbir şey söylemeyin ya da yapmayın. Engel olmayın, ama bana haber verin. Sorunu ben hallederim. Sıraya aradan giren biriyle tartışırsanız, sizin de başınız derde girebilir. Buna değmez; yalnızca olanları bana bildirin. Diğer sınıf arkadaşlarınızla olan tüm sorunları da aynı şekilde ele alın; sorunu kendi yöntemlerinizle çözmeye kalkışmadan bana gelin.

Öğretmenliğimin ilk yıllarında başı en çok derde giren çocukların, asıl yanlışı yapan diğer çocukla tartışanlar olduğu dikkatimi çekmişti. Örneğin, James sırada Joe'nun önüne geçebilir, ama Joe bu duruma itiraz edecek olursa bir dolu patırtı çıkar. Joe, kızgın olan ve gürültü yapan kişi olacağı için benim dikkatimi çeken ve başı belaya giren o olur. Çocukların sorunlarını uygun olmayan bir biçimde kendi yöntemleriyle çözmelerini engellemek için bir yol bulmaya çalıştım. Öğrencilere, sorunu bana aktarmalarını, benim sorunu sessizce halledeceğimi söylemeye başladım. Onlara yaygara koparır ya da tartışırlarsa, cezalarının yanlış şeyi yapan kişininkinden daha ağır olacağını anlattım.

Öğrencilerin kendi sorunlarının çözümü için her zaman yetişkinlere güvenmelerinin çok da doğru olmadığını ve çocukların sorunlarını kendi aralarında çözmeyi öğrenmelerinin gerektiğini düşünebileceğinizi biliyorum. Benim mantığım da şöyle: Temel olarak, öğrenciler kendilerine bir şey yaptığı için başka bir öğrenciyle tartışmazlar çünkü onları, yanlış yapan kişiden bile daha ağır cezalandırırım. Bu nedenle, normalde sorunu kendi yöntemleriyle çözecek öğrencilerin iki seçeneği olur.

1. Sorunu bana getirebilirler. Bunun en yaygın tepki olacağını düşünebilirsiniz, ama aslında böyle değildir. Çocukların çoğu ikinci seçeneği seçer...
2. Sorunu kendileri sessizce, gürültü ve yaygara çıkarmadan çözerler. Bu konuda sessiz olmaları gerektiğini bilirler yoksa onları, durumu doğru tavırla halledemedikleri için cezalandırırım. Böylece, olayları daha olgun ve düzeyli bir tavırla ele almayı öğrenirler.

Haftanın beş günü, tüm gün bir arada olan otuzdan fazla çocukla uğraştığınızda, birbirleriyle barışık olmaları ve derslerine yoğunlaşmaları için ne gerekirse onu kullanmalısınız. Denediğim onca yöntemden en etkilisi bu gibi görünmektedir. Öğrenciler, gerek duyduklarında yardım isteyebileceklerini, ama bilen tek kişi kendileri bile olsa sorunu kendi başlarına verimli bir biçimde çözmenin daha doyurucu olduğunu keşfederler.

★KURAL 46

Sinemaya gittiğimizde hiçbir şekilde konuşmayın. Filmin ne kadar güzel olduğu ya da yanınızdakine ne söylemek istediğiniz umurumda değil, birbirinizle fısıldaşmayın bile! Ayağınızı önünüzdeki koltuğa uzatmayın. Film sırasında bir şeyler yiyecekseniz, olabildiğince sessiz yemelisiniz. Film izlerken yemek için şeker aldıysanız, film başlamadan paketini açıp hazırlayın. Film sırasında bir torba şeker açmaya çalışmak başkaları için çok rahatsız edicidir. Bununla birlikte, film sırasında cep telefonunu ya da çağrı cihazını açık bırakmak büyük kabalıktır.

Öğrencilerime, sinemaya gittiklerinde onlardan nasıl davranmalarını beklediğimi anlatırken, soruları olduğunda ya da yorum yapmak istediklerinde neden konuşamayacaklarını anlamamaları beni şaşırtır. Acıktıklarında şekerlerini neden açamayacaklarını ya da rahatsızlarsa ayaklarını öndeki koltuklara neden uzatamayacaklarını anlamazlar. Bu bana, onlardan istediğim davranışların yararlarının bana olduğu kadar onlara anlaşılır gelmediğini gösterir. Ne var ki, bir kez beklenileni anlattıktan sonra, onlardan istediğim her şeye uygun davranmaya başlarlar.

Ünlü film, *Korkunç Bir Film(Scary Movie)*'de, kızın birinin film boyunca cep telefonuyla konuştuğu bir sahne vardır. Çevresindekiler kıza susmasını söyler ve o da şu yorumu yapar: "Buradaki herkes gibi ben de paramı ödedim." Sahne komiktir, ama birçok insan ne yazık ki böyle davranır. Kısa bir süre önce arkadaşım Erica ile sinemaya gittim. Sinema kuralları konusunda duyarlı olduğumu bildiği için cep telefonunu kapattığına beni temin etti. Kalabalık sinemada otururken Erica'nın

fısıltısını duydum. Yanındakiyle konuştuğunu sanarak susması için onu dürtmek üzereydim ki, aslında cep telefonuyla konuştuğunu fark ettim. Bana bakıp somurttuğumu görünce, şöyle fısıldadı: "Sorun ne? Titreşime almıştım."

Sinema görgüsüne herkes tarafından uyulduğu bir dünyada yaşamak olanaksız olabilir ama çocuklara nasıl davranmaları gerektiğini göstermenin, sinemaya gitmeyi birçok insan için daha olumlu bir deneyime dönüştüreceğini umuyorum. Harlem'deki öğrencilerimi ilk kez sinemaya götürdüğümde, tüm zamanımı onları susturup filmi izlemelerini sağlamaya çalışarak geçirdim. O okul yılının sonuna doğru, durum farklıydı. Başka bir filme gitmiştik. Film tanıtımları sırasında, arkamızda oturan üç çocuk ve annelerinden oluşan bir aile, daldan dala atlayarak abuk sabuk konuşuyordu. Yüz ifademle hoşnutsuzluğumu göstermek için annenin bakışlarını yakalamaya çalıştım, ama bana bakmıyordu. Öğrencilerim sessizce oturuyor, dikkatlerini toplamaya ve gürültüye aldırmamaya çalışıyordu. Sonunda film tanıtımları biterken öğrencilerimden bir grup bana dönerek, "Bay Clark, lütfen başka bir yere geçebilir miyiz?" dedi. Bana da iyi bir fikir gibi geldi, otuz yedimiz birden kalkıp koridordan yürüyerek salonun başka bir bölümüne geçtik. O hanım, mesajı aldı mı bilmem ama önemli olan bu değil. Önemli olan, benim çocuklarımın o hanım ve ailesinin davranışının yanlış olduğunu bilmesiydi. Bundan yalnızca aylar önce bunu normal görüyor ve aynı şekilde davranıyorlardı.

KURAL 47

Okul binasına cips getirmeyin.

Bu kural size anlamlı gelmeyebilir ve insanların çoğu içinde bir şey ifade etmeyecektir, ama içinde bu madde olmadan elli beş kuralımla ilgili bir kitap yazamayacağımı düşündüm. Şimdiye kadar üzerinde en çok konuşulan kural budur; bununla ilgili daha fazla yorum ve soru geldiği kesin. Öncelikle, bu kuralı öğrencilerime nasıl açıkladığımı anlatayım, sonra bu kuralla ilgili gerçeği açıklarım.

Küçüklüğümde yaşadığım bir olayla ilgili gerçek bir hikaye anlatıyorum öğrencilere. Annem, okuldan sonra *Taş Devri*'ni izlerken paylaşmamız için bana ve kız kardeşime bir paket cips alırdı. Açgözlü kız kardeşim Tassie, bir cips alır, üzerindeki peyniri yalar ve yeniden paketin içine atardı. Bundan sonra benim asla torbaya elimi uzatmayacağımı bilirdi, böylece tüm paket ona kalırdı. Hikayeyi anlatırken benim üzerimdeki etkilerini vurgular ve öğrencilerime hâlâ cips paketinin görüntüsüne katlanamadığımı söylerim. Gerçek bu mu? Değil aslında. Temel olarak listeye karakter ve espri katacak bir kural olsun istedim. Küçük kişisel bir dokunuş, kurallara özgün ve ilginç bir anlam katar ve öğrenciler buna bayılır.

Bu kural kesinlikle bir miktar patırtı koparır ve öğrencilerin konuşmasını sağlar. Her yıl öğle yemeğine cips getirememekten yakınan öğrenciler çıkar, ama onları, getirirlerse neler olacağı konusunda tekrar tekrar uyarırım. Bazıları beni sınar ve onları cipsleriyle görürsem, yüzüme bir iğrenme ifadesi takınıp yanlarına gider, paketi masadan alır, çöp tenekesine doğru ilerleyip cips kırıntılarının saçılmasına neden olacak biçimde paketi patlatırım. Bazen sınıfta birinin sırt çantasından sarkan

bir cips paketi dikkatimi çeker. Tahtaya gider, hiç bir şey olmamış gibi ders anlatmaya devam ederim. Aniden yüzümü sınıfa döner ve *"Kimse kıpırdamasın!"* derim. Sonra, yavaşça bir sağa bir sola süzülerek koklamaya başlarım. *"Sessizlik!"* Burnum sonunda beni doğru yöne yöneltir. *"İşte!"* Cipsi *bulur*, çöp tenekesine hızlı adımlarla gider ve öğrencilerin neşesi eşliğinde cipsleri ezerim; ister inanın ister inanmayın bu, öğleyin yiyeceği çerezini kaybeden çocuğun bile hoşuna gider. Bu arada, New York'da Bay Clark'ın cips kokusunu on beş metre öteden duyabildiği dedikodusu dolaşmaktadır.

Benim kurallarımı ve yöntemlerimi uygulayan öğretmenler, sonradan bana gelip, "Bay Clark, çocuklara cips getirmemelerini söyledim, ama nedenini gerçekten anlamıyorum," derler. Ben yalnızca güler ve hikayeyi anlatırım. Öğretmenlere kişiliklerinden bir şeyler katmak için kendi 47 numaralı kurallarını geliştirmeleri gerektiğini söylerim. Kuralları kendilerine özgü duruma getirmeleri gerektiğini açıklarım.

Kısa bir süre önce eski öğrencilerimden bir grubu, yaz kampına bir geziye götürdüm. Bu öğrencilere altı yıl önce öğretmenlik yapmıştım ama bağlantımızı sürdürdük ve onlara hâlâ çok yakındım. Bir markette durduk ve her öğrencinin bir içecek ve yiyecek almasına izin verdim. Minibüse döndüğümüzde kızlardan birinde bir paket cips dikkatimi çekti. Yüzünde pis bir gülümseme vardı. Çabucak paketi ondan aldım, çöp tenekesine yürüyüp torbayı karavandaki herkesin keyifli bakışları altında ellerimin arasında ezdim. Kıza sordum, "Sabina, neden cips aldın?" Şöyle dedi: "Böyle yapacağınızı biliyordum ve bunu yeniden görmek, yiyeceğimi kaybetmeye değerdi." Çocuklar farklı ve olağandışı şeyleri severler. Benim cips kuralını uygulama "gösterimi" yaparak, listeye ilginç ve anımsanacak bir şey eklemiş oldum.

★KURAL 48

Okuldaki çocuklardan biri, sizi rahatsız ediyorsa bana söyleyin. Ben, sizin öğretmeninizim ve sizi kollayıp korumak için buradayım. Bu okulda hiç kimsenin size kabadayılık yapmasına, sizi rahatsız etmesine izin vermeyeceğim. Sizden istediğim, sorunu kendi yöntemlerinizle halletmeye çalışmamanız; bırakın o öğrenciyle ben ilgileneyim.

Bu kural, sınıfın manviyatını yükseltmek ve bir aile ortamı oluşturmak açısından çok önemlidir. Çocukların okulda kendilerini güvende hissetmelerini isterim. Beni gerektiğinde onlar için savaşacak ve onları savunacak biri olarak görmeliler. Bazıları, "Bay Clark, çocukların kendi adlarına savaşmalarına izin vermelisiniz," diyebilir. Yanıt olarak, çocukların bugünlerde uğraşacakları yeterince savaş olduğunu düşündüğümü ve araya girip birkaç tanesini halledebilirsem, bunun zararının olmayacağını söylerim. Okuldaki çocuklardan biri olsam, biri benimle uğraşırken beni savunacak birinin olduğunu bilmenin iyi olacağını biliyorum.

Altıncı sınıftayken yaşadığım bir olayı anımsıyorum. Lisa Tepper'in botlarına basmıştım. Bana o kadar kızmıştı ki, arkadaşlarına dövdüreceğini söylemişti. Ben de durumu, o zaman lisede okuyan ablam Tassie'ye anlatmıştım. İki okul da aynı yerleşkedeydi. Ertesi gün Tassie, sınıfımızın kapısında belirdi. Öğretmenim Bayan Woolard'a, müdüriyetten Lisa'ya önemli bir mesaj getirdiğini söyledi. Lisa koridora çıktı; bugün bile Tassie'nin ona ne söylediğini bilmiyorum ama Lisa geri döndüğünde yüzü bembeyazdı. Mesajın müdüriyetten olmadığı açıktı, ablamdandı. Konuyu halletmişti; Lisa Tepper'dan bir daha asla olumsuz bir söz işitmedim.

Öğrencilerimin yaşamlarında bu derecede etkili olmak istiyorum. Sınıfımda oldukları sürece korunduklarını ve önemsendiklerini bilmeliler. Okuldaki başka bir çocuğun, onlara şu ya da bu şekilde kabadayılık tasladığına dikkatimi çektiklerinde, yalnızca buna göz yummamakla kalmayacağımı, bu konuyu en önemli önceliğim durumuna getireceğimi bilmelerini sağlarım. Olabildiğince kısa sürede iki öğrenciyi, genellikle diğer öğrencinin sınıfının dışında bir yerde bir araya getiririm. Bir kez Harlem'de öğrencim Jeremy, Mark adlı bir çocuğun ona sövüp saydığını anlatmıştı. Teneffüs sırasında, Jeremy ile koridorda yürüyüp Mark'ı sınıfından dışarı çıkardım. Mark'a duyduklarımı anlattım, sonra onun hikayeyi kendi açısından anlatışını dinledim. Mark yanlış bir şey yaptığını reddetti, ama yine de tepkim aynıydı. Kaşımı kaldırıp olabildiğince sert bir ifadeyle Mark'ın gözlerine baktım ve dişlerimi sıkarak, "Aslında ne olduğuyla ilgilenmiyorum. Benim ilgilendiğim, bu tür bir şeyin bir daha asla olmaması. Senin öğretmenin değilim, ama sana şimdi şunu söylüyorum: Burada duran öğrenciyi görüyor musun? O benim sınıfımın öğrencisi ve sen onunla konuşmayacaksın, alay etmeyeceksin, kabadayılık taslamayacaksın, çünkü bunları yaparsan karşında beni bulursun. Anlaşıldı mı?" dedim. Sonra Jeremy'ye bakıp, ona da Mark'ı rahat bırakmakla ilgili aynı konuşmayı yaptım. Mark'a herhangi bir şey yaparsa, onun da karşısında beni bulacağını söyledim. Çocukların her ikisiyle de konuşmak, denge yaratır ve böylece ikisini de eşit olarak cezalandırıyormuş gibi görünürüm. Yalnızca kendi öğrencimi savunuyormuşum ve Jeremy'nin kendi başının çaresine bakamıyormuş gibi görünmesini istemem. Bu, onun için utanç verici olabilir ve durumu daha da kötüleştirebilir.

Mark ve Jeremy arasında bir daha sorun yaşamadım. Jeremy'ye güvenip onu savunmamın onun için çok an-

lam ifade ettiğinin farkındaydım. Bir yetişkinden gelen bu tür bir destek, çocuk için çok anlamlıdır ve güven oluşturmada büyük yarar sağlar.

★KURAL 49

İnandığınız şeyleri savunun. Aklınız ve yüreğiniz sizi kuvvetle inandığınız bir yöne götürüyorsa, itiraz kabul etmeyin.

Yaşamımda kaç kez bir şey yapmak istediğimde, çevremdeki herkesin kuşkuyla yaklaşıp, yapmamam gerektiğini söylediğini anlatamam. En önemlilerinden biri sanırım, New York City'ye taşınıp Harlem'de öğretmenlik yapmak istediğim zamandı. Annem, babam ve arkadaşlarımın hepsi, bunun çok riskli olduğunu ve delilik ettiğimi söylüyordu. Yine de yapmam gerekenin bu olduğu konusunda içimde güçlü bir his vardı; ben de bu duygumun peşinden gittim ve sonunda, verebileceğim en iyi kararın bu olduğu ortaya çıktı.

Öğrencilerimin de aynı kararlılık ve inanca sahip olmasını istiyorum. Bir şeyi yapmak istiyorlarsa ya da bir amaca yönelik güçlü hisleri varsa, inançlarını güvenle savunacak ve istedikleri şey için savaşacak cesaretlerinin olmasını diliyorum.

Öğretmen olarak, diğerlerinin aynı görüşte olmadığı durumlarda çatışma üzerine çatışmayla karşılaşmam ve fikirlerimi savunmam gerekti. Öğrencilerim benimle Disney'in Amerika Öğretmen Ödüllerine gelirken, oğlanların smokin giymesini istedim, çünkü onların tüm erkeklerin böyle giyindiği bir yerde kendilerini rahatsız hissetme-

lerini istemedim. Bir işletmeden, smokinleri almak için para desteği ayarladım, ama okul yönetimi bunu para kaybı olarak gördü ve müdür, paranın bu şekilde kullanılmaması konusunda ayak diredi. Oğlanlara smokinleri almayı kabul eden şirkete parayı geri vermemi bekledi ve fikrini değiştirmeyeceğini açıkladı. Diğerlerinin de yardımıyla geri adım atmadım, oğlanlara smokin almak konusunda müdürü ikna ettik. Tören gecesi, oğlanların suratlarındaki ifadeden mücadeleye değdiğini anladım. Şık giysilerinin içinde hepsi çok heyecanlı ve gururluydu. Bu, onlar için özel bir andı, müdürün istediği gibi yalnızca gömlek ve pantalon giyiyor olsalardı, kendilerini uygunsuz ve değersiz hissedeceklerdi. Öğrencilerimin hiç kimseye karşı ya da herhangi bir durumda kendilerini yetersiz hissetmesini istemem.

Bir öğretmen olarak, yalnızca inandığınız şeyler için savaşmanız değil, aynı zamanda sözünüzün arkasında durmanız gereken zamanlar da olur. Öğretmenlik yaptığım ilk sınıfı anımsıyorum, her gün yalnızca birkaç öğrenci düzenli olarak ödev getiriyordu ve onlara daha sorumlu olmayı öğretmek için bir taktik geliştirmem gerektiğini biliyordum. Hepsine minik bir parça mavi kağıt verip, ertesi gün geri getirmeyenlerin hepsinin okuldan sonra bir saat geç çıkma cezası alacağını söyledim. Garip göründüğünü biliyorum, ama bunu yapmamın nedeni de tam olarak buydu. Dikkatlerini çekecek bir yol bulmam ve onları okul sonrası ödev yapma düzenine sokmam gerekiyordu; bu küçük mavi bir kağıdın geri getirilmesini istemekle sağlanacaksa, varsın öyle olsundu. Temelde bu, sorumlulukla ilgili bir ödevdi. Elbette öğrenciler temelindeki mantığı anlamadılar, ama içlerine geç çıkma cezası korkusunu düşürdüm ve ciddi olduğumu biliyorlardı. Üstüne üstlük sınıfımızın bir takım olduğunu ve

bunun hep birlikte başarabileceğimiz bir ödev olduğunu söyledim onlara. Çocuklara dedim ki: "Kağıt parçasını unutan tek öğrenci olarak, hepimizin ödevini mükemmel bir şekilde tamamladığı bir gün yaşamamıza engel olmak istemezsiniz herhalde."

Ertesi gün, öğrencilerin tümü küçük kağıt parçalarını getirdi. Daha doğrusu, biri dışında tüm öğrenciler. O öğrenci, sınıfın en parlak, en terbiyeli kızı olan Nancy idi. Her zaman ödevini yapan, sessiz, tatlı bir kızdı ve geç çıkma vermede duraksıyordum; ne var ki, tüm sınıf bu durumda ne yapacağımı izliyordu. Nancy'ye geç çıkma vermezsem, öğrenciler sözümde durmadığım için bana duydukları saygıyı yitireceklerdi. Sözümden geri dönemezdim, bu nedenle gözleri yaşlarla dolu küçük kızı, eve geç çıkma mektubuyla gönderdim.

Ertesi sabah okula girdiğimde okulun sekreteri olan teyzem Carolyn tarafından karşılandım. Yüzünde dehşet ifadesiyle bana baktı ve yayvan güneyli şivesiyle, "Ron, eve dön. Bugün hasta olduğunu söyleyelim," dedi. Neden söz ettiğini sordum. Nancy'nin annesinin müdürün odasında ve patlamaya hazır olduğunu söyledi. Teyzemin öğütlediği gibi eve gitmek istediysem de, başıma geleceklere katlanmalı ve müdürün odasına gitmeliydim. Koridorda yürürken kendi kendime, "Ron, ne sanmıştın? Ödev olarak küçük mavi bir kağıt parçası kullanmak saçmalıktı!" deyip durdum. Odaya girdiğimde anne, Bayan Watson bana nefret dolu bir bakış fırlattı ve korkudan ödüm patladı. İkimiz de, müdür Bayan Roberson'la görüşmeye çağrıldık. Endişelerimizi ifade etmek için sırayla bize söz hakkı tanındı. Önce Bayan Woodson başladı. Nancy'nin bütün gece geç çıkma cezası yüzünden ağladığını anlattı. Onun örnek bir öğrenci olduğunu, tüm ödevlerini daima tamamladığını ve şimdiye kadar herhangi bir ceza almadığını söyledi. Minik mavi bir kağıt

parçasını yitirmek yüzünden cezalandırılmasının mantıksız olduğunu düşünüyordu. Bu kadının kızgın olduğu ortadaydı ve olacaklardan ödüm patlayarak orada oturuyordum. Gözlerimin yaşardığını hissediyordum, ağlama isteğimi bastırmaya çalışıyordum. Bayan Roberson bana söz hakkı tanısa, bebek gibi hıçkırmaya başlayacağım anlar oldu. Neyse ki, bu gerçekleşmedi.

Enine boyuna konuştuktan sonra müdür Bayan Roberson, Nancy'ye geç çıkma cezası yerine fazladan yazma ödevinin verilmesini önerdi, ama buna izin veremezdim. Sınıftaki tüm çocukların Nancy'nin gerçekten geç çıkma cezası alıp almayacağını merak ettiğini biliyordum ve sözümden geri dönemezdim. Bu çocukların, söylediğim şeyde ciddi olduğumu bilmelerini istiyordum. Başka bir öneri de, Nancy'ye geç çıkma yerine öğle yemeğinde konuşmama cezası verilmesiydi. Yine direndim. Sonunda Bayan Roberson'ın desteğiyle ve inandırıcı yumuşak sözleriyle, Nancy'nin annesini geç çıkma cezasının geçerli olmasına ikna ettik. Bayan Woodson'ın bundan hiç memnun olmadığını söylemeye gerek yok; büyük olasılıkla bu olayı hâlâ unutmamıştır, ama bu, açıklayabildiğimden çok daha fazla nedenden ötürü kesinlikle gerekliydi. Nancy geç çıkma cezasını çekti ve bundan sonra, o sınıftaki tüm çocuklar üst üste yirmi üç gün ödevlerinin hepsini yaptı. Herkesin ödevlerini aralıksız kaç gün eksiksiz yapabileceğini görmek için bunu bir yarışmaya dönüştürdüm ve işe yaradı. Yapabileceklerine inandığımı söyledim, onları yüreklendirdim, hepsi ödevlerini getirdiklerinde masaların üzerine zıplayıp şarkı söyledim ve dans ettim. Ödevlerinin tümünü getirmelerinin bir nedeni, geç çıkma cezası almaktan korkmalarıydı, ama diğer öğretmenlerin de politikası aynı olduğu halde çok daha az başarılıydılar. Bu çocukları sorumlu ve ödevlerini yapar hale getirmemin sırrı, onları desteklemem ve

onlara inanmamdı. Ancak, sonuçlar konusunda sözümü tutmamış olsaydım bunu başaramazdım.

Bazen inandığınız şeyleri savunmak zordur ve belli bir görüşü taşıyan tek kişi olmak, insanı yalnız hissettirir. Öğrencilerime kendilerine ve savundukları şeylere güvenmeyi aşıladığımı umuyorum; böylece inançları, görüşleri ve düşleri için savaşacak gücü kendilerinde bulacaklardır.

★KURAL 50

Olumlu olun ve yaşamdan zevk alın. Bazı şeylere üzülmeye değmez. Her şeye gerçek değerini verin ve yaşamınızdaki iyi şeylere odaklanın.

Anne ve babamı severim. Harika ve akıllı insanlardır. Ne zaman bir sorunum olsa ya da bir şeyler ters gitse, aslında göründüğü kadar kötü olmadığını bana göstermek konusunda sihirli yöntemleri vardır. Her zaman şöyle söylemişlerdir: "Ron, bunlar olur. Üzülmene gerek yok; bunları aşacağız." Bunu duymanın ne kadar rahatlatıcı olduğunu anlatamam.

Bir keresinde annem, beni ve kız kardeşimi okula götürüyordu. Aniden arabanın motor kapağının her yanından duman dalgaları yayılmaya başladı. Annem, arabayı sağa çekti ve ne olduğunu anlamak için arabadan indi. Bu olay, henüz cep telefonlarının olmadığı eski günlerde olduğu için, annemin telefon etmek üzere cadde boyunca yürüyüp yerel bir bara gitmesi gerekti. Çok gergin bir durumdu, ama annem olay süresince sakinliğini ve olumluluğunu korudu. Babam bizi almaya geldi. İşten

çıkıp bizi almak zorunda kaldığı ya da arabanın tamir edilmesi gerektiği için kahırlanmak ya da üzgün olmak yerine gülerek bizi alıp okula götürdü. Ardından, arabayı çektirmenin bir yolunu bulmak üzere geri döndü. Anne ve babamın tavırları her zaman böyleydi, küçük ya da büyük ne sorunla karşılaşırlarsa karşılaşsınlar, kendi denetimleri dışında olan olaylarda asla olumsuz ya da yakınmacı olmadılar.

Onları bu kadar sevmemin ana nedenlerinden biri de dünya görüşleridir. İster iyi ister kötü olsun, dünyanın onlara sunduğu her şeye karşı hoşgörü, anlayış ve kabullenmeyle yaklaşırlar. Zor günlerde bile çok olumlu insanlardır. Ben de bu niteliği benimsemek ve öğrencilerime aşılamak için çok uğraştım.

Kısa süre önce, eski yöneticilerimden birinin yaptığım bir yorumu yanlış anladığı için bana kırgın olduğunu öğrendim. Ben herkesin mutlu olmasını isteyen insanlardanım, birinin bana kızgın olması düşüncesinden nefret ederim. Özür dilemek istemedim, çünkü onun algıladığı şeyi kastetmemiştim. Yine de rahatsızdım. Annemden öğüt istediğimde, bana o kişiye ya mektup yazarak ya da telefon ederek durumu açıklamamı söyledi. Her ikisini de yapmaya karar verdim. Önce mektup yazdım, sonra aradım. Hiçbiri durumu hafifletmedi, yönetici uzak ve soğuk tavrını sürdürdü. Durumdan hala huzursuzdum, annemden yine öğüdünü istedim, bana çok akıllıca bir şey söyledi: "Ron, üzerindeki baskıyı attın. Sen doğrusunu yaptın; arayıp barışma çabasında bulundun. Artık yük senin üstünde değil, onda. Bu durumu sürdürmeyi seçiyorsa, bırak öyle yapsın; artık bu konuda kaygılanmanı istemiyorum."

Annem haklıydı. Hiçbir şeyin bizi hasta edene kadar rahatsız etmesine izin vermemeliyiz. Değiştiremeyeceğimiz şeyler ve kolay çözümlerin olmadığı bazı durumlar

olduğunu kabul etmeliyiz. Bu durumları en iyi şekilde ele alıp, kendi üzerimizdeki baskıyı attıktan sonra yolumuza devam etmeliyiz.

★KURAL 51

Yaşamınızda pişmanlıklara yer vermeyin. Yapmak istediğiniz bir şey varsa, yapın! Korku, kuşku ya da başka bir engelin yolunuzu kesmesine izin vermeyin. Istediğiniz şey için tüm yüreğinizle savaşın. Yapmak istediğiniz bir şey varsa, peşine düşün ve gerçekleştirene kadar durmayın. Olmak istediğiniz bir şey varsa, düşünüzü gerçekleştirmek için ne gerekiyorsa yapın.

En büyük korkum, yaşamımı sürdürme biçimimle ilgili gelecekte pişmanlıklarımın olmasıdır. Yirmi bir yaşımdayken, hiç tanışmamış olduğum bir aile bireyinin olduğunu öğrenmiştim. Bunu öğrendikten sonra o kişiyle tanışmayı çok istedim, ama bunu yapacak cesareti toplayamadım. Aylar süren korkalığın ardından, sonunda gelecek pazartesi gidip o kişiyi görmeyi planladım. Ne yazık ki, onu göreceğim tarihten önceki pazar günü o kişi öldü. Tümüyle yıkılmıştım. Onunla tanışmaya gitmekten fazlasıyla korktuğum onca zaman, gözümün önüne geliyordu. Onunla konuşma yürekliliğini gösteremediğim için kendime çok acımasız davrandım. O anda, o kişiyle hiç tanışmadığım halde, bana yaşamımın en büyük derslerinden birini, yani kararlarımdan ya da seçimlerimden pişmanlık duymayacak biçimde yaşamayı öğrettiğini fark ettim. Şimdiye kadar yaşamımı bu şekilde sürdürmemin temel nedenlerinden biri bu-

dur. Onun ölümünden önce hep gezmek istemiş, ama uçağa binmekten korkmuştum. Ne var ki, bu olaydan sonra hiçbir pişmanlık yaşamak istemediğimi fark edip fazlasıyla gezmeye başladım; Londra'da yaşadım, sırt çantamla Avrupa'yı dolaştım, Japonya'da zaman geçirdim. Bunları yaptığım için şükrediyorum. Yaşamıma geri dönüp baktığımda, serüvenlerim ve gezilerim olmasaydı, eksik yaşamış hissedecektim kendimi.

Öğrencilerime bu ve buna benzer başka hikayeler anlatıyorum, çünkü yaşamlarını en iyi biçimde değerlendirmeleri ve düşleriyle aralarına engel girmesine izin vermemeleri gerektiğini tümüyle anlasınlar istiyorum.

★KURAL 52

Hatalar yapacağınızı kabul edin. Onlarden ders alıp yolunuza devam edin.

Hepimiz insanız ve ayrıcalıksız tüm anne babalar, öğretmenler ve öğrenciler, pişman olacakları şeyler yapacaklardır. Öğretmenliğimin ilk yılında hatalar yaptım, öğretmenliğimin yedinci yılında hatalar yaptım ve eminim öğretmenliğimin otuzuncu yılında da hatalar yapacağım. Böyle olduğunda, hatanız yüzünden kendinizi paralayamazsınız. Kendinizi toplayıp, deneyimlerden ders çıkarıp yolunuza devam etmelisiniz.

İlk yıl devraldığım sınıf, disipline edilmesi çok zor bir gruptu. Öğrencilerin dersler sırasında yoğunlaşıp ilgi göstermelerini sağlamak için odayı öğrencilerin birbirini örneğin, Steve'in Bill'i, Will'in Linda'yı göremeyeceği şekilde düzenlemem gerekmişti. Bir köşeye, fazlasıyla

şamata yapan bir çocuğun gidip dikileceği bir paravan bile yaptırmıştım. Bir gün 13.30 civarında, Jeremy adlı bir çocuğu paravanın arkasında durmaya gönderdim. Derse devam ettim ve kendimi ders anlatmaya iyice kaptırdım. Farkına bile varmadan zil çaldı; çocukların eve gitme zamanı gelmişti. Sınıfı boşalttıklarında çok yorgun bir şekilde masama oturdum. Ödevlere not vermeye başladım. Saat 15.15 civarında, BUUMM!! diye bir ses duyup yerimden fırladığımda, Jeremy'nin köşede yerde yattığını gördüm. Duvara yaslanarak uykuya dalmış ve ayağı kayarak tüm paravanı devirmişti. Kim daha çok korkmuştu, ben mi Jeremy mi bilmiyorum. Onu, yerden kaldırıp, arabamla eve bıraktım ve o paravanın ardına bir daha kimseyi göndermeyeceğime yemin ettim.

O yıl yaptığım diğer hata, başka bir öğretmenle ilgiliydi. Adı Bayan Bitterson'dı, sınıflarımız koridorda karşı karşıyaydı. Benden çok daha yaşlı bir öğretmendi, emekliliğine az kalmıştı ve benim öğretme yöntemlerimi onaylamadığı gün gibi ortadaydı. Kendisi dördüncü sınıf öğretmeniydi ve benim beşinci sınıfı çok eğlenceliymiş gibi gösterdiğimi düşündüğü için kızıyordu. Öğrencilerinin derse yoğunlaşamadığını, çünkü koridorun karşısında, benim sınıfımda neler olup bittiğiyle fazlasıyla ilgilendiklerini öne sürüyordu. Bu konuda müdürle çeşitli görüşmeler yaptık ama görüşmelerin hiçbiri Bayan Bitterson'ın umduğu gibi sonuçlanmadı. Müdür, beni ve öğretme yöntemlerimi destekliyordu ve Bayan Bitterson her zaman, "Onu destekleyeceğinizi biliyordum; ne de olsa o sizin Altın Çocuğunuz," gibi alaycı bir yorumda bulunuyordu. Her görüşmeden bana daha fazla içerlemiş olarak ayrılıyordu.

Bir öğleden sonra Bayan Bitterson, öğrencileriyle benim sınıfımın önünden geçerken içeriye bir tenis topu fırlattı. Öğrencilerle bir tenis takımı kurmuştum ve anlaşılan

toplardan birini okul bahçesinde bırakmıştım. Kafasını içeri uzatıp, "Bay Clark, bunu SIZ bahçede bırakmışsınız. Öğrencilerimden biri üzerine basıp yaralanabilirdi ve dava edilebilirdiniz. Hoşunuza gider miydi BU?" dedi. "Az önce aynı topu sınıfıma fırlattınız; öğrencilerimden birinin gözüne gelebilirdi ve dava edilen SİZ olabilirdiniz. SİZİN hoşunuza gider miydi BU?" diye yanıtladım. Bunun korkunç bir yanıt olduğunu şimdi anlayabiliyorum. Sorunu farklı şekilde ele almalıydım, ama ben Bayan Bitterson'la korkunç bir olaylar dizisi yaşamak üzereydim ve kendimi bundan nasıl kurtarabileceğim konusunda deneyimim yoktu.

O öğleden sonranın geç saatlerinde, kapım çaldı. Açtım, ama tek görebildiğim, yerde duran yeşil bir paketti. Kaldırıp içeri taşıdım. Ağzım kulaklarımda, "Çocuklar bakın, birisi bize hediye göndermiş," dedim. Açar açmaz güveler ve cırcır böcekleri fırladı içinden; solucanlar, sümüklüböcekler ve başka türden böcekler de yere döküldü. Paket Tamarus'un masasındaydı; zavallı çocuk neredeyse kalp krizi geçiriyordu, ben de farklı durumda değildim. Paketin üzerinde isim yoktu ama fen bilgisinden hoşlanan, odasında her tür böcek ve hayvan bulunan Bayan Bitterson'dan geldiği açıktı. Çocuklar bunu kesinlikle kendilerine yapılmış bir hakaret gibi algıladırlar. İntikam almak için sabırsızlanıyorlardı. Onlara bizim günümüzün de geleceği ve intikamımızı alacağımız konusunda güvence verdim.

Ertesi gün Bayan Bitterson'ın sınıfı yemekhanedeyken, öğrencilerimle birlikte daha önce bir deneyde kullandığımız soğanı aldık. Yarıya bölerek, James Bond'a yarışır bir dikkat ve sinsilikle (çocukları eğlendirmek için cidden abarttım), Bayan Bitterson'ın odasına süzüldüm ve parçaları üst çekmecesinin arkasına sıkıştırdım.

Yaklaşık iki hafta geçtiğinde soğanı tümüyle unutmuş-

tum. Sonra bir gün Bayan Bitterson'ın çilek kokulu oda spreyini masasının etrafına püskürtmesi dikkatimi çekti (Tanrım, ne çok severdi o çilek kokusunu). Odasına girip ne yaptığını sordum. Her zamanki cırtlak sesiyle, "Buralarda kötü kokan bir şey var ve ne olduğunu bulamıyorum," diye yanıtladı. Bayan Bitterson'ın sevdiği, masasının üzerinde asılı duran bir pamuk fidesi vardı. Zalimlik olsun diye, "Hımm, heralde pamuk fidenizden geliyordur koku," dedim. Gözlerini bana dikti, "Ne söylediğini bilmiyorsun, Altın Çocuk; pamuk fideleri kokmaz," dedi. O gün akşamüzeri bitkiyi atılacak eşyalar deposuna götürdüğünü gördüm. Kokunun kaynağı konusunda haklı olduğuma inanmaya başladığı ortadaydı. Yaptığım şakayla gerçekten eğleniyordum ta ki, günler sonra eve gitmek üzere okuldan çıkana dek. Arabama yaklaştığımda tampona boydan boya soğan parçacıkları sıvanmış olduğunu gördüm. Kulakları çınlasın, sonunda soğanı bulmuştu.

Son sözü ona bırakmayacaktım elbette, arabadan soğanı kazıdım ve eve götürdüm. Parçalara bölüp ezdim ve bir kabın içine koydum. Ertesi sabah okula en erken ben gittim. Soğan suyunu alıp Bayan Bitterson'ın çilek kokulu oda spreyi şişesinin içine döktüm. Sonra odanın her yerine püskürttüm.

Sınıfa girdiğinde birden durdu; bir yerlere soğan koyduğumu biliyor, ama bir türlü kokunun tam olarak nereden geldiğini bulamıyordu. Soğanı bulmak için çocuklarla sınıfın altını üstüne getirirlerken, bütün sabah kahkahalarımı bastırmaya çalıştım. Bu arada, tüm gücüyle "çilek kokusu" püskürterek odanın bir ucundan diğerine seğirtiyordu.

Bütün bu olaylardan sonra bir gün, okuldaki öğretmenlerden biri olan Bayan Zurich beni karşısına alıp Bayan Bitterson hakkında bilmediğim şeyler anlattı. Aslında çok

kibar ve cömert bir hanımmış, ama yaşamında başına gelen bazı olaylar yüzünden bir zamanlar eğitim için duyduğu isteğe ve enerjiye artık sahip değilmiş. Bayan Zurich, Bayan Bitterson'ın beni sevmeme nedenlerinden birinin, tıpkı benim gibi ders anlatmak istediği halde nasıl yapacağını bilmemesi olduğunu söyledi. Bununla birlikte, Bayan Bitterson hepimizin istediği gibi, çocukların kendisini sevmelerini istiyor ama bunu nasıl sağlayacağını bilmiyormuş. Bayan Zurich gerçekten gözlerimi açtı ve kısa sürede Bayan Bitterson'la yaşadıklarımı olumlu hale dönüştürebilmemin birçok yolu olduğunu fark ettim. Her ikimizin sınıfıyla birlikte bir fen dersi projesi yapmak üzere ekip oluşturabilirdim onunla. Fen bilgisi konusunda pek de iyi olmadığımı açıklıkla itiraf ediyorum ve eminim, onun yardımdan yararlanabilirdim. Ayrıca, genellikle başka öğretmenlerin yardımına başvurduğum konularda Bayan Bitterson'a da danışabilirdim. Kendisine gereksinim duyulduğunu hissetmesini sağlayabilirdim. Ona saygı gösterebilirdim. Bunun yerine yangına körükle gittim, ama hatalarımdan ders aldım.

Bazen öğretmenler ya da iş arkadaşları arasında çatışmalar olur. Kimi zaman gururumuzun üstesinden gelip, durumu yumuşatmak en iyisidir. Bir iş arkadaşından yardım ya da öğüt istemek, önemli bir övgüdür ve gergin ilişkileri onarmada çok yardımcı olabilir. Bayan Bitterson'la yaşadığımız durumdan sonra, tüm öğretmenlerin hepimizin öğretmenliğini geliştirebilecek öğütleri, becerileri ve yetenekleri olduğunu öğrendim. Birbirimizden öğreneceğimiz şeyler olduğunu ve birbirimize saygılı olmayı kabul ettiğimizi karşımızdakine söylemeyi öğrenmek zorundayız.

Öğretmen arkadaşlarımızla geçinememenin bir başka zararı da, bunun çocuklar üzerinde yarattığı etkidir. Soğan rezaletinden bir gün sonra, Bayan Bitterson'ı öğ-

rencilerimden birine koridorda koşmamasını söylerken gördüm. Çocuk, yüzüne sanki deliymiş gibi baktı ve koşmaya devam etti. Elbette yetişip ona unutamayacağı bir ders verdim, ama önemli olan Bayan Bitterson'a saygı duymaması, bununsa benim ona olan tavrımdan ve düşüncelerimden kaynaklanmasıydı. Öğretmenler arasında gerginlik olduğunda öğrenciler bunu hisseder ve bu, onların rahatsız olmasına neden olur. Günümüzde çocuklar, yeterince düşmanlığa tanık oluyor; buna okulda da katlanmaları gerekmez. Madalyonun öteki yüzünde, öğretmenler birbirlerinden hoşlanır ve iyi geçinirken, çocuklar kendilerini daha huzurlu hissedecek ve bu tür bir ortamda daha başarılı olacaklardır. Ortaklaşa öğretmenlik yaptığımız Barbara Jones'la çok iyi geçinirdik. Her zaman kahkahalar atar, şakalaşır ve birbirimizi desteklerdik. Öğrenciler çevremizde olmaktan hoşlanır ve bizimleyken kendilerini geliştirirlerdi. Çocuklarımız için bu tür bir ortam oluşturmalıyız.

Çocukları köşede unutmak ya da sebzelerle çocukluk yapmak yaşamın bir parçasıdır. Kaç yaşına gelirsek gelelim, ne kadar deneyim edinirsek edinelim bunlar yine olacaktır. Yine de kesin olan şey, deneyimle hataların oldukça azaldığıdır. Öğretmenlikte eskidikçe, daha az hata yapıyorum ve yıllar geçtikçe yanlışlarımı düzeltmek için daha fazla donanım edinmiş oluyorum.

Hatalar olacaktır. Bunu kabul edip onlardan ders alın.

★KURAL 53

Koşullar ne olursa olsun, her zaman dürüst olun. Yanlış bir şey bile yapmış olsanız bana itiraf etmeniz en iyisidir, çünkü buna saygı duyarım ve çoğunlukla dürüstlüğünüz nedeniyle disiplin önlemlerinden vazgeçerim.

Bir gün velilerden biri sınıfımın kapısına geldi ve benimle koridorda konuşmak istedi. Dışarı çıkarken sınıfa öğle yemeğine hazırlanmalarını ve çıt çıkarmamalarını söyledim. Veliyle birkaç dakika konuştuktan sonra, sınıfa girip çocuklardan sıraya girmelerini istedim. Çocuklar yanımdan geçip sıraya girerken, çoğu ağızlarının içinden, "Candy ve Grier konuştular" diye fısıldadı. Suçlulara o sırada hiçbir şey söylemedim ama Candy ve Grier sınıftan dışarı çıktıklarında, konuşmak için yanda beklemelerini söyledim. Onlara doğru eğildim, gözlerinin içine bakarak, "Kızlar, ikinize de güvenebileceğimi biliyorum. Ben koridordayken sınıfta hiç kimse konuştu mu, söyler misiniz?" dedim. Candy, saçlarını iki yana sallayarak, "Hayır, Bay Clark, görseydiniz herkesle çoook gurur duyardınız. Öğle yemeğine hazırlanmakla öyle meşguldük ki, kimsenin konuşma fırsatı olmadı," dedi. Dosdoğru gözlerinin içine bakarak, "Emin misin, Candy?" dedim. "*Elbette,* Bay Clark. *Asla* yalan söylemem, çünkü annem bana yalan söylemenin doğru olmadığını öğretti. Size yalan söyleyemeyecek kadar saygı duyuyorum, üstelik Kutsal Kitabı da okudum," dedi. İşte o zaman, kıyamet öncesi ifademi takınıp, "*Pekala hanımlar,* o zaman size şunu söyleyeyim, ben dışardayken ikinizin konuştuğunu duydum," dedim. Grier'in yüzü kağıt gibi bembeyaz oldu ve "Çok üzgünüm, Bay Clark, ben konuştum," dedi. "Dürüst olduğun için teşekkürler, Grieg, yemekhane-

ye gidebilirsin," dedim. Candy anında harekete geçti: "Bay Clark, özür dilerim, ben de konuşuyordum. Artık yemekhaneye gidebilir miyim?" dedi. Candy o kadar kolay kurtulamayacaktı. "Candy, karşımda dikilip konuşmadığını, bu konuda ***kesinlikle*** yalan söylemeyeceğini, annenin sana yalan söylememeyi öğrettiğini ve bana çok saygı duyduğunu, Kutsal Kitabı okumuş olduğunu anlattın. Kendini nasıl savunacaksın, duymak istiyorum genç bayan," dedim. Candy başını öne eğip sessizce, "Şey, Kutsal Kitabın ***tümünü*** okumadım," dedi.

Dürüstlük. Sınıfımda geçirdiğim başarılı bir yılın anahtarı budur. Okulun ilk günü çocuklara, bazen doğruyu söyleyerek başımızı belaya sokmaya değeceğini, böylece vicdanımızın rahat olacağını açıklamak için çok zaman harcarım. Doğruyu söylemenin çok daha önemli olduğunu, çünkü o zaman saygı ve güven duyulan insanlar olacaklarını ve bu iki özelliğin de çok önemli olduğunu anlatırım.

Dürüstlüğü ödüllendirmeye hep özen gösteririm. Bazen çocuklar, onları cezalandırmak isteyeceğim şeyler yaparlar ama cezalandırmam, çünkü yaptıkları şey konusunda dürüstlerdir. Benim gözümde, bu dersi edinmek daha önemlidir.

Çocuklar ilk başta kuşkucu davranır, başlarını derde sokmamak için tek ayak üstünde yalan söylerler. Bana doğruyu söyleyebileceklerini ve dürüstlükleri sayesinde daha sert cezaları önleyebileceklerini anlamaları oldukça zaman ve sabır gerektirir.

Antoinkena sık sık başını belaya sokan, ele avuca sığmaz bir kızdı. Onunla yaptığım en unutulmaz konuşma yemekhanede olmuştu. Bir grup öğrenci, sıraya aradan girdiğini söyledi. Ben de sırada durduğu yere gidip ona bunun doğru olup olmadığını sordum. Ağzıyla, "Hayır," derken, gözleri "Evet!" diye haykırıyordu. "Tamam An-

toinkena, sana bir kez daha soruyorum. Sıraya aradan girdin mi?" dedim. Yine, "Hayır!" dedi. Kolaylıkla, ceza olarak sıranın sonuna gitmesini söyleyebilirdim ama daha fazlasını, itiraf etmesini istiyordum. Eğilip yüzünün hizasına gelerek, gözlerinin içine bakabildiğim kadar sert baktım ve şöyle dedim: "Antoinkena, sıraya aradan girdiğini bana itiraf edene kadar, bu sıradaki hiç kimse yemek yiyemeyecek." On beş dakika sonra hâlâ orada duruyordu ve arkasında üç sınıf dolusu kızgın ve aç öğrenci bekliyordu. İkimiz de geri adım atmıyorduk ve bir şeyler yapmam gerektiğini biliyordum. Son bir şey denemeye karar verdim. Doğrudan gözlerine bakarak, "Antoinkena Wallace, en iyisi Tanrı aşkına doğruyu söylemen," dedim. Bu yaygın güneyli deyimi, dinin öğrencilerin çoğunun yaşamının ayrılmaz bir parçası olduğu bir bölgeden gelen Antoinkena'yı can evinden vurdu. Gözleri faltaşı gibi açıldı ve şimşek gibi hızla, "Yaptım," dedi. Yalnızca, "Doğruyu söylediğin için teşekkürler. Şimdi git yemeğini ye," dedim.

İster inanın ister inanmayın, geçmişte davranış sorunları olan ya da uğraştıkları çok fazla kişisel sorunu bulunan öğrencilerle çalışmayı severim. Antoinkena kesinlikle bu kategorideydi ve anında birbirimize ısındık. Başkalarının rahatsız olduğu ya da dehşete kapıldığı ataklığını, canlılığını, kararlılığını beğeniyordum. Antoinkena'yı kanatlarımın altına aldım ve okulda başlattığım tenis kulübüne dahil ettim. Kısa bir süre sonra tavırları tümüyle değişmeye başladı. Okuldaki tüm öğretmenlere daha saygılı ve daha güleryüzlü oldu. Antoinkena'yla çalışmaktan ve yaşamında yaratabildiğim değişikliği görmekten duyduğum zevki asla unutmayacağım. Her zaman en gözde öğrencilerimden biri olarak kalacağı bir gerçek.

★KURAL 54

Carpe diem (Günü yaşa). Bugünü yalnızca bir kez yaşayacaksınız, o nedenle boşa harcamayın. Yaşam, çoğunlukla sakınmanın elden bırakıldığı ve insanların eyleme geçip günü yakaladığı zamanlarda gerçekleşen özel birçok andan oluşmuştur.

Bu kural, 51 numaralı kurala oldukça benzer gibi görünse de bana göre aslında ikisi farklıdır ve ayrı ders konusu olmayı hak ederler. 51 numaralı kural sürmek istediğiniz yaşamı yaşamanızla ilgilidir. Bu kural, yani *carpe diem*, her günden olabildiğince yararlanmak ve her anı değerlendirmekle ilgilidir.

Benim öğrencilerim herhalde bu kuralı yılda bin kez duyuyorlardır. Bu, öğretmen ve insan olarak benim kişiliğimin bir parçasıdır; ben yaşamımı böyle yaşıyorum ve öğrencilerimin de yaşamlarının tek tek her gününden en iyi şekilde yararlanmalarının ne kadar önemli olduğunu öğrenebilmelerini diliyorum. Kısa bir süre önce, Harlem'den dokuz öğrenciden oluşan bir grubu bir haftalığına North Carolina'ya götürdüm. Bir minibüse sığışıp, onların yaşamlarını sonsuza kadar değiştirdiğini bildiğim bir gezi için yola koyulduk. New York'tan ayrılmadan önce çocuklara şöyle söyledim: "Bu haftadan olabildiğince çok yararlanacağız. Her günü dolu dolu yaşayacağız. North Carolina'da elinize geçen her fırsatı değerlendirmenizi istiyorum; yeni, farklı ya da korkutucu olsun, *hiçbir fırsatı kaçırmayın*!" O hafta için hepimizin *carpe diem* felsefesine uygun yaşaması konusunda bir anlaşma yaptık ve hafta boyunca hiçbiri beni yanıltmadı. Yüksekten korkan çocuklar kayalara tırmandı, hiç suya girmemiş çocuklar su kayağı yapmayı öğrendi,

daha önce hiç bütün pişmiş domuz yememiş çocuklar, dili de yiyip yiyemeyeceklerini sordular ve yediler de! Serüven, eğlence ve yeni deneyimlerle dolu çılgın bir haftaydı. Haftayı eğlence parkında bitirdik. Eğlence trenlerini sevmediğim, ödüm patladığı için anlaşmayı bozmak üzereydim korkumdan. İnanabiliyor musunuz, grubu yüz üstü bırakan, kendi öğüdümü tutamayan ben olacaktım? Elimde değildi, öyle korkuyordum ki. Sonra öğrencilerimden biri bana baktı ve ona daha önce pek çok kez söylemiş olduğum bir sözü söyledi: "Bay Clark, en iyisi yaşamaya bakın, yoksa ölmeye başlarsınız."

Kendi sözcüklerimin yüzüme çarpılması işe yaradı. Kendimi, yanımda çocuklarla tepelere tırmanırken buldum. O güne kadar eğlence parklarından gerçekten keyif almamıştım. Ama korkumu yenip, yaşamaya baktığım için her anından zevk duydum. Yaşıyordum. O hafta hepimiz yaşıyorduk.

Tüm yaşamı yeni şeyler denemek, bilinmeyen deneyimlere açılmak ve korkularımızla yüzleşmek için böylesine özgürce yaşamak ne denli harika olurdu. Birçok yetişkin için başını uzatıp şansını denemek zordur, ama çocuklar kısıtlamalardan kurtulup yaşamı gerçekten yaşamaya daha yatkındırlar. Onlara bu duyguyu benimsemeyi erken yaşta öğretebilirsek, yaşamlarının geri kalanında hep yaşatacaklarını umuyorum.

★KURAL 55

Olabileceğiniz en iyi insan olun.

Yaşamınız boyunca kimi zaman yalnız kalacaksınız, kimi zaman da kalbiniz kırılacak ve yaşamınızda bir şeylerin eksikliğini duyumsayacaksınız. Hiçbir yaşam, acı ve üzüntüden arınmış değildir. Ancak, işler ne kadar kötü giderse gitsin, gelişiminiz her zaman olmak istediğiniz ve başkalarının da yakınında olmak isteyeceği türden bir insan olmaya yönelik olsun. Dış etkenlerin şimdiki kimliğinize ve olmaya çalıştığınız insana dönüşmenize engel olmasına izin vermemek önemlidir. Yaşamınızda daima yedi şeyin varlığını sağlayın: Kahkaha, aile, serüven, iyi yiyecekler, savaşım, değişim ve bilgi arayışı. Tüm bunlarla büyüyecek, yaşamdan zevk alacak ve gurur duyacağınız türden bir insan olacaksınız. Ayrıca daha güçlü, sağlıklı ve mutlu bir insan olarak başkalarına yardım edebilecek, öğüt verebilecek ve hatalarınızdan ders alabileceğiniz daha iyi bir konumda olacaksınız.

ÇOCUKLARLA İLİŞKİ KURMANIN İPUÇLARI

Günlük kaydı:

Uyuyamıyorum. Yarın okulun ilk günü, gecenin üç buçuğu oldu ve dinlenemeyecek kadar gerginim. Uykuya dalsam bile, sınıfımı okulda bir yerde yalnız bıraktığımı fark ettiğim ve onları bulamadığım o rüyayı yeniden görürüm herhalde. Rüyamda onları gözetimsiz bıraktığım için dehşet içinde koridorlarda bir aşağı bir yukarı koşuyorum. Sonunda çocukları buluyorum, aslında hep sınıftalarmış. Kaybolan benmişim, çocuklar değil; ben yanlış yere gitmişim. Sınıfa girerken, müdürün sınıfta öğretmen olmadığını fark edip kollarını kavuşturmuş, canı sıkkın bir ifadeyle sınıfın önünde ayakta durduğunu görüyorum.

KABUS!

Bu rüyanın öğrencilerimi ortada bırakma, onların yanında olamama korkusundan kaynaklandığını biliyorum. Öğrencilerin beni sevmeyeceğinden, dinlemeyeceğinden ve onlara ulaşamayacağımdan korkuyorum. Başarısız olmaktan ölümüne korkuyorum...

Bu günlüğümden gerçek bir alıntıdır. Bunu öğretmenliğimin ilk gününden önceki gece yazdığımı düşünüyor olabilirsiniz, ama aslında yedinci yılımın ilk gününden önce yazılmıştı. Çocuklarla çalışmak sinir bozucudur. Ne kadar uygulamanız ya da deneyiminiz olursa olsun, bir şeyleri yanlış yapmaktan her zaman endişe ve korku duyacaksınız. Bu anlaşılabilir, çünkü çocuk yetiştirmekten daha büyük bir sorumluluk yoktur. Veli, öğretmen, danışman ya da toplumun bir üyesi olarak, çocuklar için olumlu bir örnek oluşturma, onları başarı için motive etme ve yaşamlarında etkili olma göreviyle karşı karşıyasınız.

Öğrencilerle çalışma yıllarımdan ve birlikte tüm yaşadıklarımızdan, çocukların davranış nedenleri ve farklı durumları en iyi yöntemlerle ele alma konusunda çok şey öğrendim. Kesinlikle bildiğim bir şey var ki, o da çocuklarla çalışırken zeki olmanız gerektiğidir. Genel olarak, çocuklarla ilgili anladığım dört evrensel gerçek var:

1. Çocuklar düzene gerek duyar ve düzenden hoşlanır.

Öğrenciler, kendilerini güvende ve bir otoritenin denetiminde hissetmekten hoşlanırlar. Çocukların sevgisini kazanmak için çok gevşek olma hatasına düşen anne babaların yanı sıra bu şekilde davranan öğretmenler de gördüm. Öğretmenliğin ilk yılında olanlar, öğrencilerin kendilerini sevmelerini istedikleri için çok katı davranmak

istemediklerini söylemişlerdi bana. Başlangıçta öğrencilerin bu tür öğretmenleri sevdiğini, ama sonunda saygı duymadıklarını düşünüyorum. En iyi sonuç, sizi hem seven hem saygı duyan öğrencilerinizin olmasıdır. Bunun için sınıfta bir düzen oluşturmanız, açık ve tanımlı kurallara sahip olmanız, öğrencileri hem güvende hem rahat hissettirmeniz gerekir.

2. Çocuklar kişiliğinizden hoşlanırsa sizin için çok çalışırlar.

İyi bir disiplin programına sahip olmak saygı uyandıracaktır, ama yine de sizden özel olarak hoşlanmayan öğrenciler olabilir. Çocuklara kendinizi sevdirmek zor bir iş olabilir. Yeni sınıfımdaki öğrencilerle tanışmadan; beni ve kişiliğimi okulun ilk gününden önce tanımaları için yaz tatilinde onlara mektup gönderirim. Eğlenmekten ve heyecan verici şeyler yapmaktan hoşlandığımı göstermek için mektuba mutlaka çok sayıda resim eklerim. Okulun ilk gününde çocuklara kendimle ve gezdiğim yerlerle ilgili bir saydam gösterisi düzenlerim. Ayrıca, onların yaşındayken çekilmiş resimlerimi de gösteririm. Çocuklarla aramda hemen bir bağ oluşmasını isterim; benim yalnızca öğretmenleri değil, etten kemikten bir insan olduğumu görmelerini isterim.

Çocukların beni sevmesini sağlamak için kullandığım başka bir taktik de, ne kadar aptalca ya da utanç verici olsa da dikkatlerini çekecek her şeyi yapmaktır. Onlarla olduğumda hiçbir şeyden utanmam. Çocukları kazanmaya çalışırken ağırbaşlılığınızdan ödün vermek çok şey kazandırabilir. Küçükken annemin her akşam beni nasıl yatağa yatırdığını anımsıyorum. Sıra çoraplarımı çıkarmaya geldiğinde, sanki çıkarmak olanaksızmış gibi davranırdı. O çekiştirdikçe çoraplarım esner dururdu. O andaki yüz

ifadesi, sanki yaşamımda gördüğüm en komik şeydi. Sonunda çoraplar fırlar ve annem yatağa devrilirdi. Böyle yaparken aptal gibi mi görünürdü? Evet. Bunu yaptığı için onu sever miydim? Kesinlikle. Sınıfın önünde savunmasız dururum. Hiçbir çekincem yoktur, komik suratlar yaparım, yere devrilirim ve çocukları kazanmak için yapılabilecek her şeyi yapmaya hazırımdır.

Çocuklara kendimi sevdirmek için yaptığım sonuncu şey size biraz garip gelebilir. Onlara okulun ilk gününde aşağıdaki gibi bir konuşma yaparım:

"Beni sevmemeniz umurumda değil. Benim için hiç önemi yok. Hiçbirinizle arkadaş olmak için gelmedim buraya. Benim çok arkadaşım var ve daha fazlasına da gerek duymuyorum. Kızmanız ve içinizden bana küfretmenize de aldırmam. Bunu dilediğinizce yapmakta serbestsiniz, çünkü benim buradaki amacım beni sevmeniz değil, bir şeyler öğrenmeniz. Her birinize önem veriyorum; kendimi size olabilecek en iyi eğitimi vermeye adadım, bunu hedefliyorum. Hepinizin bilmesini isterim ki, bunun gerçekleşmesi için ne gerekiyorsa yapacağım ve hiçbir şey bana engel olamayacak."

Bu biraz acımasız gelebilir ama birçok nedenle önemli bir konuşmadır. Öncelikle, sınıfta saçmalıklara izin vermeyeceğimi, ama aynı zamanda onları önemsediğimi ve olabilecek en iyi eğitimi onlara verme gayretinde olup, kendimi buna adadığımı bilmelerini sağlar. Çocuklara benim önceliklerimi gösterir ve geçireceğimiz yılın niteliğine zemin hazırlar. Yine de konuşmayla ilgili komik olan şey, onlara beni sevmelerine önem vermediğimi nefesimi tüketerek anlatsam da, onların hoşuna gidecek türden bir öğretmen olmak için kendimi parçalıyor olmamdır. Onlara saydam gösterileri hazırlıyorum, dans ediyorum, sandalyelerin üstüne çıkıyorum, şarkı söylüyorum, rol yapıyorum, yani aklınıza daha ne gelirse yapıyorum.

Çocukların beni sevmelerini istiyor muyum? Evet, bu kesinlikle gerekli. Bunu bilmelerine izin veriyor muyum? Hayır. Sizi sevmelerini istediğinizi bildiklerinde, çocukların eline size karşı kullanmaları için güçlü bir silah veriyorsunuz ve sonunda bunu kullanabilirler, hatta büyük olasılıkla kullanacaklardır. Sizi sevip sevmemelerine aldırmadığınıza ilişkin bu "hikayeyi" anlatmak size üstünlük sağlayacaktır. Çocukları sevmeden disipline etmek mümkün değildir; öte yandan onları disiplin uygulamadan sevmek de mümkün değildir. İkisi başa baş gitmelidir.

3. Çocuklar kendilerinden neler beklendiğini bilmek isterler.

Çocukların kendiliğinden umduğunuz gibi davranmalarını beklemek gerçek dışıdır. Çocuklar çocuktur ve bize sağduyulu gelen birçok davranış, onlara yabancı gelecektir. Hangi çocuk olursa olsun, ondan ne umduğunuzu ve nasıl böyle davranmasını beklediğinizi tam olarak açıklarsanız, sizin standartlarınıza uygun davranmak için elinden geleni yaptığını gördüm. Genellikle başı belaya giren çocuk, "Ne yaptım ki?" ya da "Hiçbir şey yapmadım," der. Bu çocuklar, gerçekten neyi yanlış yaptıklarını anlamamıştır. Davranışlarının uygun olmadığını anlamıyorlarsa, bunu yapmaması gerektiğini nasıl bilebilir ki? Çocuklara onlardan ne beklediğimizi söylerken açık olmalıyız. Öyle açık ifade etmeliyiz ki, çocukların aklında neyin iyi neyin kötü olduğuna ilişkin soru kalmasın.

Öğretmenliğimin ilk birkaç yılında, çocuklardan birinin yanlış bir şey yaptığını gördüğümde hemen ceza verirdim; yemek boyunca konuşmamak ya da teneffüse çıkmamak gibi. Her ceza alışında sanki kabız olmuş gibi yüzünü buruşturan Tyquad Johnson gibi çocuklar, disiplin uygulamalarına öfkeyle tepki verirdi. Bir süre sonra, bu

durumlardan aslında hiç ders alınmadığını öğrendim. Genellikle çocuklar, hareketlerinin beni neden çok üzdüğünü bile anlamıyorlardı. Neyi yanlış yaptıklarını bilmiyorlardı. Sonunda olanlarla ilgili, çocuklarla birebir konuşmaya başladım. Her zaman sorduğum ilk sorulardan biri, "Sence nerede hata yaptın?" ya da "Sence ben neden üzüldüm?" dür. Önce çocuğun durum değerlendirmesini dinlemek her zaman çok yararlıdır. Çoğu zaman olup bitenler hakkında tümüyle farklı iki görüş olacaktır ve neden üzgün olduğunuzu anlatmak için zaman ayırmazsanız, öğrenci cezalandırdığınız için kızgınlık ya da kırgınlık beslemeyi sürdürecektir. Çocuklar kendilerinden bekleneni bilmeyi kesinlikle ister ve yanlış yaptıklarında, yeniden olmasını engellemek için onlara hareketlerinin neden uygunsuz olduğunu açıklamak önemlidir.

4. Çocuklar önemsendiklerini bilmek ister.

Öğretmenliğimin ilk yılında, Raymond adında çok saygısız ve düzeni bozan bir çocuk vardı. Sınıfta diğer öğrencilere de liderlik yapar ve yarattığı kargaşa, tüm sınıfın havasını etkilerdi. Ona ulaşmak için bir yol bulabilirsem, tüm sınıfı denetlememi kolaylaştırması açısından çok etkili olacağını biliyordum. Bir cuma günü öğleden sonra, Raymond, ukala bir tavırla haftasonu ödevini tamamlamayacağını, çünkü cumartesi ve pazar günleri amatör ligindeki basketbol maçlarında oynayacağını söyledi. Onunla tartışmadım. Bunun yerine oyunların nerede oynanacağını öğrenip ben de katıldım. Raymond beni gördüğünde çok şaşırdı, orada ne aradığımı sordu. Kendisine tezahürat yapmak için geldiğimi söyledim; bana inanamadı. Maçlar boyunca her atışında, top sürüşünde, topu çaldığında ya da bir ribaund yakaladığında benim izleyip izlemediğimi görmek için kaçamak bakışlar fır-

latıyordu. O gün orada olmam Raymond için çok şey ifade etti ve o pazartesi tüm ev ödevini temiz ve doğru biçimde tamamlamış olarak geldi. Hatta, Raymond örnek bir öğrenciye dönüştü. Saygılı ve çalışkan oldu, artık olumsuzlukların kaynağı değildi, tersine tüm sınıf için olumlu bir özdeşim modeli oldu. Bir önceki yıl, sene sonu okuma sınavında eyaletteki tüm dördüncü sınıfların yalnızca yüzde on altısından daha iyi not almıştı. Beşinci sınıfın sonunda, tüm beşinci sınıfların yüzde atmış sekizinden daha iyi puan aldı. Bu ilerleme, yalnızca ona önem verdiğimi gösterdiğim ve bu da onun başarısını tetiklediği için oldu.

Basit görünüyor ve öyledir de. Çocuklar onlara önem verdiğinizi bilmek ister. Yapmalarını söylediğiniz şeye çaba harcamayı istemeleri için, önce sizin onlar için çaba harcamaya gönüllü olduğunuzu bilmek isterler. Bunu yaptıktan sonra, çocuklarla uğraşmak çok daha kolay, daha verimli ve daha anlamlı bir deneyim olur.

VELİLERLE İLİŞKİ KURMANIN İPUÇLARI

Bir sınıfın disiplin planının işlemesi için, velilerin desteğini almanız zorunludur. Onların kararlarınıza inanması ve sizi desteklemesi, zevkli ve sıkıntısız bir yıl geçirmenize katkıda bulunacaktır. Ancak, doğru ilişki geliştirilmemişse, velilerle uğraşmak, öğretmen olmanın en kötü yönlerinden biri olabilir. Benim de kişisel olarak bununla ilgili düzinelerce korkunç hikayem var. Neyse ki, bunların çoğu öğretmenliğimin ilk birkaç yılında oldu. Bunlardan çıkardığım dersle velilerle ilişki tarzımı değiştirdim. Ancak, ne kadar deneyiminiz olursa olsun ya da velilerle ne kadar iyi ilişki kurarsanız kurun, sonunda sorunların çıkması kaçınılmazdır.

Öğretmenliğimin ilk yılında oğluna fazlasıyla katı davrandığını düşünen Bayan Cleveland adında bir veli vardı. Müdüre çıkıp benim için verdi veriştirdi, ama tüm çabaları sonuçsuz kaldı. Bir öğleden sonra televizyon seyrederken, "Acil bir durumda 911'i arayın," diyen bir reklam izlemiş. Açmazının acil bir duruma ulaştığını düşünürek, 911'i arayıp beni şikayet etmiş. Telefonları değerlendirmek zorunda olan polis, sınıfımın kapısında belirdi. Gelme nedenlerini duyduğumda neredeyse

bayılıyordum. Bayan Cleveland okula çağrıldı; müdürle, polisle ve rehberlik danışmanıyla görüştü. Hepsi kendisine çocuğunun öğretmeninden memnun olmadığı için 911'i aramasının neden doğru olmadığını anlattılar.

Sınıfımda Darnell adında, ciddi bir disiplin sorunu olan bir öğrencimi anımsıyorum. Tüm öğrencilerimin velileriyle bağlantı kurmayı başarmıştım, ama bu çocuğun telefonu yanıt vermiyordu ve onunla gönderdiğim mesajları annesine ulaştırıp ulaştırmadığından emin değildim. Sonunda, haftalarca denedikten sonra annesine telefonla ulaştım. Konuşma aşağıdaki gibi gelişti:

Bayan Cob: Alo?
Ben: Bayan Cob'la görüşebilir miyim?
Bayan Cob: Kim arıyor?
Ben: Ben Bay Clark, Darnell'in öğretmeni.
Bayan Cob: KİM?
Ben: Bay Clark, Darnell'in öğretmeniyim.
Bayan Cob: Haa, yine ne yaptı?
Ben: Anlatayım. Diğer çocuklarla dövüşüyor, bir kıza tükürdü, dikkatini yöneltmiyor, hiçbir ödevini yapmadı ve artık bıktım.
Bayan Cob: Bakın size ne diyeceğim: Evde benimleyken de aynı şeyleri yapıyor. Ben evdeyken ona katlanmak zorundayım, siz de oradayken. *Çat.*

Bu konuşma inanılmaz gibi gelebilir ama benzer biçimde düşünen velilerle karşılaştım. Bazıları okulu, kreş hizmetinin devamı gibi algılar. Diğerlerine göre, öğretmenler hizmetçidir. Öğretmenlere saygı duyulmasını sağlamak, sürekli bir çaba gerektirir. Bayan Cob'la konuşmamdan kuşkusuz çok şey öğrendim. Bir sonraki

yıl, ele avuca sığmayan Trey'le aynı sorunu yaşadığımda durumu oldukça farklı ele aldım.

Bayan Banks: Alo?

Ben: Bayan Banks'la görüşebilir miyim?

Bayan Banks: Kim arıyor?

Ben: Ben Bay Clark, Trey'in öğretmeniyim.

Bayan Banks: Haa, yine ne yaptı?

Ben: Aslında Trey'in sınıfımda olmasından ne kadar zevk aldığımı bildirmek için aradım sizi. Öğrenmekten heyecan duyuyor ve sınıf tartışmalarımıza enerji katıyor.

Bayan Banks: Gerçekten mi?

Ben: Evet, bugün ona dedim ki: "Trey, her zaman çok terbiyelisin. Belli ki, annen seni çok iyi yetiştirmiş." Sonra da Trey konusunda bu kadar harika bir iş başardığınız için sizi kutlamak üzere kişisel olarak aramaya karar verdim.

Bayan Banks: Gerçekten mi? Başı belada değil, öyle mi?

Ben: Elbette değil. Onun öğretmeni olmak bir zevk. Sizinle konuştuğuma memnun oldum. Tekrar ararım.

Bayan Banks: Tabii... şey... iyi akşamlar, Bay Clark.

Evet, hiç sıkılmadan yalan söylüyordum, ama bu çılgınlığımın da bir amacı vardı. Bütün içtenliğimle Trey'in beni çıldırttığını söyleyebilirim. Artık onunla ne yapacağımı bilmez durumdaydım. Telefon görüşmesinden sonraki sabah, sınıfa girdiğinde bana, "Ne yaptığını sanıyorsun?"

gibilerinden bir bakış fırlattı. Annesinin benimle konuştuğunu duyduğunda, başının belada olduğunu düşündüğüne eminim. Ama yaptığı harika işler için annesi kendisini övdüğünde, herhalde, "Artık iyice haytalık edebilirim, nasılsa anneme anlatmaz," diye düşünmüş olmalıydı. Beni çok az tanıyordu...

Üç gün dişimi sıktıktan sonra yeniden aradım.

Bayan Banks: Alo?

Ben: Bayan Banks, ben Bay Clark. Nasılsınız?

Bayan Banks: İyiyim, siz nasılsınız?

Ben: İyiyim, ama bu akşam tavuğu kızartırken yaktım.

Bayan Banks: Aah, olamaz!

Ben: Oldu, ne yazık ki. Dinleyin, söylediğim şeye eminim çok şaşıracaksınız; inanın bana ben de çok şaşırdım çünkü.

Bayan Banks: Nedir o?

Ben: İnanamıyorum, ama Trey sınıfta biraz yaramazlık yapıyor.

Bayan Banks: Ne yapıyor?

Ben: Ödevinin hepsini yapmıyor, başka öğrencileri rahatsız ediyor. Sonunda bugün koridora çıkarıp, "Trey, bugünkü davranışına inanamıyorum. Çok iyi bir aileden geliyorsun. Annen seni yetiştirmek için çok uğraşmış ve çok iyi bir iş başarmış. Sınıfta yaramazlık yaparken aslında ona saygısızlık ediyorsun," dedim. Ne oldu biliyor musunuz? Sanki hiç önemsemiyormuş gibi davrandı.

Bayan Banks: Bekleyin Bay Clark... Trey!! Çabuk yanıma gel!!!

Birkaç gün Trey'in beni deli etmesine ve alt ettiğini düşünmesine katlanmak zorunda kalmıştım, ama sonunda yılın geri kalanında onu hizaya getirmeme yardım eden ve gözünü üstünden ayırmayan annesiyle doğrudan ilişki kurabilmiştim. Trey'in annesiyle yaptığım ilk telefon konuşmasından öğrendiğim temel şey, ne olursa olsun velilerle ilk bağlantının olumlu olması gerektiğiydi.

Söylediğim gibi, yıllarca velilerle ilişki kurduktan sonra bile çatışmaların ortaya çıktığı zamanlar olacaktır. Harlem'deki öğretmenliğimin ikinci yılında, bir baba ödümü koparmıştı. En zevkli zaman geçirme yöntemi-nin, telesekreterime gözdağı veren mesajlar bırakmak olduğunu düşünmeye başlamıştım. Kızı Francisca'ya çok fazla ev ödevi verdiğimi düşündüğünde, gövdemi nasıl üç farklı yöne bükeceğini dinlerdim. Yalan söylememe gerek yok, adamla karşılaşmamak için her şeyi yaptım ama ne yazık ki, bazen görmem gereken zamanlar oluyordu. Bir seferinde beş öğrenciyle birlikte, Francisca'yı okul gezisine götürdüm. Güzel bir restoranda yemeğe çıkardım, sinemaya götürdüm ve tüm gezi masrafını ben üstlendim. Velilerden tek istediğim, çocuklarını saat 8'de metro durağından almalarıydı. Saat 8:30'da hala Francisca'yla bekliyordum. Francisca'ya ödemeli telefondan evini arattım. On beş dakika sonra anne ve babası göründüklerinde öfkeliydiler. Çocukları tek tek eve bırakacağımı düşünmüşler. Onlara, imzaladıkları izin kağıdında çocuklarını istasyondan alacaklarının belirtildiğini açıkladım. Tek savunmaları, kağıdı okumamış oldukları ve her çocuğu eve bırakmamamın çok kabalık olduğu ve profesyoneliğe sığmadığıydı.

Francisca'yı neden bu tür bir geziye götürmek için seçtiğimi merak edebilirsiniz. Harika bir öğrenci ve çocuktu; bu tür bir deneyime gerek duyduğunu bi-

liyordum. Şimdiye kadar öğretmenliğini yaptığım en yetenekli çocuklardan biriydi, sanırım. Şansına, anne babası her fırsatta bana gözdağı vermekten zevk alsa da Francisca'yı gezilere götürmeme izin veriyorlardı. Onun için en iyisini istiyorlardı. Onu götürdüğüm gezilerin ve etkinliklerin, pek çok açıdan ona yararı olacağını biliyorlardı. Sekiz öğrencilik bir grupla birlikte bir haftalık North Carolina gezisine bile götürmeme izin vermişlerdi. Francisca, o gezide her deneyimin tadını çıkardı; su kayağı yapmayı öğrenmekten kum tepeciklerinden aşağı yuvarlanmaya, dört tekerli motor sürmekten bir güney geleneği olan domuz seçmeye kadar. Aslında, o hafta yaşamaya başladı ve bu deneyimi sonsuza kadar anımsayacağından da eminim. Bu gezi, anne babasına hiçbir maliyet yüklemedi, bu nedenle Francisca'yı eve getirdiğimde, en azından memnuniyetlerini göstermelerini beklerdim. Ancak, babası varış saatimizi yanlış anlamıştı ve biz gelmeden önce saatlerce okulda beklemesi gerekmişti. Bana öfkeliydi; bizi beklemek zorunda kalmasının ne kadar sıkıntılı olduğunu ve kendime çekidüzen vermem gerektiğini başka velilerin önünde, bana bildirmek amacıyla konuşmayı sürdürdü. Monolog şeklindeki konuşmasında, benim saygısızlıklarıma birkaç örnek verdi. Arabaya binip uzaklaşırken Francisca'nın kum tepelerinden aşağı kahkahalar atarak yuvarlanışının görüntüsünü zihnimde canlı tutmaya çalıştım.

Bu korkunç hikayeleri neden anlatıyorum? Dürüst olmak gerekirse, anlattığım türden velilerle sorunlarım olduğunda kendimi daha iyi hissettiren şeylerden biri, başka öğretmenlerin benzer öykülerini paylaşmasıdır. Başkalarının da bu tür velilerle karşılaştığını, bunun kaçınılmaz olduğunu bilmemi sağlar. Umuyorum ki, deneyimlerimin bir kısmını paylaşmam, zor durumlarla karşılaşan diğerlerine yardımcı olacaktır.

Destekleyici, yardımsever ve işbirliği yapmanın bir zevk olduğu velilerle ilgili çok daha fazla oranda hikayem var. Gezilerde gözetmenlik yapan, öyle harika ve destekleyici veliler oldu ki, katlanmaları gereken durumlar ve yardımcı olmak için göze aldıkları görevler çok etkileyiciydi. Şu veya bu nedenle, ertesi gün için acil bir pasta kermesi düzenlemek üzere akşam dokuzda aradığım veliler oldu; ertesi sabah kek tepsileri ellerinde kapımda belirirlerdi. Bir veliden, bir saat yol giderek küçük minibüsüyle 500 düzine tatlıyı alıp getirmesini istemiştim. O da yapmış, ama tatlıların şerbeti tüm koltuklarına akmıştı. Bana önemli olmadığını söylemişti. Bir sonraki tatlı satışında, gidip tatlıları almaya gönüllü olan yine ilk o oldu. Ancak, velilerin benim için yapabileceği en iyi şey, bana güvenmeleridir. Sizi ne kadar severlerse sevsinler, öğrencilerin "haksızlığa uğradıklarını" düşündükleri zamanlar olacaktır. Beklediklerinden düşük bir not, fazla katı buldukları bir ceza ya da sadece soruları yanıtlamaları için yeterince söz vermemek bile sizden nefret etmeleri için yeterli neden oluşturabilir. Altıncı sınıf öğretmenim Bayan Woolard'ı aslında severdim. Gelmiş geçmiş en sevdiğim öğretmenlerimden biriydi, ama geçenlerde bizden tutmamızı istediği altıncı sınıf günlüğümü okurken şu paragrafı gördüm: "Bugün korkunçtu. Defalarca parmak kaldırmama karşın Bayan Woolard önce başka öğrencilere söz hakkı verdi. Bu kadından nefret ediyorum!" Bir altıncı sınıf öğrencisinin düşünce tarzını sevmek zorundasınız.

Yine de çocuklarla ilgili harika olan şey, bu duyguların yalnızca birkaç saat sürmesidir, sonra sizi yeniden severler. Sorun, genellikle bu süre bitmeden velileriyle sizin ne kadar korkunç bir öğretmen olduğunuzu paylaşmalarıdır. Burada güven devreye girer. Yılın başında velilere, çocukların benim çok sert olduğumu söylemelerine ya da verdiğim ödevlerin fazlalığından yakınmalarına hazırlıklı

olmalarını söylerim. Ayrıca onlardan, ne yaptığımı bildiğime güvenmelerini de isterim. Bunu anlayan veliler lütuftur. Ama çocuğunun her dediğine inanan ve onu savunmaya hazır olanlar da vardır. Telefon ettiklerinde çoğunlukla olayın nasıl geliştiğini bana sormazlar bile. Olayların tam olarak çocuklarının anlattığı gibi olduğunu varsayarlar. Neyse ki, bu veliler genel olarak azınlıktadır; işimi ve yaşamımı büyük oranda kolaylaştıran birçok veliyle çalışmaktan oldukça zevk aldım.

Öğrencilerimin velilerinden istediğim beş şey vardır:

1. Benimle ya da eğitimimle ilgili bir sorun olduğunu düşünüyorsanız, müdürü aramayın. Önce beni arayıp, kaygılarınızı tartışmamız için fırsat tanıyın.
2. Benimle konuşmanız gerekiyorsa, çocuğunuzla bir not gönderin. Size yanıt yazarım ve bir görüşme zamanı ayarlayabiliriz. Haber vermeden, görüşme isteğiyle sınıfın kapısında belirmeyin.
3. Hastalık ya da aileden birinin ölümü dışında, çocuğunuzun okula gecikmesine ya da gelmemesine izin vermeyin. Çocuğunuzun saç kestirmek ya da sizinle giysi alışverişine çıkmak için okula gelmemesine izin vermek, çocuğunuza yanlış mesaj verecektir.
4. Çocuğunuzun her gün ders verdiğim birçok çocuktan biri olduğunu ve olabilecek her gereksinimini her zaman karşılamamın olanaksız olduğunu unutmayın. Çocukları eğitmenin tek sorumlusu öğretmen değil, aynı zamanda velilerdir de.
5. Ne yaptığımı bildiğim konusunda bana güvenin.

Bu istekleri hiçbir zaman öğrencilerimin velilerine dile getirmedim. Genellikle, çoğunun bunları kendiliğinden bildiğine inanırım. Endişelenmeniz gereken, kendiliğinden bilmeyenlerdir ve onlarla ilgili öğütleyebileceklerim ancak altı maddeden oluşur:

1. Velilerle ilk bağlantının hiçbir terslik içermemesini, olumlu olmasını sağlayın.
2. Velilerle her konuşmanızda, çocuklarının sınıftaki başarımıyla ilgili ilk yorumunuzun olumlu olmasına dikkat edin. (John tüm derslerden kalmış olabilir, ama sanat ödevini iyi yapmışsa, önce bundan söz edin.)
3. Bir profesyonel gibi giyinin. Takım elbise ve kravat giydiğimde, öğrencilerin ve velilerin bana daha saygılı davrandığını fark ettim. Ders sırasında daha az disiplin sorunum oluyor ve velilerle konuşurken genel olarak daha saygılı ve işbirliğine hazır bir tonlamayla karşılaşıyorum. Üstelik, kendilerine bir profesyonel gibi davranılmasını isteyen öğretmenler, profesyonel gibi giyinmeli ve davranmalı.
4. Velilere çocuklarının iyi bir şey yaptığını bildirmek için not gönderin ya da telefon edin. (Bunu yaptığımda, veliler daha önce bunu hiçbir öğretmenin yapmamış olduğu konusunda yorumda bulunur. Veliler çocuklarıyla ilgili iyi şeyler duymaktan hoşlanır. Bu, velilerle aranızda iyi bir ilişki kurmanıza çok yardımcı olacaktır.)
5. Velilere teşekkür etmek için her fırsatı değerlendirin. Sınıfa malzeme bağışladıklarında, bir eğlenceye yardım ettiklerinde, bir gezide gözetmenlik yaptıklarında ya da sınıfa başka bir şekilde katkıda bulunduklarında, onlara bir teşekkür notu gönderin. Böylece, yaptıklarının değerinin bilindiğini hissedecekler ve gelecekte yardım etme olasılıkları artacaktır.
6. Bir veliyle geçinmek fazlasıyla zorsa, müdürle kaygılarınızı ifade edebileceğiniz bir toplantı planlamaktan korkmayın. Bu işe yaramazsa, vebadan kaçar gibi kaçın ondan. Her türlü bağlantı, yazılı notlar aracılığıyla olsun. Kendinize işkence çektirmeyin.

CEZA VE ÖDÜL VERMENİN İPUÇLARI

Yaptırımları oluştururken, olabildiğince basit ve benim için uygulaması kolay olmaları için uğraştım. Öğrencileri cezalandırmaya ve adlarının yanına yıldız koyup sıralarındaki çizelgelere çıkartmalar yapıştırmaya takılıp kalmak istemedim. Çabuk ve kolay olsun istedim. Bu nedenle en verimli yolun, bir öğrenci kuralı çiğnerse isminin tahtaya yazılması olduğuna karar verdim; bu yalnızca bir uyarıdır. Öğrenciyi ikinci kez uyarmam gerekirse, bir artı alır. Fazladan her kurala aykırı davranışta, artılara ek yapılır ve sonuçları aşağıdaki gibidir:

İsmin Tahtaya Yazılması

Uyarıdır, ismin tahtaya yazılması dışında sonucu yoktur.

Bir Artı

Öğle yemeği saatinde, tahtaya bakıp öğrencileri ve her birinin kaç artısı olduğunu not alırım. En az bir artısı olan tüm öğrencilerin, yemekte benimle oturması gerekir. Genellikle, kenarda bir masa seçerim. Hiçbir şekilde konuşmaya izin verilmez. Öğrencilerden biri gülerse ya da tek sözcük ederse, bir gün daha yemekte konuşmama cezası alır.

İki Artı

İki artısı olan öğrenciler teneffüse çıkamaz. Öğrenciler başka bir öğretmenle teneffüse çıkarsa, cezalı öğrenciler benimle birlikte odada kalır. Ben sınıfla birlikte dışarı çıkıyorsam, teneffüs hakkını kaybetmiş öğrencilere çit kenarında oturmalarını söylerim. Yağmur nedeniyle teneffüs yoksa, öğrenciler beden eğitimi saatinin bir kısmına katılamaz. Bazı veliler, çocukların teneffüs haklarını ellerinden almanın zalimce olduğunu düşünürler, ben de onlara, "Dinleyin, burada canla başla uğraşıyoruz. Öğretmenlik kolay değil ve bazen çocukları terbiye etmek için ne gerekiyorsa onu yapmalıyız," diyorum.

Sınıfa öğretmenlik yapmaya başlamadan önce, Bayan Waddle'ın çocuklara teneffüsü yasaklamasını izlemiş ve kendi kendime, "Bu kadın canavar," diye düşünmüştüm. İki hafta sonra kendimi bir öğrenciye, üç kez yapmaması konusunda uyardığım halde başka bir öğrenciye kalem batırdığı için, *"Tamam Danyell, sana teneffüs yasağı veriyorum!"* derken buldum. Öğretmen siz olduğunuzda farklı bir dünyanız oluyor ve sınıfta düzeni sağlamak için ne gerekirse yapıyorsunuz.

Üç Artı

Adının yanında üç artı olan öğrenciler, okuldan sonra geç çıkma cezası alır. Öncelikle, onlara aşağıdaki gibi bir mektup verilir:

Sayın Anne Baba / Veli;
Çocuğunuzun 5 Nisan günü saat 3:00'den 4:00'e kadar Bay Clark'ın sınıfında geç çıkma cezasını çekmesi gerekmektedir. Geç çıkma cezasının gerekçesi:

---------- tarihinde ev ödevini yapmaması
Eksik Ödevi: ----------
-------- Davranışı
Açıklama: ----------

Lütfen çocuğunuzun cezaya kalmasına izin verdiğinize dair imzanızı atın.
İmza: ---------- Tarih: ----------

Her zaman velilerle konuşup onlara geç çıkma cezasının nasıl işlediğini anlatırım. Velilerle konuşup ceza konusunda içlerinin rahat olduğundan emin değilsem, eve asla geç çıkma notu göndermem. Birçok anne baba, çocuklarının geç çıkma cezasını yerine getirmek için okuldan sonra kalmalarına izin vermeye gönüllüdür; ama gönüllü olmayanlar da vardır. Harlem'de çocukların çoğu geç çıkma cezasından sonra eve yürüyerek gidebiliyordu, bu nedenle veliler aldırmıyordu. Ne var ki, North Carolina'da okul kırsal alandaydı ve öğrencilerin saat 4.00'e kadar kalması, velilerin çocuklarını almak için özel bir araba seferi yapması anlamına geliyordu. Bazı veliler bunu, öğrenci için değil, kendileri için sıkıntı olarak görüyorlardı. Çocuk, her gün okul için hazırlanmıyorsa, sorumluluğun bir

kısmının anne babaya ait olması gerektiğini düşündüğüm için bu cezayı seviyordum. Ancak, veliler çocuğun geç çıkma cezasını çekmemesi konusunda dirençliyse, eşit derecede etkili başka bir ceza buluyordum. Örneğin, veliyle öğrencinin belirli bir konuda (genellikle okulda üzerinde çalıştığımız bir konuyla ilgili) üç sayfalık rapor hazırlamakla görevlendirilmesi konusunda pazarlık yaparım. Raporu tamamlaması için çocuğa iki gün veririm. Pazarlık şöyledir: Rapor tamamlanmazsa çocuğun geç çıkma cezasını çekmesi gerekir. Yüzde doksanında rapor tamamlanmamış olur ve velinin geç çıkmayı kabul edip, buna izin vermesi gerekir. Birbirinin yerine geçebilen cezaların, öğrencilerin yapmak istememesi açısından karşılaştırılabilir olduğundan emin olmalısınız. Öğrenciler başkalarının sonuçlara katlanmadığını görürse, alternatif cezaları açıklayabilmelisiniz. Öğrenciler bazı çocukların geç çıkma cezasından kurtulduğunu görür ve tartışmaya başlayıp bu konuda sorular sorarlarsa, yalnızca şöyle söyleyin: "Aa, öyle mi? Geç çıkmadan kurtulduğunu mu sanıyorsunuz? Öncelikle, cezasının ne kadar kötü olduğu konusunda hiç bir fikriniz yok. İkincisi, geç çıkmadan kurtulduğundan o kadar emin olmayın. Ve üçüncüsü, bu sizi hiç ilgilendirmez." Cezalandırılan çocuk geç çıkartılmayabilir ama durumun böyle olduğunu açığa vurmamalısınız. Yani, çocuk herkese gitmesi gerekmediğini ve alternatif bir ceza aldığını anlatabilir, ama onu nelerin beklediğinden çocuğun haberi yokmuş rolünü oynamayı sürdürün. Bunun garip geldiğini biliyorum ama işe yarıyor. Yalnızca, bazı insanlar için bir cezanın yerine, bir başka ceza verdiğinizi asla sınıfa söylemeyin.

Dört Artı

Genellikle, geç çıkma notu aldıktan sonra, öğrenci düzgün davranmaya çok çaba harcayacak ve çok ender olarak dört artı alacaktır. Öğrencilere, dört artıda davranışla ilgili acil bir veli-öğretmen görüşmesi olacağını söylerim. Bu olduğunda, durumun önemine bağlı olarak, farklı biçimlerde velilerle bağlantıya geçilir. Örneğin, ciddi bir sorun olduğunu düşünmüyorsam, bekleyip eve gittiğimde veliye telefon ederim. Daha önemli bir sorunsa, ders planı yaparken ya da okuldan sonra ararım. Bazı durumlarda, çocuğa koridora çıkmasını söyleyip velisini cep telefonumdan ararım. Bunu sıklıkla yapmam, çünkü dersi böler. Ancak bunu, öğrencilerin gerekli olduğunda velilerine anında telefonla ulaşabileceğimi bilmeleri için arada sırada yaparım. Bazen bir öğrencinin davranışının müdürün önünde bir veli-öğretmen görüşmesini gerektirdiği de olur. Öyle bir durumda, öğrencinin davranışıyla ilgili belgelerim olduğundan emin olurum. Örneğin, çocuğun sessiz yemek günlerinin listesi, imzalanmış geç çıkma notlarının kopyaları ve dört artıya neden olan hareketlerinin yazılı açıklamasını bulundururum.

Bu sonuçlar zalimce gelebilir ve açıkçası, okulun ilk birkaç haftasında sınıfın yarısı benimle sessiz yemektedir, teneffüslere çıkamaz ve günlerini geç çıkmada geçirir. Ama yaklaşık bir ay sonra, herkes neden başını derde sokmaktan kaçması gerektiğini anlamaya başlar ve çok daha az ceza alırlar. Başlangıçta öğretmen çok fazla iş yapmak zorunda kalır ama sonunda karşılığını tümüyle alır.

Yaptırımlar gereklidir; çocukların başarısını sağlamakta anahtar bir role sahiptir. Her yıl, kuralları tek tek açıklamadan önce öğrencilere bir konuşma yaparım. Konuşmanın mesajı, yıl boyunca birkaç kez yinelediğim

bir mesajdır. Mesaja inandığım için öğrencilere içtenlikle aktarırım ve ne demek istediğimi anlarlar. Aşağı yukarı şöyledir mesaj:

> Bu yılın yaşamınızdaki en iyi yıllardan biri olma olasılığı var. Beni dinlemeye ve sizden istediklerimi yapmaya hazırsanız, inanılmaz şeyler gerçekleştirebiliriz. Bana inanmalısınız ve bana güvenmelisiniz. Olabilecek en iyi eğitimi almanız için elimden geldiğince çok çalışacağım. Geçmişte aldığınız notlarla ilgilenmiyorum, geçmişte başınızın ne kadar derde girdiğiyle de ilgilenmiyorum. Bu yeni bir yıl ve yeni bir başlangıç yapacağız. Size güvence veriyorum, kurallara ve yöntemlere uyarsanız ve elinizden gelenin en iyisini yapmaya çalışırsanız, bu yıl hepiniz yıldız olursunuz. Yalnızca okulun değil, ülkenin de en iyi sınıfı oluruz..

Yapmacık gelebilir, ama ben içtenlikle bunun olanaklı olduğuna inanıyorum ve bu nedenle olanaklı. Ülkedeki hangi otuz çocuğu sınıfıma koyarsanız koyun ben buna inanırım.

Mesajımı belirli bir tarzda iletmem de önemlidir; bu sözcükleri söylerken hareket ederim, bir o yana bir bu yana yürürüm, öğrencilerin gözlerinin içine bakar ve inandırıcı bir şekilde konuşurum. Sınıfa bakarken, yüzlerinden inanmaya başladıklarını anlarım. Neden? Oldukça basit bir nedenle, bunun olanaklı olduğuna inanmak istedikleri için; bunun doğru olduğuna inanmak isterler.

Çocukların başarmasını sağlamanın sonuncu bileşeni ödül vermekle ilgilidir. Öğrenciler başardığında, bunu bilmelerini sağlamalısınız. Kullandığım ana ödüllerden biri, eski tarz övgü yöntemidir. Elime geçen her fırsatta çocuklara iyi yaptıkları şeyleri ve belirli alanlardaki yeteneklerini bildiririm. Çocuğu yalnızken övmenin etkili olduğunu gördüm, ama en fazla etkinin başkalarının önün-

de övmek olduğunu anladım. Başkalarının önündeyken yapıldığında, övgü çok güçlü bir ikna tekniği olabilir.

North Carolina'da öğretmenlik yaparken, birçok konuda başarısız olan Arlis adında bir çocuk vardı. Tam D'lik bir öğrenciydi ve sık sık derslerin çoğundan kalıyordu. North Carolina'da, beşinci sınıfta matematik ve okumadan yıl sonu sınavlarına girmeniz gereklidir. Sınıf düzeyinde olmak için, sınıfla aynı düzey olduğunuzu gösteren 3. düzey notu ya da sınıf düzeyinden yukarıda olduğunuzu gösteren 4. düzey notu almanız gereklidir. 1. ve 2. düzey notu, sınıf düzeyinin altındaki çocukları belirler. 1. düzeydekilerin yaz okuluna katılması ya da sınıfı tekrarlaması gerekir. Bir önceki yıl, Arlis düşük, 2. düzey notları almıştı. Ben onda oldukça fazla potansiyel görsem de okula çok ilgisizdi ve beşinci sınıfta 1. düzey kategorisine düşmesinden korkuyordum.

Okul yılının birinci ayında, *Aslan, Cadı ve Giysi Dolabı* (The Lion, the Witch. and the Wardrobe)'nı okuyorduk ve sınıftan "Zamanın Başlangıcından Daha Fazla Büyü" adlı bir sonraki bölümde neler olacağını tahmin etmelerini istedim. Arlis parmak kaldırdı ve "Sanırım, kötü büyüyü etkisizleştirecek daha eski ve iyi bir büyü olacak," dedi. Daha doğru olamazdı yanıtı ve durumdan yararlanabileceğim kadar yararlandım. Çocuklara tahminin ne kadar zekice olduğunu ve bunu bildiği için onunla ne kadar gurur duyduğumu anlattım. Sonra bazı meslektaşlarımdan bana bir iyilik yapmalarını ve Arlis'e okuduğumuz romanla ilgili gerçekten iyi gözlemler yapmış olduğunu duyduklarını söylemelerini rica ettim. Annesini arayıp okuma sırasında dikkatli olduğu için Arlis'le gurur duyduğumu ve sınıfa katılımı konusunda harika bir iş başardığını anlattım. Biraz fazla mı ileri gidiyordum? Evet, belki de, ama kesinlikle değdi.

Yeni bir bölüme başladığımızda ve tahminleri istediğim-

de Arlis'in parmağı ilk kalkanlardandı. Her zaman haklı değildi, ama sanki buna dikkat etmemiş gibi davranırdım. Örneğin, yanıtları ne kadar doğru yanıttan "uzak" olursa olsun, yanlış olduğunu söylemek yerine, şöyle derdim: "Ah, konuya hangi açıdan yaklaştığını anlıyorum Arlis, ama birisi şunu söyleyebilir mi...." Kendine güvenini kazandırmak için çok çalışıyordum ve istediğim son şey yıkılmasıydı. Bazen okurken şuna benzer şeyler söylerdim: "Bu gerçekten zor bir bölümdü, yazarın aslında ne demek istediğini hepinizin anladığından emin olmak istiyorum. Arlis ve diğer birkaç kişinin anladığından eminim, ama hepimizin genel olarak kavradığından emin olmalıyım."

Yıl sonundan önce Arlis, en iyi okuma öğrencilerimden biri olmuştu ve dönem sonu okuma sınavında 4. düzey notu aldı. Yalnızca övgü alma ve kendine güvenmesini sağlama yoluyla ayrıcalıklı bir okuyucu olduğuna inanmaya başladı ve bu süreçte gerçekten öyle oldu. Elbette üst düzey beklentiler, bireysel eğitim ve diğer motive edici etkenler, Arlis'in başarısında etkili oldu ama biliyorum ki, hiç kuşkusuz işin sırrı övgüydü.

Ne var ki, bazen övgü yeterli olmaz. Genellikle öğrencilerimi yirmi beş ile otuz kişi arasındaki gruplarla kısa gezilere çıkarırım ama her seferinde tüm sınıfı bu gezilere götürmem. Genellikle yıla, üç ya da dört çocukla küçük gezilere çıkarak başlarım. Bu rahat idare edilebilir bir sayıdır ve benim adıma çok fazla planlama ve çaba gerektirmeyen, sinema ya da müze gibi bir yere gideriz. Bu geziler, az zaman alır ve kolaydır, ama sınıfın havasında kesin bir etki yaratır. Diğer öğrenciler bir grubu sinemaya götürdüğümü duyduğunda, neden seçilmemiş olduklarını merak eder. Seçilmek için ne yapmaları gerektiğini bilmek isterler. Genellikle, başlangıç grubunu düzgün davranışları veya iyi çalışmaları nedeniyle seçerim, böylece sınıfın geri kalanı için bu iyi bir motivasyona dönüşür.

Sonunda, çocukları tüm sınıfın davetli olduğu daha büyük gezilere götürürüm, ama olması gerektiği kadar başarılı olamayanlar davet edilmeyecektir. Geziler oldukça eğlenceli olabilir; profesyonel basketbol maçlarına, plaja, eğlence parklarına ve tüm kültürel etkinliklere gidilebilir. Her yıl en az bir kez, gece kalmalı gezi olur ve bu temel motivasyon görevi görür. Yine de öğrendiğim şeylerden biri, büyük gezileri asla cezalandırma biçimi olarak kullanmamak gerektiğidir. Bu kadar eğlenceli, heyecan verici ve eğitsel bir geziye katılamamak, bir çocuğu gerçekten korkutur. Bu konuda velilerle defalarca savaşmak zorunda kalmışımdır. Kötü notları ya da davranışları nedeniyle çocuklarının gitmeyi hak etmediğini düşünürler; ben de onlara çocuğa izin vermenin zarardan çok yarar getireceğini söylerim.

Bir kez on iki kişilik bir grubun, North Carolina Tar Heels basketbol takımının antremanını izleyebilmesini sağladım. Bu, çocuklar için rüya gibiydi ve hepsi gidecekleri için heyecanlıydı. Hazırlık yaparken, matematik çalışmalarında ve diğer ödevlerde oyuncu istatistiklerini kullanmışlardı. Bunun yanı sıra, üniversitenin tarihini ve basketbol programını çalışmışlardı. Gitmemize birkaç gün kala, öğrencilerden Rodriquez tüm bilgileri öğrenmemiş ve ödevlerini teslim etmemişti. Diğer öğrencilerin önünde ona ertesi gün tüm ödevlerini tamamlayarak getirmezse geziye katılmasına izin verilmeyeceğini söyledim. Ertesi gün sınıfa girip ödevini tamamlayamadığını, çünkü kağıtlardan birini okulda unuttuğunu söylediğinde çok gergindi. Gözümü kırpmadan gidemeyeceğini söyledim. Yıkıldığını görüyordum ama diğer öğrencilerden saklamaya çalıştığı ortadaydı. Dean Dome'da olduğumuz süre boyunca Rodriquez'i ve bu deneyimin onun için ne kadar önemli olacağını düşünüp durdum. Öğrencilerin Tar Heels oyuncularının bazılarıyla atış yapmasına bile izin

verilmişti. Hayatta bir kez karşılaşılacak bir fırsattı ve ben Rodriquez'in şansını geri çevirmiştim. Evet, ödevini tamamlamamıştı, ama o ödevleri teslim etmezse gitmesine izin verilmeyeceğini hiç söylememeliydim. Bazı durumlarda bu tür koşullar kullanılmamalıdır. Olayın geneline bakıp, kendinize sonuç olarak neyin bu çocuk için en iyisi olduğunu sormalısınız. Rodriguez için daha iyi bir ceza, bir hafta boyunca her gün okulda kalarak fazladan çalışma yaptırmak olacaktı. Bu geziye katılma şansını asla tehlikeye atmamalıydım. Bazı şeyler engellenebilir ve elbette, çocuklar ayrıcalıklarından yoksun bırakılarak cezalandırılabilir, ama onları motive edip esinlendirecek ya da yaşamlarını daha iyi yönde değiştirebilecek deneyimleri asla ellerinden almamalıyız.

Ödül ve cezalarla ilgili bir yorumum daha var: Olayın hemen ardından verilmeleri gerekir. Bazen yönetim, bunu olanaksız kılar. Bazı okullarda bir çocuğa disiplin suçu yazıldığında, çocuğun müdürlüğe çağrılması ya da herhangi bir biçimde cezalandırılması günler sonra gerçekleşir. Kimi zaman okullar "Haftanın Öğrencisi"ni seçer. O çocuğun müdürden bedava dondurma gibi bir ödül alması gerekir, ama bunun olması haftalar alır. Maaşımız (ödül) iki hafta gecikse, nasıl hissederdik bir düşünün. İnsaf edin, peynir ekmekle yaşıyor olurdum. Bir basketbol maçında hakem yapılan bir faul için son çeyrekte düdük çalsa ne olur? Hiç anlam ifade etmez, o kadar.

Bir keresinde öğrencileri yedi kişilik takımlara ayırmış ve cuma günkü imla sınavında en yüksek notu alan gruba pizza ısmarlayacağımı söylemiştim. O hafta, imla sınavından yılın en yüksek notunun alındığını gördüm; kazanan gruptaki herkes 100 almıştı. Çok heyecanlıydılar ve o gün için pizzaya hazırlanmışlardı, ama zamanında ısmarlamayı unuttuğum için pizza öğlene yetişemedi. Onlara bir sonraki pazartesi ısmarlayacağımı söyledim,

o gün de takımdaki çocuklardan ikisi gelememişti. Göz açıp kapayana kadar cuma olmuştu ve hâlâ pizzalarını yiyememişlerdi. O cuma yılın en düşük notlarından bazılarını gördüğümü söylememe bile gerek yok.

Öte yandan, iki öğrencim bir sabah tuvalette kavgaya tutuşmuştu. Neden kavgaları hep tuvalette başlatmak zorundadırlar ki? Koştum, ayaklarım kayarak, yalpalayarak bir elimle oğlanlardan birini, öbür elimle diğerini yakaladım. Öfke içinde oflayıp pufluyorlardı; müdüre götürdüm. Hemen ilgileneceğini söyledi, ama sınıfça öğle yemeğine giderken yolda çocukların hâlâ müdürün ofisinde oturduğunu gördüm. Müdürü daha görmediklerini söyleyince, onları bizimle yemeğe götürdüm. Öğle yemeğinden sonra, oğlanlarla konuştum ve sorunu hallettik. Bu, çarşamba günü olmuştu. Ertesi pazartesi, okul içi uzaklaştırma öğretmeni geldi ve oğlanların ceza olarak iki günü kendisiyle geçireceğini söyledi. O sırada çocuklar iyi durumdaydı, ödevlerini yapıyorlar ve sınıfta olup bitene odaklanmışlardı. Kavgaya neden olan olayları çoktan unutmuşlardı ama yine de, neredeyse bir hafta sonra cezalandırılıyorlardı. Bu bana kısa süre önce kız kardeşimin anlattığı bir hikayeyi anımsatıyor. Yeğenim Austin markette yaramazlık yapıyormuş, ona odasından çıkmama cezası vermiş ama eve varmaları iki saat sürmüş. Kardeşim, Austin'in neden cezalandırıldığını bile anımsamadığını söyledi.

Etkili olması için ceza ve övgünün anında verilmesi gerekir. Olay anına ne kadar yakın olursa, çocuk üzerindeki etkisi o kadar fazla olacaktır.

BİTİRİRKEN

Bu kitabı yazmayı bitirdiğimde çok mutluydum. Bu kadar çok düşünceyi, görüşü ve öyküyü kağıda dökmek, sandığımdan çok daha zor oldu. En yakın arkadaşım Amanda, "Kitabın nasıl bitiyor? Kitapların iyi sonlanmamasından *nefret ederim*," dediğinde kitabı yazmayı çoktan bitirdiğimi sanıyordum. Derin bir nefes aldım ve yutkundum. Amanda'nın görüşüne hep saygı duymuşumdur; sorduğu soru ise beni korkutmuştu. Bu kitabı nasıl bitirmeliyim? En azından Amanda'nın bu sonu seveceğini biliyorum çünkü adı geçiyor (Hope Mills, North Carolina'dan Amanda Rae Nixon), ama başkaları için bundan daha fazlasının gerektiğini hissediyorum. Bitirişe karar vermeye çalışırken, Snowden İlkokulu'nda ortaklaşa öğretmenlik yaptığım Barbara Jones ile konuşuyordum. Bana, "Bay Clark, lütfen bana kitapta yaşamın anlamının ne olduğuyla ilgili görüşlerinize yer verdiğinizi söyleyin. Bu konuda görüşlerinizi dinlemek isterim," dedi. Bu noktaya kadar bu konudan söz etmemiştim ve bana uygun bir bitiriş gibi geldi, işte başlıyor...

Benim için yaşam, sizin kendiniz ve başkaları için yarattığınız deneyimlerden oluşuyor. Bir öğretmen ve

birey olarak, insanlara özel anlar yaşatmaya çalıştım. Daha önce, öğrencileri basketbol antremanı izlemek üzere North Carolina Üniversitesi'nin yerleşkesine götürdüğümden söz etmiştim. Antreman bittiğinde çocuklara, "Çocuklar, biliyorum, size yalnızca izlemek üzere geldiğimizi söylemiştim ama şimdi yapmanız gereken tek şey gidip üzerinizi değiştirmek, çünkü Dean Dome'da maç yapacağız!" dedim. Yerinde sıçrayıp duran Kenny Brown'un yüz ifadesini hâlâ anımsıyorum. Gözlerindeki ifade saf neşe, tam bir coşku ve şaşkınlıktı. Yaşadığı sürece o anı unutamayacağını biliyorum.

Öğrencilere Beyaz Saray'a gideceğimizi duyurduğumda, Harlem'deki çocukları Los Angeles gezisiyle şaşırttığımda, *Operadaki Hayalet*'te onları ön sıralara oturttuğumda ve yaşadıklarını tümüyle hissettikleri deneyimler yaşamalarını sağladığımda hep buna benzer anlar yaşandı. Benim için yaşamın anlamı, onlara bu tür anlar yaşatmak, başkalarına bu tür duygular tattırmak. Bu kitap başka hiçbir işe yaramadıysa, umarım çocukların yaşamlarında daha çok fark yaratmak konusunda size ilham vermiştir. Büyürlerken onlara yol gösterin, her fırsatta onlara değer verildiğini hissettirin ve yaşamlarını büyülü kılacak, başkalarının yaşamlarında değişiklik yapmak için onları isteklendirecek özel anlar yaratın. En önemlisi, onlara yaşamı sevmeyi öğretin.

ÖĞRETMENİN 55 ALTIN KURALI

ABD'de 2001 yılında Disney Yılın Öğretmeni ödülünü alan Ron Clark, bu kitabıyla tüm öğretmenlere başarılı ve bilgili öğrenciler yetiştirme yol ve yöntemlerini gösteriyor.

Ron Clark, en başarısız öğrencilerin olduğu geri kalmış yörelerdeki okullarda başladı öğretmenlik mesleğine. Çocukların öğrenmeye en ufak ilgileri yoktu ve hiç kimse şimdiye dek ellerinden tutmamıştı. Bu boş vermiş çocukları nasıl disiplin altına sokacak, onları nasıl düşünceli ve meraklı öğrencilere dönüştürecekti? Öğrencilerin bazı temel kuralları öğrenmeleri gerektiğini anlamakta gecikmedi. 55 maddeden oluşan bir liste derledi ve hemen uygulamaya koyuldu. Bazı konularda müfredatın iki yıl gerisinde kalmış görünen öğrencileri, açığı kapatıp öne bile geçmişlerdi ve derslerini seviyorlardı artık. Üstelik çok da önemli bir şey kazanmışlardı: özgüven.

İşte bu 55 ders, deneyim ve uygulamalardan süzülerek Clark'ın yaşamak ve başkalarıyla iletişim kurmak için 55 Altın Kural olarak tanımladığı maddelere dönüştü. Öğretmenin 55 Altın Kuralı, nasıl teşekkür edileceğinden, mülakatta başarılı olmaya dek yaşam kurallarıyla ilgili her şeyi öğrencilere öğretmeleri için hem anne babalara hem de eğitimcilere dersler veriyor.

Bu kısa ve değerli kitabın her eğitimcinin ve anne babanın kitaplığında bulunması gerektiğini düşünüyoruz. Aslında Öğretmenin 55 Altın Kuralı yaşamı bir öğrenme deneyimi olarak gören herkes için de geçerli.

ISBN 975-509-417-2
9789755094175